

**Univerzita Hradec Králové**

**Filozofická fakulta**

**Katedra politologie**

**Mobilizace sociálních hnutí  
na sociálních sítích:  
Případy protestů v Andských státech**

**Diplomová práce**

Autor: Bc. Daniela Droženová  
Studijní program: N6701 Politologie  
Studijní obor: Politologie – Latinskoamerická studia  
Vedoucí práce: Mgr. Barbora Vališková

V Hradci Králové, 2019



## Zadání diplomové práce

**Autor:** Daniela Drozenová

**Studium:** F17NP0048

**Studijní program:** N6701 Politologie

**Studijní obor:** Politologie - latinskoamerická studia

**Název diplomové práce:** **Mobilizace sociálních hnutí na sociálních sítích: Případy protestů v Andských státech**

**Název diplomové práce AJ:** Mobilization of Social Movements through Social Networks: Cases of Protests in the Andean States

### **Cíl, metody, literatura, předpoklady:**

Sociální média jako Twitter, Facebook či různé blogy a vlogy začala být hojně označována za vlivné složky osobního, ale i politického života, neboť obsah, který přenáší může být rychle distribuován, a stejně tak rychle může vyvolávat různé reakce. Často diskutovaný začal být také potenciál mobilizace skrz tyto platformy a sociální média se stala jakýmsi nástrojem pro participaci v sociálních hnutích a na protestních akcích. S ohledem na tyto charakteristiky se diplomová práce bude zaměřovat na využití sociálních sítí (Twitteru a Facebooku) ze strany sociálních hnutí. Pozornost bude konkrétně věnována využití sociálních sítí v protestních mobilizacích indigenních hnutí v Andských státech (v Ekvádoru, Chile, Peru, Kolumbii a Bolívii). Prvním cílem práce bude zjistit, jak jsou sociální sítě využívány k mobilizaci. Druhým cílem bude následně analyzovat, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá v reálných protestech, a zda existuje nějaký vztah mezi četností a způsoby využití sociálních sítí a následnou velikostí či intenzitou protestů. Jak uvádí D. Kid a K. McIntosh (2016) sociální média podle takzvaných cyber-optimistů podněcují a doplňují aktivismus v ulicích. Podle tábora cyber-pesimistů ale vztah mezi mobilizací skrz sociální média a následným aktivismem je spíše povrchní a aktivita v online prostoru se nemusí přenést do prostoru reálného. Na základě těchto teoretických úvah a nových možností mobilizace skrz sociální sítě, které budou v práci definovány, se tato práce řadí spíše k táboru cyber-optimistů, neboť předpokladem je, že způsoby a intenzita využití sociálních sítí k mobilizaci mají vliv na následné protestní akce. Práce bude pojata jako komparativní studie s 5 případy a 10 pozorováními (2 pozorování pro každý případ). Pozorování budou probíhat v období 3 měsíců před danou protestní akcí reprezentující indigenní problematiku a v jejím průběhu. Z časového hlediska se práce bude zaměřovat na protestní akce, které proběhly po roce 2010, neboť jak bude ukázáno, v tomto období došlo k zásadnímu nárůstu počtu uživatelů internetu a sociálních sítí v Latinské Americe. Vzhledem k cílům této práce se tato změna jeví jako významná. Data pro analytický popis mobilizace ze strany jednotlivých hnutí budou čerpána z oficiálních účtů na Twitteru a Facebooku. Zároveň bude použita deskriptivní statistika pro analýzu využívání sociálních sítí a jeho intenzitu. Data pro zkoumání intenzity a velikosti protestů budou čerpána z médií a sekundárních zdrojů. Použití komparativního přístupu nám následně pomůže odhalit odlišné a společné postupy mobilizace a jejich vztah k následným protestům v různých národních kontextech.

- HARLOW, Summer. Social media and social movements: Facebook and an online Guatemalan justice movement that moved offline. *New Media & Society*, 2012, 14.2: 225-243. - KIDD, Dustin; MCINTOSH, Keith. Social media and social movements. *Sociology Compass*, 2016, 10.9: 785-794. - SALZMAN, Ryan. Exploring social media use and protest participation in Latin America. *Journal of Latin American Communication Research*, 2015, 5.2: 72-85.

**Garantující pracoviště:** Katedra politologie,  
Filozofická fakulta

**Vedoucí práce:** Mgr. Barbora Vališková

**Datum zadání závěrečné práce:** 15.3.2018

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně, a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Podpis .....

### **Poděkování**

Ráda bych zde poděkovala vedoucí mé diplomové práce Mgr. Barboře Vališkové za vedení této práce, za její cenné rady, trpělivost a čas, který mi věnovala v průběhu celého studia.

## **Anotace**

Drozenová, Daniela. *Mobilizace sociálních hnutí na sociálních sítích: Případy protestů v Andských státech*. Hradec Králové: Fakulta filozofická, Univerzita Hradec Králové, 2019, 119 str. Diplomová práce.

Sociální média jako Twitter, Facebook či různé blogy a vlogy začala být hojně označována za vlivné složky osobního, ale i politického života. Často diskutovaný začal být také potenciál mobilizace skrz tyto platformy a sociální média se stala jakýmsi nástrojem pro participaci v sociálních hnutích a na protestních akcích. S ohledem na tyto charakteristiky se diplomová práce bude zaměřovat na využití sociálních sítí (Twitteru a Facebooku) ze strany sociálních hnutí. Pozornost bude konkrétně věnována využití sociálních sítí v protestních mobilizacích indigenních hnutí v Andských státech (v Ekvádoru, Chile, Peru, Kolumbii a Bolívii). Prvním cílem práce bude zjistit, jak jsou sociální sítě využívány k mobilizaci. Druhým cílem práce bude, za pomoci konceptu rámování Davida Snowa a Roberta Benforda, prozkoumat diskurzivní strategie používané vybranými sociálními hnutími na Facebooku a Twitteru. Posledním cílem následně bude analyzovat, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá v reálných protestech a zda existuje nějaký vztah mezi četností a způsoby využití sociálních sítí a následnou velikostí či intenzitou protestů. Z teoretického hlediska se práce opírá o tábor tzv. cyber-optimistů, neboť předpokladem je, že sociální média podněcují a doplňují aktivismus v ulicích.

Práce bude pojata jako komparativní studie s 5 případy. Pozorování aktivity na sociálních sítích u vybraných případů bude probíhat vždy jeden měsíc před danou protestní akcí reprezentující indigenní problematiku, a především v jejím průběhu. Z časového hlediska se práce bude zaměřovat na protestní akce, které proběhly v roce 2019, a to kvůli přístupnosti k datům na Facebooku.

**Klíčová slova:** sociální sítě, sociální hnutí, indigenní hnutí, Andské státy, protesty

## **Annotation**

Drozenová, Daniela. *Mobilization of Social Movements through Social Networks: Cases of Protests in the Andean States*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 119 pp. Thesis.

Social media like Twitter, Facebook and various blogs and vlogs have been widely described as influential components of personal and political life. The potential of mobilization through these platforms has been frequently discussed and social media has become a powerful tool for participation in social movements and protests. With regard to these characteristics, this thesis will focus on the usage of social networks (Twitter and Facebook) by social movements. Attention will be focused on usage of social networks in protest indigenous mobilization in the Andean States (Ecuador, Chile, Peru, Colombia and Bolivia). The first aim of this thesis is to find out how social networks are used for mobilization. The second aim is to explore the discursive strategies of social movements used on Facebook and Twitter. The last aim is to analyze how social mobilization converts into real protests. Whether there is a link between the frequency and usage of social networks and the size or intensity of the protests. From the theoretical point of view, the work relies on an approach of cyber-optimists, because the assumption of this thesis is that social media encourage and complement activism in the streets.

The work will be conceived as a comparative study with 5 cases. Social network activity will be observed one month before the protest and during the protest. Thesis will focus on protest events that took place in 2019 due to the accessibility of data on Facebook.

**Keywords:** social networks, social movement, indigenous movement, Andean states, protests

## Obsah

Seznam použitých zkratk	1
Seznam tabulek a grafů	2
1. Úvod	4
1.1. Cíle práce	6
1.2. Metody	7
1.3. Geografické a časové vymezení	9
1.4. Zpracování tématu v odborné literatuře a použité zdroje	11
1.5. Struktura práce	13
2. Teoretické koncepty a východiska	15
2.1. Sociální média a sociální sítě	15
2.1.1. Historie sociálních sítí	18
2.1.2. Facebook	19
2.1.3. Twitter	20
2.1.4. Sociální sítě v Latinské Americe	21
2.2. Definice sociálních hnutí	22
2.2.1. Stručně k sociální hnutím v Latinské Americe	23
2.3. Sociální sítě a sociální hnutí – přístupy cyber-optimistů a cyber-pesimistů	25
2.3.1. Cyber-optimisté	26
2.3.2. Cyber-pesimisté	27
2.4. Sociální hnutí a mobilizace skrz sociální sítě	29
2.5. Definice a typy protestních událostí	32
2.6. Koncept rámování	33
3. Vybrané příklady organizací sociálních hnutí a protestů v Andských státech	38

3.1.	Bolívie – CONAMAQ a pochod (marcha) národa Qhara Qhara...	38
3.2.	Peru – AIDSESEP a protest proti úniku ropy .....	40
3.3.	Ekvádor – CONAIE a protest národa Waorani .....	42
3.4.	Kolumbie – CRIC a minga na obranu území, života, spravedlnosti a míru .....	43
3.5.	Chile – Mapučové a protestní pochod .....	46
4.	Analýza využití Facebooku a Twitteru ze strany vybraných hnutí ...	48
4.1.	Využití sociálních sítí v protestní mobilizaci .....	48
4.1.1.	Bolívie.....	48
4.1.2.	Peru .....	52
4.1.3.	Ekvádor .....	59
4.1.4.	Kolumbie.....	66
4.1.5.	Chile.....	70
4.2.	Využití sociálních sítí optikou rámování .....	73
4.2.1.	Bolívie.....	74
4.2.2.	Peru .....	77
4.2.3.	Ekvádor .....	82
4.2.4.	Kolumbie.....	85
4.2.5.	Chile.....	90
4.3.	Souvislosti mezi využitím sociálních sítí a protestními událostmi .....	93
5.	Závěr .....	102
6.	Literatura a prameny .....	108
6.1.	Prameny .....	108
6.2.	Literatura.....	114



## Seznam použitých zkratk

AIDSESP	Asociación Interétnica de Desarrollo de la Selva Peruana
CAM	Coordinadora Arauco-Malleco
CAOI	Coordinadora Andina de Organizaciones Indígenas
CIDOB	Confederación de Pueblos Indígenas de Bolivia
COICA	Coordinadora de las Organizaciones Indígena de la Cuenca Amazónica
CONAIE	Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador
CONAMAQ	Consejo Nacional de Ayllus y Markas del Qullasuyu
CONFENIAE	Confederación de las Nacionalidades Indígena de la Amazonia Ecuatoriana
CRIC	Consejo Regional Indígena del Cauca
ELN	Ejército de Liberación Nacional
FARC	Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia
FB	Facebook
ICC	International Criminal Court
M19	Movimiento 19 de Abril
MIL	Mapuche International Link
ONIC	Organización Nacional Indígena de Colombia
ORPIO	Organización Regional de los Pueblos Indígena del Oriente
TIPNIS	Territorio Indígena y Parque Nacional Isiboro Secure
TW	Twitter

## Seznam tabulek a grafů

Tabulka č.1: Bolívie – celkový přehled .....	49
Graf č. 1: Bolívie – intenzita příspěvků na Facebooku.....	50
Graf č. 2: Bolívie – formy využití Facebooku .....	50
Tabulka č.2: Peru – celkový přehled.....	52
Graf č. 3: Peru – intenzita příspěvků na Facebooku a Twitteru.....	53
Graf č. 4: Peru – formy využití Facebooku (AIDSESEP, celkový přehled)	55
Graf č. 5 Peru – formy využití Twitteru (AIDSESEP, celkový přehled).....	55
Graf č. 6: Peru – formy využití Facebooku (AIDSESEP, analyzovaný protest) .....	56
Graf č. 7: Peru – formy využití Twitteru (AIDSESEP, analyzovaný protest) .....	57
Graf č. 8: Peru – formy využití Facebooku (ORPIO).....	58
Graf č. 9: Peru – formy využití Twitteru (ORPIO).....	58
Tabulka č.3: Ekvádor – celkový přehled .....	59
Graf č. 10: Ekvádor – intenzita příspěvků na Facebooku a Twitteru .....	60
Graf č. 11: Ekvádor – formy využití Facebooku (CONAIE, celkový přehled) .....	62
Graf č. 12: Ekvádor – formy využití Twitteru (CONAIE, celkový přehled) .....	62
Graf č. 13: Ekvádor – formy využití Facebooku (CONAIE, analyzovaný protest) .....	63
Graf č. 14: Ekvádor – formy využití Twitteru (CONAIE, analyzovaný protest) .....	64
Graf č. 15: Ekvádor– formy využití Facebooku (Waorani).....	65

Graf č. 16: Ekvádor – formy využití Twitteru (Waorani).....	65
Tabulka č.4: Kolumbie– celkový přehled.....	67
Graf č. 17: Kolumbie – intenzita příspěvků na Twitteru a Facebooku.....	67
Graf č. 18: Kolumbie – formy využití Facebooku.....	68
Graf č. 19: Kolumbie – formy využití Twitteru.....	69
Tabulka č.5: Chile – celkový přehled .....	70
Graf č. 20: Chile – intenzita příspěvků .....	71
Graf č. 21: Chile – formy využití Facebooku (El pueblo mapuche – Resistencia Siempre).....	72
Graf č. 22: Chile – formy využití Facebooku (Autonomía y libredeterminación Mapuche).....	73
Tabulka č. 6: Stručný přehled indikátorů srovnání.....	95

# 1. Úvod

S rozvojem komunikačních technologií a jejich větší dostupností došlo k rozšíření způsobů komunikace a ke zrychlení šíření informací. Tyto změny byly spojeny nejprve s rozmachem internetu a následně s rozmachem sociálních sítí, které se v dnešní době staly pro mnohé z nás přirozeným způsobem komunikace, a jejichž využívání se radikálně rozšířilo po celém světě. Sociální média jako Twitter, Facebook či různé blogy a vlogy začala být hojně označována za vlivné složky osobního, ale i politického života, neboť obsah, který přenáší, může být tedy rychle distribuován, ale stejně tak rychle může vyvolávat různé reakce.

Protesty proti globalizaci v Seattlu z roku 1999 jsou jednou z prvních ukázek změn a možností, které tyto nové informační a komunikační technologie přináší, ale také toho, jak mohou být tyto technologie využity ze strany sociálních hnutí. (van de Donk 2004) Důvodem je právě zmiňované rozšíření internetu, který nabídl nové formy komunikace s občany, a to jinak než skrz oficiální zprávy a prohlášení nejrůznějších politických organizací, a jinak než skrz zprávy přenášené tradičními médii. Elektronická korespondence, webové stránky či online fóra přinesly navíc nové způsoby koordinace činností, a to i skrz geograficky vzdálené regiony.

Sociální média se rovněž stala jakýmsi nástrojem pro participaci v sociálních hnutích a na protestních akcích. Stala se také nástrojem pro koordinaci protestní činnosti. Často diskutovaný začal být potenciál mobilizace skrz tyto platformy (např. Balci, Gölcü 2013; Enjolras, Steen-Johnsen, Wollebæk 2012; Valenzuela 2013; Harlow 2012b ), neboť jeden příspěvek dokáže oslovit stovky či dokonce tisíce sledujících, a to bez ohledu na čas a prostor.

Region Latinské Ameriky není výjimkou z hlediska používání sociálních sítí. Od roku 2000 do roku 2012 se počet aktivních uživatelů internetu zvýšil více jak o 1000 % a většina uživatelů internetu je přihlášená na sociální sítě. (O'Neil 2012)

Stejně tak jako region není izolován od sociálních sítí, region není izolován ani od sociálních hnutí a protestních akcí. Ba naopak, protesty a sociální hnutí reprezentující indigenní problematiku (např. Ekvádorská CONAIE), problematiku žen (např. hnutí Niunamás), práva LGBT (např. akce kiss-a-thon, Bogota 2019), ekonomické požadavky (např. Cacerolazo v Argentině v roce 2001) či environmentální otázky (např. změny klimatu, Rio de Janeiro 2019) charakterizují daný region.

S ohledem na tyto charakteristiky sociálních sítí a s ohledem na rozšíření jejich uživatelů v Latinské Americe se tato diplomová práce bude zaměřovat na využití sociálních sítí (Twitteru a Facebooku) ze strany vybraných organizací sociálních hnutí v regionu. Konkrétně bude pozornost zaměřena na AIDSESP<sup>1</sup> a její regionální organizaci ORPIO,<sup>2</sup> CONAMAQ<sup>3</sup> a národ Qhara Qhara, CONAIE<sup>4</sup> a národ Waorani, CRIC<sup>5</sup> a také na domorodou skupinu Mapučů. Vzhledem k možnostem mobilizace, které sociální sítě přinášejí, a vzhledem k tomu, že i někteří politikové začali sociální sítě aktivně využívat nejen během volebních kampaní,<sup>6</sup> se zdá žádoucí prozkoumat, zda a jak sociální (respektive indigenní) hnutí tyto nové formy komunikace využívají, a zda má toto případné využívání dopad i na protesty v reálném prostoru – tedy zda je možné, že se nějakým způsobem přenáší komunikace v online prostoru do tzv. offline, reálného, prostoru.

---

<sup>1</sup> Asociación Interétnica de Desarrollo de la Selva Peruana

<sup>2</sup> Organización Regional de los Pueblos Indígenas del Oriente

<sup>3</sup> Consejo Nacional de Ayllus y Markas del Qullasuyu

<sup>4</sup> La Confederación de Nacionalidades Indígenas del Ecuador

<sup>5</sup> Consejo Regional Indígena del Cauca

<sup>6</sup> Například Jair Bolsonaro v průběhu jednoho měsíce před prvním kolem a mezi prvním a druhým kolem prezidentských voleb v roce 2018 na svém oficiálním twitterovém účtu zveřejnil téměř 600 tweetů.

## 1.1. Cíle práce

Hlavním cílem této práce je analyzovat využití sociálních sítí v protestních mobilizacích ze strany indigenních hnutí v Andských státech (v Ekvádoru, Chile, Peru, Kolumbii a Bolívii).

Z hlediska postupu bude nejprve zkoumána aktivita indigenních hnutí na Facebooku a Twitteru jakožto dvou významných sociálních sítí, kam může v podstatě kdokoli vkládat příspěvky. Důležité ale také je, že tyto příspěvky jsou veřejné a pro analýzu snadno dohledatelné, na rozdíl od zpráv rozesílaných na email či whatsapp.

Prvním cílem práce pak bude zjistit, jak jsou tyto dvě sociální sítě využívány v protestní mobilizaci ze strany jednotlivých hnutí. Vzhledem k tomu, že sociální sítě nabízejí řadu možností, jak mobilizovat občany k protestní účasti, případně jak protestní akce koordinovat, pozornost bude zaměřena na to, zda příspěvky vybraných hnutí na Twitteru a Facebooku slouží jako výzvy k participaci na protestech, pro koordinaci protestních akcí a informování o jejich průběhu či pro šíření politických názorů a obecných cílů daného hnutí. Výzkumné otázky tedy zní:

- Jaká je intenzita příspěvků zveřejněných na Facebooku a Twitteru v daném období?
- Jsou sociální sítě využívány jako výzvy k participaci?
- Jsou sociální sítě využívány pro koordinaci protestních akcí a informování o jejich průběhu?
- Jsou sociální sítě využívány pro politická prohlášení a šíření informací o obecných cílech daného hnutí?
- Která z těchto tří možností je nejvíce využívána ze strany jednotlivých zkoumaných organizací?

Druhým krokem bude prozkoumat diskurzivní strategie používané vybranými sociálními hnutími na Facebooku a Twitteru. Tyto diskurzivní strategie budou zkoumány v případech mobilizace u vybraných protestních akcí. Cílem tak bude zjistit, jak jednotlivá hnutí své předkládané požadavky a cíle rámuji, respektive ospravedlňují. Pro odhalení způsobů ospravedlňování bude použit koncept rámování Davida Snowa a Roberta Benforda (1988). Výzkumná otázka tedy zní:

- Jakým způsobem vybraná hnutí ospravedlňují své požadavky a cíle?

Třetím cílem následně bude analýza toho, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá v reálných protestech. Vzhledem k tomu, že se tato práce přiklání k táboru tzv. cyber-optimistů,<sup>7</sup> základním předpokladem této práce je, že způsoby a intenzita využití sociálních sítí k mobilizaci mají vliv na následné protestní akce. Třetím cílem tak bude zjistit, jestli existuje nějaký vztah mezi četností a způsoby využití sociálních sítí a následnou velikostí či intenzitou protestů. Výzkumná otázka tedy zní:

- Existuje nějaký vztah mezi způsobem využití sociálních sítí k mobilizaci a velikostí, respektive dynamikou protestů?

## 1.2. Metody

Diplomová práce bude pojata jako komparativní studie s 5 případy – 5 protesty.

Data pro první cíl práce, tedy analytický popis mobilizace skrze sociální sítě ze strany jednotlivých hnutí, budou čerpána z oficiálních účtů vybraných indigenních hnutí na Twitteru a Facebooku. Zároveň bude použita metoda deskriptivní statistiky pro analýzu intenzity využívání sociálních sítí. Tato metoda,

---

<sup>7</sup>Sociální média podle takzvaných cyber-optimistů podněcují a doplňují aktivismus v ulicích. Naopak podle tábora cyber-pesimistů vztah mezi mobilizací skrz sociální média a následným aktivismem je spíše povrchní a aktivita v online prostoru se nemusí přenést do prostoru reálného. (např. D. Kidd a K. McIntosh (2016), viz. další část)

kteřá se zabývá popisem dat, jejich sumarizací a prezentací ve formě grafů a tabulek, bude pro účely této práce využita k zobrazení celkového počtu příspěvků na Facebooku a Twitteru, výpočet průměrného počtu příspěvků za den, zaznamenání intenzity využití sociálních sítí, a především pro určení toho, zda příspěvky vybraných hnutí na Twitteru a Facebooku slouží jako výzvy k participaci na protestech, pro koordinaci protestních akcí či pro šíření politických názorů a obecných cílů daného hnutí.

Pro tyto účely, příspěvky obsahující explicitní výzvy k účasti se řadí k první kategorii – výzvy k participaci na protestech. Příspěvky, které se dále vztahují k organizačním záležitostem typu místa, času konání či průběhu daného protestu, případně strategiím a požadavkům protestů, budou řazeny ke koordinaci protestních akcí. Příspěvky vyjadřující problematiku, za kterou dané hnutí bojuje obecně, prohlášení a šíření názorů se řadí do třetí kategorie. Příspěvky, které nelze zařadit ani do jedné z kategorií, budou evidovány zvlášť.

Pro zodpovězení otázek druhého cíle bude využito kvalitativní metody. Za pomoci konceptu rámování, který bude blíže představen v následující části, budou identifikovány jednotlivé rámce používané vybranými sociálními hnutími pro ospravedlnění jejich cílů a požadavků. Tyto diskurzivní strategie budou analyzovány na jednotlivých případových studiích (respektive protestních událostech), kdy diskurzem jsou v tomto případě myšleny projevy na sociálních sítích – Twitteru a Facebooku.

Data pro třetí cíl práce budou čerpána z analýzy příspěvků a internetových médií, které referují o daných protestních akcích. Použití komparativního přístupu nám následně pomůže odhalit odlišné a společné postupy mobilizace a jejich vztah k následným protestům v různých národních kontextech. Konkrétně v tomto cíli bude srovnáván vztah mezi využitím sociálních sítí a dynamikou protestu. Indikátory pro toto srovnání jsou:



- **aktivita sociálních hnutí na sociálních sítích** měřená průměrným počtem přidaných příspěvků za den (na Facebooku a Twitteru)<sup>8</sup>
- **způsoby využití sociálních sítí** určené procentuálním podílem jednotlivých definovaných kategorií (výzvy k participaci, koordinace a průběh akce, prohlášení a obecné cíle hnutí)
- **úspěšnost rámování** určená:
  - přítomností všech typů rámců v příspěvcích na sociálních sítích<sup>9</sup>
  - realizovatelností případných návrhů řešení situace
  - zdůrazňováním problémů a respektive umocněním křivdy
  - zacílením na další potenciální sympatizanty stojící mimo původně úzce vymezený sektor (původní obyvatelé regionu)
  - použitím srozumitelného slovníku (vyhnutí se technickým a odborným výrazům)
- **velikost protestu** určená počtem účastníků protestu
- **doba trvání** chápána jako počet dní, ve kterých protest probíhal
- **míra násilí** definovaná podle toho, zda došlo k poškození majetku nebo zda byly zraněny nějaké osoby.

### 1.3. Geografické a časové vymezení

Jak již bylo zmíněno, z geografického hlediska se práce zaměřuje na region Andských států, které kromě propojení skrz Andy sdílejí i společné kulturní prvky, společnou historii datující se až k Incké říši a také významné procento indigenní populace, především v Bolívii, Ekvádoru a Peru. Pozornost bude soustředěna konkrétně na Peru, Bolívii, Ekvádor, Kolumbii a Chile.

---

<sup>8</sup> Aktivita na sociálních sítích bude měřena průměrným počtem příspěvků za den, neboť celkový počet příspěvků nelze vzhledem k odlišné délce protestů považovat za komparovatelný.

<sup>9</sup> Indikátor vychází z premisy D. Snowa a R. Benforda, že pro úspěch rámování je důležitá přítomnost všech tří typů rámců (diagnostické, prognostické, motivační).

Z těchto Andských států bylo vybráno vždy jedno vlivné hnutí, respektive organizace reprezentující původní obyvatele dané země, jejíž působení dosahuje národní úrovně a je konsolidovaným aktérem s několikaletou historií. Podmínkou také bylo, aby dané indigenní hnutí mělo alespoň nějaký záznam na sociálních sítích ve sledovaném období. Na základě těchto kritérií za Bolívii byla vybrána indigenní organizace CONAMAQ, za Peru jeho hlavní domorodá organizace peruánské Amazonie AIDSESEP, v Ekvádoru největší a nejvlivnější indigenní organizace CONAIE, v případě Kolumbie její nejstarší indigenní organizace CRIC a u analýzy indigenního hnutí v Chile bylo vybráno sociální hnutí Mapučů, tedy hnutí největší domorodé skupiny v zemi. Podrobnější zdůvodnění výběru těchto organizací bude vysvětleno ve třetí části, kde výběr těchto případů bude dán do kontextu s teoretickými koncepty a východisky této práce.

Z časového hlediska se práce bude zaměřovat na protestní události, které proběhly v roce 2019. Důvodem tohoto omezeného výběru je jednak skutečnost, že Facebook, na rozdíl od Twitteru, nenabízí zobrazení příspěvků z konkrétního období,<sup>10</sup> a také to, že klasické internetové prohlížeče neslouží k vyhledávání na profilech s dlouhou historií aktivity a velkým množstvím záznamů, a to z důvodu nedostatečné hardwarové konfigurace. Zároveň je také důležité zmínit, že po roce 2010 došlo k zásadnímu nárůstu počtu aktivních uživatelů internetu a sociálních sítí v Latinské Americe.<sup>11</sup>

V roce 2019 tak bylo vybráno 5 protestních akcí, tedy jedna v každém z Andských států, které reprezentují indigenní problematiku – jedná se tedy protesty, které se točí okolo otázek půdy, území, předchozích konzultací (consultas previas) či autonomie. Zároveň byly vybrány protesty lišící se intenzitou, velikostí, počtem účastníků či délkou trvání pro větší variabilitu zkoumaného vzorku. Vybrané protesty jsou následující:

---

<sup>10</sup> Výjimkou jsou tzv. timeline profily, na kterých je možné vybrat pro zobrazení konkrétní rok.

<sup>11</sup> V roce 2000 bylo v Latinské Americe pouze 8 milionů lidí aktivních online. Toto číslo se ale během následujících let změnilo a v roce 2012 bylo na kontinentě už 129 milionů lidí aktivních online a následující rok dokonce 159 milionů aktivních uživatelů internetu. Navíc téměř většina z nich byla přihlášená na sociální média. (O'Neil 2012).

1. Pochod národa Qhara Qhara, který je přidružen k organizaci CONAMAQ, a který probíhal mezi 6. únorem a 23. březnem 2019. (Bolívie)
2. Protest z července (5.-20. července) 2019 z oblasti Loreto namířený proti únikům ropy. Protest byl organizovaný AIDSESEP a její regionální organizací ORPIO. (Peru)
3. Protest národa Waorani, který je zastoupen v CONAIE, z 25. června 2019, během kterého byly předneseny požadavky na ukončení těžby ropy. Součástí tohoto protestu je také mobilizace na podporu odvolacího řízení z 1.7. 2019. (Ekvádor)
4. Mínga mobilizovaná CRIC na obranu území, života, spravedlnosti a míru probíhající od 12. března do 5. dubna 2019. (Kolumbie)
5. Protestní pochod Mapučů reflektující otázky území a jejich práv, který měl proběhnout 20. března, ale kvůli přerušení ze strany bezpečnostních složek byl znovu svolán na 3. dubna. (Chile)

Stejně jako u výběru organizací sociálních hnutí, bude ve třetí kapitole vysvětleno podrobnější zdůvodnění výběru těchto protestů.

Pozorování jednotlivých protestů bude probíhat v období jednoho měsíce před vybranou protestní akcí reprezentující indigenní problematiku, a především pak v jejím průběhu.

## **1.4. Zpracování tématu v odborné literatuře a použité zdroje**

Co se týče zpracování tématu sociálních sítí a potenciálu mobilizace skrz tyto platformy, můžeme říci, že oblast je relativně hojně pokryta. Významným milníkem v tomto ohledu bylo jednak hnutí Occupy a především Arabské jaro, které určitým způsobem zpopularizovalo předpoklad, že využití sociálních sítí je pozitivně spojeno s protestním chováním. Mnozí akademici se proto věnovali případům využití sociálních sítí během těchto revolucí. Příkladem je práce S. Balci a A. Gölcü (2013), která zkoumá dopad sociálních médií na Arabské jaro, práce

A. Breuer (2012) věnující se využití sociálních médií během Tuniské revoluce či práce M. Storck (2011) zaměřující se na případ Egypta.

Tomu, jak využití sociálních médií ovlivňuje účast na protestech v reálném offline prostoru se však věnují autoři i mimo téma Arabského jara. Například Bernard Enjolras, Kari Steen-Johnsen a Dag Wollebæk (2012) ve své práci dochází k závěru, že sociální média představují další kanál pro mobilizaci mimo tradiční média či organizace. Dalším autorem, který se také věnuje úloze sociálních médií v oblasti sociálních hnutí je Cise Ayhan (2013), který tento vztah zkoumal na příkladu protestů v Turecku v červnu 2013. Jedním z jeho závěrů je poměrně zajímavý fakt, že podporovatelé sociálního hnutí byli ve většině případů aktivní uživatelé sociálních sítí, kteří je využívali denně, a naopak nepřiznivci využívali sociální sítě pouze párkrát do týdne. Také zjišťuje, že příznivci sociálního hnutí používali sociální sítě pro mobilizaci a organizaci protestů či sdílení informací, zatímco nepřiznivci je využívali především pro informování se.

Ani oblast Latinské Ameriky nezůstává vynechána a studie zkoumající vztahy mezi sociálními sítěmi a sociálními hnutími či politickou účastí byly sepsány. Příkladem je studie S. Harlow (2012 b), která se zabývá velice známým případem z Guatemaly, kdy prominentní právník Rodrigo Rosenberg obvinil tehdejšího prezidenta Alvaro Coloma z vlastní vraždy. Harlow pak ve své práci ukazuje, jak toto obvinění vedlo ke zvýšené aktivitě na sociálních sítích, ale především jak se tato aktivita následně převedla i do reálných protestů mimo online sféru. Stejně tak se mnoho autorů věnuje hnutí #YoSoy 132, které zaplnilo mexické sociální sítě v průběhu prezidentských voleb v roce 2012. (např. Estrada Saavedra 2014 či Alcántara 2017) Za zmínku stojí také publikace S. Valenzuely (2013), který na příkladu protestů v Chile z roku 2011 zkoumá, jak se může využití sociálních sítí přeměnit ve zvýšenou politickou účast.

V této práci pro teoretickou část budou použity především publikace zabývající se teorií sociálních hnutí, a to zejména pro analýzu diskurzivních strategií používaných sociálními hnutími na sociálních sítích. Práce se bude konkrétně opírat o text Davida Snowa a Roberta Benforda s názvem *Frame Analysis: An Essay on the Organization of the Experience* z roku 1988 a další s ním

související texty, jako jsou například jeho úpravy samotnými autory z roku 2000. Dále práce bude vycházet z výše zmíněných textů o využití sociálních sítí při mobilizacích, a to pro identifikaci přístupů tzv. cyber-optimistů a cyber-pesimistů a pro identifikaci mobilizačních možností, které sociální sítě nabízí.

Informace o samotných případech vybraných pro analýzu budou čerpány především z internetových médií (například Nodal, El mostrador, El universo či RPP Noticias). Informace o cílech či aktivitách vybraných hnutí pak kromě internetového zpravodajství budou sbírány z oficiálních stránek daných organizací (například conamaq.org.pe či conaie.org).

## **1.5. Struktura práce**

Z hlediska struktury je práce rozčleněna do pěti hlavních kapitol, které se dělí na jednotlivé podkapitoly. První kapitolou je kapitola úvodní.

V následující části bude definován koncept sociálních sítí, sociálních hnutí a protestních akcí. Pozornost bude soustředěna na vzájemný vztah mezi sociálním hnutím a sociálními sítěmi a také na možnosti, které využití sociálních sítí přináší vzhledem k mobilizaci. Zároveň budou představeny přístupy tzv. cyber-optimistů a cyber-pesimistů zabývající se vztahem mezi mobilizací na sociálních médiích a následným aktivismem. Významnou část této kapitoly bude také tvořit představení konceptu rámování.

Ve třetí části budou krátce představeny jednotlivé protestní události, vybraná sociální hnutí a indigenní organizace. Bude zde především zdůvodněn jejich výběr pro analýzu v této práci.

Čtvrtá část bude rozdělena na další tři podkapitoly podle jednotlivých cílů této práce. První podkapitola se tak bude zabývat analýzou využívání Twitteru a Facebooku ze strany jednotlivých hnutí. Konkrétně bude analyzována intenzita a mobilizační způsoby využívané na těchto sociálních sítích. Ve druhé podkapitole bude nahlíženo na jednotlivé případy optikou rámování a bude zde hledána odpověď na otázku, jakým způsobem vybraná hnutí ospravedlňují své požadavky

a cíle. Třetí podkapitola bude následně analyzovat, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá v reálných protestech, a zda existuje nějaký vztah mezi četností a způsoby využití sociálních sítí a následnou velikostí či intenzitou protestů.

V poslední závěrečné části budou zrekapitulovány jednotlivé poznatky, zodpovězeny výzkumné otázky a zhodnoceny výstupy z předešlých částí práce.

## 2. Teoretické koncepty a východiska

V následující části budou definovány a upřesněny koncepty, které jsou v této práci používány. Koncepty budou také zasazeny do kontextu Latinské Ameriky. Pozornost bude tedy věnována sociálním sítím, sociálním hnutím a jejich vzájemnému vztahu s ohledem na přístupy tzv. cyber-optimistů a cyber-pesimistů. Tato kapitola se také bude věnovat možnostem mobilizace, které právě sociální sítě přináší pro sociální hnutí a dále definici a typům protestní události. Zároveň bude představen koncept rámování.

### 2.1. Sociální média a sociální sítě

Sociální média mohou být definována jako platformy, na kterých uživatelé mohou sdílet jimi vytvářený obsah. (Dasli 2019: 244) Jedná se o skupinu internetových aplikací, které vychází z tzv. Webu 2.0., tedy internetových platforem, které dovolují interaktivní účast uživatelů. (Joseph 2012: 146) Na rozdíl od tzv. webu 1.0, kdy jediným přispěvatelem byl pouze vlastník webu, web 2.0. dovoluje všem návštěvníkům přispívat do diskuze a utvářet obsah. Návštěvníci tak přestávají být pouze pasivními čtenáři, ale stávají se aktivními přispěvateli a tvůrci. (Institut politického marketingu 2013)

Sociální sítě jako Twitter a Facebook, na jejichž využití se tato práce zaměřuje, jsou však pouze jednou z podskupin sociálních médií. Například Sarah Joseph (2012: 147) rozděluje sociální média následovně:

- komunitní projekty, u kterých je obsah vytvářen společně lidmi (např. Wikipedia či Google Docs,<sup>12</sup> které umožňují editovat a sdílet obsah bez ohledu na vzdálenost);
- virtuální světy, které odkazují především na prostředí online her;

---

<sup>12</sup> Google Docs měly být údajně využity během protestů v Egyptě v roce 2011 ke sdílení informací o taktice protestů a požadavcích demonstrantů. (Joseph 2012:147)

- blogy a vlogy (video blogy) zabývající se nejrůznějšími tématy podle vlastního výběru autora/zakladatele;
- obsahové komunity, tedy sítě, které slouží ke sdílení nejrůznějšího obsahu (např. Instagram, Flickr, Youtube);
- sociální sítě, jejichž nejznámějšími příklady jsou Twitter nebo Facebook, které umožňují sdílet obrázky, text, videa či audio záznamy.

(Joseph 2012: 147-148)

Nutno ale podotknout, že tato charakteristika má své meze. Na jednu stranu Sarah Joseph sice ukazuje rozdíl mezi sociálními médii a sociálními sítěmi, jakožto pouze podmnožiny sociálních médií, na druhou stranu například blogy nemusí vždy naplňovat charakteristiku sociálních médií o interaktivní účasti uživatelů, respektive čtenářů. Zároveň vlogy, jakožto nová forma blogů bývají sdíleny především přes Youtube, který je příkladem obsahové komunity. A stejně tak do této kategorie obsahových komunit, které tedy podle autorky slouží ke sdílení nejrůznějšího obsahu, bychom mohli zařadit i Twitter či Facebook, které tyto funkce plní také.

Nicméně, důležité pro všechny výše zmíněné podskupiny sociálních médií je, že všechny jsou zdarma, a každý má možnost založit si profil na Facebooku či Twitteru či vkládat videa na Youtube a obrázky na Instagram. Přístup k těmto médiím závisí jen na připojení k internetu, kdy počet jeho uživatelů se zvyšuje.<sup>13</sup> (Murphy, Roser 2019)

Pokud se vrátíme ještě k definici sociálních sítí, které jsou pro tuto práci stěžejní, můžeme říci, že se jedná o „*webové služby, které jednotlivcům umožňují: 1) vytvářet veřejný či částečně veřejný profil v rámci ohraničeného prostoru; 2) formulovat seznam dalších uživatelů, se kterými sdílí spojení; a 3) zobrazovat a procházet seznam jejich spojení a další seznamy spojení, které vytvořili jiní v rámci systému.*“ (Boyd a Ellison 2007: 211) Co pak činí tyto sociální sítě

---

<sup>13</sup> Počet uživatelů internetu v roce 1995 dosáhl 44 milionů a v roce 2000 dosáhl 413 milionů. Od té doby se růst počtu uživatelů internetu zrychlil a v roce 2016 dosáhl 3,4 miliardy. (Murphy, Roser 2019)



jedinečnými není to, že umožňují setkávání s cizinci, ale spíš to, že umožňují formulování seznamu sociálních sítí (respektive kontaktů) a jeho zobrazování a procházení. Na základě toho pak může docházet ke spojení lidí, ke kterému by za normálních okolností nedošlo, a to i přes to, že taková spojení nemusí být prvotním či plánovaným cílem. (ibid.)

V souvislosti s Facebookem pak Ellison který je spoluautorem výše uvedené definice sociálních sítí, spolu s Ch. Steinfieldem a C. Lampem jako významný atribut sociálních sítí označují možnost jednotlivců „*prezentovat sebe sama a své názory, formulovat své sociální sítě a vytvářet a udržovat spojení s ostatními uživateli*“. (Ellison, Steinfield, Lampe 2007: 1143)

Sociální média tak spojují lidi z různých míst v jakési virtuální sféře, a ačkoli můžeme označit informování za jednu z jejich hlavních funkcí, ve skutečnosti dnes plní funkcí mnohem více, a to od zábavy, diskuze, sdílení myšlenek a názorů až po nástroje volebních kampaní a mobilizace.

Za hlavní charakteristiky sociálních médií můžeme pak považovat například tyto, které zmiňuje Y. Dasili (2019) v jeho článku o použití sociálních sítí jako prostředku komunikace v oblasti politiky:

- **Sociální média jsou založená na uživateli** – uživatelé vytvářejí svůj vlastní obsah, mohou komentovat obsah a mohou ho sdílet. Sociální média se tak stala alternativou k tradičním médiím, neboť informace zde uživatelé jednak publikují, ale i dostávají.
- **Sociální média jsou orientovaná na komunity** a online komunity mohou vytvářet. Stránky těchto komunit navíc mohou pomoci ve sdílení informací v rámci komunity.
- **Sociální média umožňují vznik sociálních vztahů** – sociální platformy pomáhají propojovat lidi jiného náboženství, etnik či z různých oblastí.
- **Sociální média mají také emocionální aspekt** – pokud jsou lidé šťastní, sdílí toto štěstí skrz sociální média. Stejně tak pokud jsou smutní či rozhořčení často se připojují k různým diskuzím.

(Dasili 2019: 244)

Rychlé šíření obsahu na sociálních sítích bez omezení prostoru a času a možnosti okamžité reakce zvýšily využívání těchto sociálních médií. Zároveň mají sociální média i jakýsi organizační aspekt a umožňují spojení lidí, kteří sdílejí stejné myšlenky, názory či pocity. Na těchto základech tak sociální sítě začaly být využívány i ze strany sociálních hnutí, na což se zaměřuje i tato diplomová práce.

### **2.1.1. Historie sociálních sítí**

Pokud bychom měli říct něco stručně k historii sociálních sítí, je důležité zmínit, že jejich vývoj je do určité míry spojen s růstem komunikačních technologií, které se objevily už koncem 19. století.<sup>14</sup> Vzhledem k tomu, že tyto komunikační technologie v té době zatím ale nepronikly do online prostředí a šlo spíše o zprávy mezi jednotlivci, skutečná historie sociálních médií a sítí začíná až v 60., respektive 70. letech dvacátého století s příchodem internetu. (Terrell N.D.) Nicméně až v 80. letech se použití internetu a počítače začalo stávat běžnou věcí (Hendricks 2013), ovšem rozhodně ne v takové míře jako od konce devadesátých let, a především od počátku nového tisíciletí.

Za první sociální síť, která by odpovídala charakteristikám uvedeným výše pak Boyd a Ellison (2007: 214) označují Six Degrees z roku 1997. Za první sociální síť jako takovou je považována proto, že jako první umožnila lidem vytvářet individuální profily a přidávat osobní sítě kontaktů.<sup>15</sup> (Terrell N.D.) Ačkoli tato síť v roce 2000 přestala fungovat, stala se jakýmsi základem pro vytvoření dalších platforem a aplikací, skrz které lidé dnes mohou posílat zprávy a spojovat se s dalšími lidmi. (Boyd a Ellison 2007: 214)

V roce 2002 byl dále založen Friendster, který kromě vytváření osobních profilů a vytváření kontaktů nabídl i sdílení videí, fotek a zpráv s dalšími uživateli. Zároveň jeho uživatelé mohli nechávat komentáře na profilech ostatních uživatelů

---

<sup>14</sup> Důležitým mezníkem je zaslání prvního zdokonaleného Morseova telegrafu mezi Washingtonem D.C. a Baltimorem v roce 1844 (Terrell N.D.), vynález telefonu v roce 1890 a rádia v roce 1891. (Hendricks 2013)

<sup>15</sup> Platformy jako Classmates.com. které v té době také existovaly, a které umožňovaly spojení například právě s bývalými spolužáky, tehdy zatím neposkytovaly možnost vytvářet vlastní profily. S touto možností přichází právě až Six Degrees. (Boyd a Ellison 2007: 214)

ze své sítě. V roce 2011 byl následně Friendster přebrandován spíše na síť pro komunitu online her. V roce 2015 ale byly pozastaveny všechny služby, které Friendster nabízel. (Terrell N.D.)

V roce 2002 byla také založena další významná sociální síť – LinkedIn,<sup>16</sup> dnes sloužící především jako pracovní komunitní síť. Následně v srpnu 2003 vznikl MySpace, který původně začal jako uložiče, ale rychle se rozrostl a změnil se v jednu z nejpopulárnějších sociálních sítí. (ibid.) Důvodem takového úspěchu bylo možná i umožnění nového způsobu propojení fanoušků s hudebními kapelami. (Boyd a Ellison 2007: 217) Z první pozice byl ale MySpace v roce 2008 sesazen Facebookem, (Terrell N.D.) který byl založen o 4 roky dříve.

Bez zmínky také nesmí zůstat stránka Youtube.com založená v roce 2005, která slouží především ke sdílení videí, ale je zde i možnost vkládat komentáře. To, že je pak Youtube řazen k vlivným sociálním sítím ukazuje i jeho využití během Arabského jara. Mnoho videí s protesty a politickými komentáři, které aktivisté nahráli se rychle šířilo skrz tuto platformu a některé z nich dosáhly i 5.5 milionů shlédnutí. (Dickey 2013)

V současné době se můžeme připojit k obrovské škále sociálních sítí, od Facebooku či Twitteru až po více specificky zaměřený Pinterest či Tumblr. O tom, jaké sociální síť přinese budoucnost můžeme jen spekulovat. Vzhledem k potřebě komunikace mezi lidmi ale můžeme říci, že jejich využití přetrvává.

### **2.1.2. Facebook**

Pokud se zmiňujeme o historii a principech sociálních sítí, nesmíme vynechat informace o dvou sociálních sítích, které jsou považované dnes za nejvlivnější, a na které se zaměřuje tato práce – Facebook a Twitter.

---

<sup>16</sup> Zakladateli jsou Reid Hoffman, Allen Blue, Konstantin Guericke, Eric Ly a Jean-Luc Valliant.

Facebook byl založený na počátku roku 2004 Markem Zuckerbergem, vášnivým programátorem a studentem psychologie na Harvardu.<sup>17</sup> (Phillips 2007) Nicméně v době založení byla síť určena pouze pro Harvard a uživatele, kteří se chtěli registrovat, museli mít emailovou adresu s doménou Harvardu. Facebook se postupně ale začal šířit i na další vysoké školy. Emailová adresa s doménou univerzity byla však stále podmínkou. Teprve od roku 2005 se Facebook rozšiřuje i na studenty středních škol, mezi firmy a následně v roce 2006 vlastně na kohokoli. (Boyd a Ellison 2007: 218) Jediným omezením je věk 13 let. V roce 2007 Facebook přesáhl 21 milionů uživatelů (Ellison, Steinfield, Lampe 2007: 1144), přičemž dnes se toto číslo pohybuje okolo 2, 38 miliard lidí.<sup>18</sup> (Noyes 2019)

Stejně jako i jiné sociální sítě, Facebook umožňuje vytvoření profilu, přidávání fotek, videí a komentářů, a také jejich sdílení. Uživatelé mají také možnost vidět síť kontaktů svých přátel a také zakládat události a rozesílat pozvánky mezi další uživatele. Zároveň mohou uživatelé vstupovat do skupin podle svých zájmů. (Nadkarni, Hofmann 2012: 243-244)

### **2.1.3. Twitter**

Twitter vznikl v roce 2006<sup>19</sup> a po Facebooku je druhou největší sociální sítí na internetu. Podle statistik z roku 2019 má Twitter okolo 336 milionů uživatelů, více jak 500 milionů tweetů za den a více než 23 % uživatelů internetu je zároveň uživateli Twitteru. (Ahlgren 2019)

Samotný princip Twitteru je postaven na sdílení krátkých zpráv, tzv. tweetů, které mají maximálně 140 znaků. Zprávy mohou zahrnovat fotky, videa, odkazy, a dokonce i audio záznamy. Do příspěvků navíc mohou být vkládány tzv. hashtagy (klíčové slovo označené znakem #). (Joseph 2012: 148) Příspěvky s hashtagem

---

<sup>17</sup> Společně s M. Zuckerbergem na projektu pracovali Andrew McCollum, Dustin Moskovitz, Eduardo Saverin a Chris Hughes.

<sup>18</sup> Z tohoto počtu uživatelů je 1.56 miliard denně aktivní. (Noyes 2019)

<sup>19</sup> Zakladateli jsou Jack Dorsey, Evan Williams, Biz Stone a Noah Glass.

jsou pak připínány na jednu stránku, kde se nachází i všechny ostatní příspěvky se stejným hashtagem.

Uživatele Twitteru můžeme rozdělit na blogující, kteří píší příspěvky a čtenáře, kteří tweety pouze sledují a čtou. (Blábolil 2013) Na rozdíl od ostatních sociálních sítí, jako je právě Facebook, vztah mezi uživateli nemusí být založen na vzájemné reciprocitě. Uživatel tak může sledovat kohokoli bez toho, aniž by musel mít povolení, případně aniž by musel být sledován také. Zároveň je zde také mechanismus retweetu, který umožňuje sdílení zpráv, které pochází od jiných uživatelů. (Kwak 2010: 1)

#### **2.1.4. Sociální sítě v Latinské Americe**

Summer Harlow (2012 a: 7) uvádí, že využití alternativních médií, které by sloužily jako protiváha k hegemonii tradičních médií, a i jako jakási forma společenského odporu, má v Latinské Americe dlouhou historii. Zároveň zmiňuje, že tato média jsou obzvláště důležitá v regionu, kde represe novinářů, autoritářské zákony, klientelistické praktiky a zájmy oligarchie ovlivňují prostředí.

Co se týče přístupu k internetu, v roce 2018 bylo v Latinské Americe a Karibiku 438 milionů uživatelů internetu. Zajímavý je také fakt, že Latinská Amerika má nejvyšší průměrný počet hodin na uživatele strávený na mobilním internetu.<sup>20</sup> (Statista Research Department 2019)

Aktivita na sociálních sítích je podle statistik jednou z nejoblíbenějších činností trávení času na internetu. (ibid.) Zároveň Sonneland uvádí, že jen v málokterém regionu bychom mohli vidět tak nápadité využití sociálních médií. Příkladem je požádání o opravu silnic přes Twitter v Ekvádoru či kontrola a hlášení střelby skrz aplikace v Brazílii. (Sonneland 2017) Podle odhadů je na sociálních sítích navíc okolo 57 % Latinoameričanů a počty nadále stoupají. Tento růst je pravděpodobně způsoben reformou telekomunikací, která přinesla významné snížení cen. (ibid.)

---

<sup>20</sup> Průměr v Latinské Americe je 3,59 hodin, zatímco například v Americe severní je to jen 1,84 hodin.

Největší sociální síť v roce 2018 byl Facebook s odhadovaným počtem uživatelů okolo 285 milionů. (McNair 2018) Počet uživatelů Twitteru se pohyboval okolo 105 milionů, přičemž polovinu uživatelů tvoří Mexičani a Brazilci. (MediaPowerMonitor 2018) Tyto dva národy zároveň patří k zemím s největším počtem uživatelů Twitteru na světě mimo USA. (Uccello 2018)

## 2.2. Definice sociálních hnutí

Záměrem této části není poskytnout výčet všemožných definic sociálních hnutí, nýbrž představit definici, ze které v následujících částech bude tato práce vycházet. Cílem této práce totiž není určit, zda dané sociální hnutí opravdu je nebo není sociálním hnutím, ale definice bude použita pouze pro identifikaci klíčových prvků vybraných případů.

Nicméně můžeme říci, že stejně jako u mnoha dalších termínů, neexistuje shoda na jednotné definici sociálních hnutí, definic existuje obrovské množství a mnoho autorů se soustředí na odlišná kritéria tohoto fenoménu. Jedním problémem totiž je, že mezi samotnými sociálními hnutími existují obrovské rozdíly, ať ve velikosti či v tom, zda jednají v souladu se zákony. Dalším problémem pak může být, že sociální hnutí často mívají byrokratické rysy, stejně jako formální organizace.<sup>21</sup> Definice sociálních hnutí tak na jednu stranu musí být široká, aby tyto aspekty zahrnula. (Giddens, Sutton 1999: 479) Na druhou stranu tento stav nepřispívá k jasnému vědeckému uchopení termínu.

Různí autoři se tak na sociální hnutí dívají odlišně, a co víc, teprve v roce 1992 vyšla první studie, která konstruovala sociální hnutí jako obecnou sociologickou kategorii. (Znebežánek 1997: 27) Jejím autorem je Mario Diani, který definuje sociální hnutí jako: „*sítě neformálních interakcí mezi pluralitou individuí, skupin nebo organizací angažovaných v politických nebo kulturních konfliktech na základě sdílené kolektivní identity.*“ (Diani 1992: 3)

Z definice tedy vyplývají 3 následující základní prvky sociálních hnutí:

---

<sup>21</sup> Giddens, Sutton (1999) uvádí jako příklad Armádu Spásy, která začala jako sociální hnutí, ale dnes má již vlastnosti, které jsou typické pro trvalé organizace.

- **Sítě neformálních interakcí** odkazující na jedince, skupiny či organizace, které tyto husté sítě vazeb vytvářejí. Aktéři v rámci těchto sítí jednají nezávisle na sobě a autonomně, ale i přesto se snaží o dosažení společných cílů. (ibid. s. 7-8)
- **Sdílené přesvědčení a solidarita** – tedy kolektivní identita a jakési vzájemné uznání mezi členy, kteří se jednak identifikují s danou skupinou, a zároveň jsou také ostatními členy považovány za součást daného hnutí. (ibid. s. 8-9)
- **Zapojení do konfliktních situací**, ve kterých jsou jasně vymezeni oponenti. (ibid. s.10-11)

Právě o tuto Dianiho definici se diplomová práce opírá, neboť Diani nabízí konsenzuální a všeobecně přijímané vymezení konceptu, které navíc ani on sám nepodrobil modifikaci.

### 2.2.1. Stručně k sociální hnutím v Latinské Americe

Latinská Amerika byla vždy bohatým zdrojem pro výzkum sociálních hnutí. Nerovnost, chudoba a vyloučení (nedostatek přístupu k základním službám jako vzdělávání, zdravotnictví atd., nedostatek účasti na rozhodovacích procesech a nedostatek odpovědnosti v politicko-institucionální sféře) odkazují na příčiny napětí v mnoha společnostech v Latinské Americe. Mobilizace sociálních hnutí je v regionu častá, a to ať se jedná o hnutí venkovská, indigenní, studentská, ekologická, anti-globalizační hnutí, hnutí pracujících, hnutí za práva žen či hnutí proti dohodám o volném obchodu a neoliberalismu.

Můžeme říci, že do období tzv. neoliberalismu, který v Latinské Americe nastupuje v 90. letech minulého století, se sociální hnutí soustředily především na požadavky spojené s půdou, na vyšší mzdy a pracovní podmínky. V 90. letech se ale určitým způsobem zaměření sociálních hnutí mění a dochází k mobilizaci právě proti neoliberální politice podporované Spojenými státy v rámci tzv. Washingtonského konsensu, což podněcovalo krizi legitimacy tehdejšího ekonomického modelu. (Veltmeyer 2018) Neoliberální reformy vedoucí k procesům privatizace, postupnému hroucení institucí, snížení dostupnosti

veřejných služeb, zpomalení ekonomického růstu a rostoucí nerovnosti vyvolaly u mnohých obyvatel regionu rozhořčení. Příkladem takových protestů, které na tuto situaci reagují, jsou mimo jiné Zapatisté v Chiapasu, mobilizace CONAIE proti neoliberální agendě vlády v Ekvádoru, protesty proti privatizaci vody v Bolívii, či krize v Argentině v roce 2001.

Stejně tak i dnes vidíme protesty namířené proti kapitalistickému systému vyjádřené ve snahách zabránit těžbě přírodních zdrojů či ve snahách o větší účast místních komunit na rozhodovacím procesu. Zároveň také dochází ke vzniku nových hnutí, jako jsou například hnutí zaměřená na boj s kriminalitou, a lze proto říci, že požadavky protestů se mění podle aktuální situace, příležitostí a podmínek.

Většina zmíněných otázek je spojována právě s **indigenním hnutím**, které v regionu hraje významnou roli, a na které je soustředěna pozornost v této práci. Pro toto hnutí je zásadní především boj za teritoriální práva vycházející z chápání půdy jako zdroje kultury, života a také obživy. Z tohoto chápání následně plyne povinnost ochrany půdy a úcty k ní. Toto spojení se zemí však bylo a stále je radikálně v rozporu s pohledem na domorodá území jako na zdroj zisku prostřednictvím těžby surovin. Zároveň s teritoriálními právy souvisí i právo na sebeurčení, které je spojeno s bojem za rozhodování o ekonomickém a sociálním rozvoji právě na jimi obývaném území. (Bruckmann 2009) Po celém světě se proto domorodé národy snaží o zachování půdy a dosažení s tím souvisejících požadavků jako je ochrana domorodé kultury a životního prostředí, právo na předchozí konzultace či dosažení autonomie (např. Champagne 2008: 1). Ostatně i všechny tyto požadavky byly kritérii pro výběr jednotlivých případů v této práci a objevují se mezi obecnými cíli vybraných hnutí, jak bude ukázáno v další části práce.



## **2.3. Sociální sítě a sociální hnutí – přístupy cyber-optimistů a cyber-pesimistů**

Nejrůznější weby, blogy, vlogy, youtube, Twitter, Facebook a další sociální platformy daly hlas mnohým jednotlivcům, ale i sociálním hnutím. Díky svým funkcím okamžitého šíření zpráv se staly nezanedbatelnou součástí protestních akcí. Náklady na samotné spojení, organizaci, vyjadřování názorů a poskytování informací jsou díky těmto možnostem minimální a vše navíc může být přenášeno po celém světě v ten samý okamžik.

Zdá se, že sociální sítě a internet protestní akce sociálních hnutí v mnohých ohledech usnadňují, a zdá se, že sociální sítě plní širší funkce než jen funkce socializace a zábavy. Rozvoj sociálních sítí a jejich úloha v nedávných událostech (Arabské jaro, Occupy Wall Street, Chile 2011...) proto přinesly i rozvoj otázek a studií o sociálních sítích jako nástroji, který by mohl pomoci sociálním hnutím v kolektivních akcích v online prostoru, ale možná i v jejich přenosu do offline prostoru na místní anebo i globální úrovni.

Ne všichni akademici ale souhlasí s tím, že existuje pozitivní vztah mezi sociálními sítěmi a aktivismem v ulicích. Argumenty o tomto vztahu proto můžeme rozdělit do tábora tzv. cyber-optimistů (např. Rheingold 2000; Balci a Gölcü 2013 či Tufekci a Wilson 2012) a tzv. cyber-pesimistů (Richard David 1999 či Pollet, Roberts a Dunbar 201). Vzhledem k tomu, že předpokladem této diplomové práce je, že způsoby a intenzita využití sociálních sítí k mobilizaci mají pozitivní vliv na následné protestní akce, a vzhledem k tomu, že bude v následující části ukázáno, jak sociální sítě mohou být využity k mobilizaci ze strany sociálních hnutí a jak rozšířily repertoár kolektivních akcí, tato práce se řadí spíše k táboru cyber-optimistů.

### 2.3.1. Cyber-optimisté

*„Jestli chceš osvobodit společnost, dej jí internet.“*

(W. Ghonim, jednatel společnosti Google v Egyptu)

Dichotomie mezi cyber-optimisty a cyber-pesimisty může být dobře vyjádřena podle odpovědí na následující otázky, které si ve svém článku pokládají Kidd a McIntosh (2016: 785): *„Pomáhají sociální média sociálnímu hnutí? Mohou sociální sítě pomoci aktivistům dosáhnout jejich cílů? Pokud ano, je to jen jeden z mnoha nástrojů, které mohou použít, nebo jsou tak mocné, že jejich správné použití bude znamenat úspěch?“*

Obhájci prvního z přístupů, tedy cyber-optimisté, si na výše položené otázky odpovídají ano, neboť věří v sílu sociálních sítí v nastolení revoluce a v řešení sociálních problémů. (ibid. s. 786) Podle mnohých cyber-optimistů internet dokáže přinést, případně posílit demokracii. (Soriano 2013: 334-334) Jsou to zastánci jakéhosi osvobozujícího potenciálu technologií, když tvrdí, že s rozšiřujícím se technologickým pokrokem lze dosáhnout i pokroku sociálního. (McGillivray 2014: 97) Podle tohoto tábora internet snižuje náklady na komunikaci a participaci. (Rheingold 2000 in Scherman, Arriagada, Valenzuela 2013: 183)

Howard Rheingold, jako typický představitel cyber-optimistů, dále tvrdí, že internet má schopnost oživit občanskou základnu (in Jansen 2004: 3), což se vzhledem k činnosti sociálních hnutí jeví jako významné. Pippa Norris navíc říká, že díky těmto novým technologiím mohou být mobilizováni i lidé na periferii současného politického systému. (ibid.)

Sociální sítě byly také uváděny jako základní síly sociálních hnutí v nedávných protestech. (Balci, Gölcü 2013: 270) Balci a Gölcü například uvádí, že mezi lety 2004 a 2011 ze 70 demonstrací v Egyptě bylo 54 z nich organizováno online. (ibid) Tufekci a Wilson (2012 in Kidd a McIntosh 2016: 787), kteří zkoumají, jak internet a sociální média přispěly k povstáním během Arabského jara, zase dochází na základě rozhovorů s účastníky demonstrací k závěru, že rozhodnutí účastnit se protestů účastníci dělali na základě aktivity na sociálních sítích.

Z regionu Latinské Ameriky například Valenzuela (2013) dochází k tomu, že časté použití sociálních sítí je pozitivně a významně spojeno s protesty v Chile z roku 2011. Stejně tak na základě analýzy dat z 8 států Latinské Ameriky Salzman (2015) nachází podporu pro tvrzení, že používání sociálních médií pomáhá mobilizovat uživatele k účasti na protestech.

Důvody pro optimismus tohoto tábora lze shrnout v následujících bodech:

- Technologie usnadňují a podporují šíření informací a participaci občanů.
- Sociální sítě podporují vytváření nových vztahů mezi jednotlivci a skupinami, které jsou nezbytné pro sociální hnutí.
- Místní akce získávají mezinárodní pozornost. Represe ze strany režimů tak může získat globální pozornost a mít dopad na samotný režim.
- Rychlost šíření informací má dopad na proces inovací ve vědě a produktivitu podniků, čímž podporuje hospodářský rozvoj a sociální modernizaci, jakožto složky, na kterých je založena demokracie.

(Soriano 2013: 336-335)

### **2.3.2. Cyber-pesimisté**

Na druhou stranu zastánci cyber-pesimismu neodpovídají na výše položené otázky tak pozitivně jako cyber-optimisté. Podle nich sociální sítě nemohou tak lehce začít sociální revoluci a přinést sociální a politické změny.

Například Richard Davis (1999 in Jansen 2004: 3) uvádí, že internet nepřinese nějaké zásadní změny v participaci na politickém životě, respektive na politickém procesu, stejně jako tyto změny nepřinesla televize nebo rádio. Podle něj nedojde k navýšení účasti, ale spíše jen ti, kteří se již angažují v politickém životě získají nové, další možnosti, jak se účastnit politického života. Internet tak spíše jen posiluje současný charakter politického a sociálního řádu.

Navíc cyber-pesimisté upozorňují, že používání internetu a sociálních sítí má negativní vliv na sociální život (Pollet, Roberts, Dunbar 2011: 253) a lidé jsou odváděni od politiky a veřejného života. (Nie 2011 in Scherman, Arriagada, Valenzuela 2013: 183) Kromě pozitivních přínosů technologií, které jsou zdůrazňovány cyber-optimisty, technologie mohou mít navíc i negativní dopady v sociální oblasti a mohou být zneužity například ke kontrole a dohledu nad disidenty. (McGillivray 2014: 97, Soriano 2013: 334) Navíc internet nabízí autoritářským režimům nové možnosti, jak podkopávat politická hnutí, například vypouštěním falešných zpráv. (Kidd a McIntosh 2016: 789)

Podle cyber-pesimistů je také role sociálních sítí v nedávných demonstracích přeceněná. (Balci, Gölcü 2013: 270) Celkově je tábor skeptický k roli sociálních médií jako nástroje mobilizace a následných změn, (Mahmood, Firdos, Adnan 2016: 202) neboť sociální média spíše zvyšují účast v podobě sdílení a likování než v podobě přímého zapojení v ulicích. (Kidd a McIntosh 2016: 789)

Důvody pro pesimismus tohoto tábora lze shrnout v následujících bodech:

- Hnutí působící na internetu postrádají skutečnou základnu a podporovatelé mohou být tisíce kilometrů daleko od místa, kde se chystá protest/revoluce.<sup>22</sup>
- Vazby vytvářené výhradně na internetu jsou slabé, proto jsou skupiny často rychle narušeny a přechod z online do offline prostoru se nemusí vůbec uskutečnit.
- Menšina lidí užívá internet pro politické účely.
- Diktátoři mohou kontrolovat internet.
- Sledování disidentské aktivity je usnadněno. Zároveň vlády mohou přesvědčovat občany, aby se neúčastnili protestů.

(Soriano 2013: 337-342)

---

<sup>22</sup> Soriano (2013:338) jako příklad uvádí Írán z roku 2009, kdy podporovatelé revolt byli daleko od Íránu a místních s přístupem k Twitteru bylo zanedbatelné množství.

## 2.4. Sociální hnutí a mobilizace skrz sociální sítě

Už od samého počátku společnosti měli lidé potřebu šířit zprávy a informace, o čemž svědčí i malby na stěnách jeskyní. Stejně tak sociální hnutí spoléhaly a stále spoléhají na různé formy komunikace za účelem šíření myšlenek, verbování nových stoupenců, ovlivnění veřejného mínění a prosazení změn ve společnosti.

Po dlouhou dobu byly letáky takovou formou komunikace. La Rosa (2016:48) jako výhody této formy uvádí především nízké náklady na papír, cenově dostupnou technologii pro výrobu a také snadnou skladovatelnost a ukrytí v případě potřeby. Další usnadnění komunikace následně přineslo rozšíření tisku, rozhlasu a televize, která zajistila, že celý svět se mohl dívat na protestní aktivity sociálních hnutí. (van de Donk 2004: 1) Telefony, počítače, faxy, internet a sociální sítě následně posunuly komunikaci na další úroveň, kterou reflektuje rychlé předávání textových zpráv, natáčení protestních událostí přímo z místa a jejich sdílení online. (ibid, La Rosa 2016: 48) Zároveň ale nedošlo k úplnému vymizení starých forem a spíše můžeme hovořit o jejich kombinaci – například banerů, natáčení videí na mobilní telefony a jejich sdílení na internetu.

Role internetu, respektive sociálních sítí, se pro mnohá sociální hnutí stala významnou. Stejně jako byly zmíněny v úvodu protesty proti globalizaci v Seattlu z roku 1999, nesmíme také vynechat, obzvláště s ohledem na region Latinské Ameriky, zapatistické hnutí. Hnutí sice začalo na lokální úrovni, ale s pomocí internetu se dokázalo rozšířit a spojit s mezinárodním bojem proti neoliberalismu. (Van Laer, Van Aelst 2009: 230) Další příklad je z roku 2015, kdy se na Twitteru stal jakýmsi trendem Hashtag #JeSuisCharlie („Já jsem Charlie“), který odkazoval na útok na redakci francouzského časopisu Charlie Hebdo. Údajně během půl hodiny počet tweetů s tímto hashtagem, který odkazoval na 12 obětí útoku, měl dosáhnout dvaceti tisíc. V následujících týdnech se tento slogan objevil i přímo v ulicích. (netzpolitik.org 2016)

Alternativní média se stávají nedílnou součástí sociálních hnutí a plní jakousi formu mobilizace. (Salzman 2015: 75) Sociální sítě se také staly

významnou formou shromažďování lidí. Staly se dobrým nástrojem, jak oslovit lidi a spojit je. Propojení lidí je navíc nezávislé na prostoru a času. Možnosti mobilizace, které sociální sítě nabízejí jsou proto rozmanité. Samotnou mobilizaci je chápán "*proces, kterým kandidáti, strany, aktivisté a skupiny přimějí jiné lidi k účasti*". (Rosenstone a Hansen, 2003: 25 in Enjolras, Steen-Johnsen, Wollebæk 2012).

Například Valenzuela (2013) zmiňuje 3 způsoby, jak sociální média mohou sloužit jako prostředek mobilizace. Jedná se o poskytování informací, které nejsou dostupné v jiných médiích, usnadnění koordinace demonstrací a zveřejňování informací o nadcházejících akcích a umožnění vyjádření názorů.

Pokud jde o **poskytování informací**, Valenzuela zmiňuje, že i přesto, že sociální média slouží pro zábavu či plní jakousi společenskou funkci, mohou být zároveň využity i pro vyhledávání zpráv. Stejně tak může být jejich uživatel vystaven zprávám náhodně, například na profilu některého z přátel. Valenzuela předpokládá, že v takových případech dochází k procesu učení a pravděpodobnost politické akce se tak zvyšuje. Distribuce informací je také rychlejší a snadnější.

**Koordinace demonstrací**, respektive protestních událostí, podle Lemerta (1981 in Valenzuela 2013) může nabývat tří forem. Za prvé jsou to jména a kontakty pořadatelů akce, za druhé místo a konání protestu a za třetí instrukce, jakým způsobem je možné se zapojit. Tyto informace se zdají být zásadní, neboť pro zajištění účasti na samotné protestní akci je nezbytná znalost o její podobě a místě a času konání. Zároveň organizátoři akcí mohou poskytovat skrze sociální sítě aktualizace přímo z akce a přesvědčit tak mnoho dalších lidí, že na protestu nebudou sami. Takové informace mohou také vyvolat vzrušení a další online podporu, která následně může motivovat další lidi k účasti. (Salzman 2015: 75) Pod koordinací akcí je zajisté také možné zařadit samotné **výzvy k participaci** na akcích.<sup>23</sup>

---

<sup>23</sup> Tyto výzvy k participaci jsou v této práci evidovány však zvlášť, neboť záměrem je zjistit, jak často sociální hnutí explicitně vyzývají k účasti na akci v poměru k samotné koordinaci protestu.

**Vyjádření názorů** je celkově spojeno s **komunikací** a diskuzemi skrz sociální sítě. Valenzuela předpokládá, že když lidé hovoří o veřejných záležitostech, pravděpodobnost zapojení do politických aktivit se zvyšuje, a to především proto, že konverzace na sociálních sítích pomáhá získávat nové informace, zpracovávat je a utvářet si tak vlastní názor.

S ohledem na usnadnění koordinace a možnosti komunikace, sociální média také významně snížila náklady spojené s organizací, nábořem a samotnou účastí. (Chu 2018: 2)

Dalším možným způsobem využití sociálních sítí, který může usnadnit mobilizaci nadcházející protestní akce a činnost sociálních hnutí jako takovou, je **darování peněz**. Skrz vytváření různých webových stránek či sdílení odkazů, kde stačí „jeden klik“ mohou sociální hnutí využít sociální média pro mobilizaci nezbytných zdrojů. (Van Laer, Van Aelst 2009: 237-138, Mundt, Ross, Burnett 2018: 2)

Zároveň sociální sítě **usnadňují přístup k velkému počtu kontaktů** a také podporují **budování kolektivní identity**. (Scherman, Arriagada, Valenzuela 2013: 183) Toto budování identity je postaveno na online vytváření sítí, které podporují komunikaci mezi lidmi s podobnými zájmy a umožňují tak výstavbu kolektivní identity. Ta je nezbytná pro sociální mobilizaci. (Mourao 2016: 4) Právě na toto budování identity v online prostoru bude nahlíženo v další části u analýzy rámců používaných v příspěvcích na sociálních sítích.

Na jednu stranu tak sociální sítě významně snižují náklady na mobilizaci i na účast, neboť s přístupem na internet klesají náklady na sdílení a získávání informací, a to z hlediska času i peněz. Nezbytností je jen přístup k internetu a dovednost samotného vyhledávání informací. (Enjolras, Steen-Johnsen, Wollebæk 2012) Na druhou stranu ale nesmíme zapomínat na to, že stále je potřeba mít zajištěn přístup k internetu a také zařízení, na kterém se k sociálním sítím budeme moci připojit. Náklady tak rozhodně nemizí úplně, a i přesto, že bylo ukázáno, jak roste v Latinské Americe počet aktivních uživatelů internetu

a uživatelů sociálních sítí, významné procento stále zůstává nezasaženo.<sup>24</sup> Nicméně, pokud jsou tyto podmínky splněny, sociální sítě mohou být významným prostředkem šíření informací o cílech sociálních hnutí, o chystaných protestech a také pro výzvy k účasti na nich. Právě na tyto aspekty se bude soustředit následující analýza.

## 2.5. Definice a typy protestních událostí

Vzhledem k tomu, že se tato práce soustředí na mobilizaci protestů, je dobré určit, co je samotnými protesty v této práci míněno a jaké vůbec mohou být typy protestních akcí. Definice protestu zde slouží pouze jako nástroj k identifikaci vybraných případů, stejně jako definice sociálního hnutí v předchozí části.

O. Císař (2008: 19-20) definuje protest jako „*skutečné shromáždění nejméně tří lidí, kteří se sejdou na veřejném místě, aby vznášeli požadavky, které se dotýkají zájmů nějakého institucionálního nebo kolektivního aktéra, nebo kteří sepsali petici adresovanou takovému aktérovi.*“ Právě z této definice vychází výběr protestních událostí, které budou analyzovány v další části. Definice má sice své limity, kdy otázkou zůstává, zda například upálení Jana Palacha v roce 1969 nelze označit za protestní událost, nicméně to není otázkou této práce. Tato práce se naopak zabývá událostmi s větším počtem účastníků, neboť výchozím předpokladem je, že sociální hnutí využívají sociální sítě k mobilizaci dalších účastníků protestu. Větší počet účastníků byl také jedním z kritérií pro výběr protestů, a proto Císařova definice na jedné straně zapadá do samotného cíle práce, a také je vhodná pro identifikaci protestů.

Protest je tak v této práci chápán jako prvek repertoáru jednání sociálních hnutí. Z hlediska samotného jednání sociálních hnutí, pak Taylor a Van Dyke uvádí, že sociální hnutí využívají dramatické, neortodoxní a neinstitucionalizované formy jednání, aby přilákaly pozornost, formovaly veřejné mínění a také vyvíjely tlak na politické autority, které mají moc provést změny. (Taylor a Van Dyke 2004: 263

---

<sup>24</sup> Z přibližně 659 milionů obyvatel bylo v roce 2018 438 milionů připojeno k internetu. (Statista Research Department 2019)



in Van Laer, Van Aelst 2009: 232) Forem protestu následně můžeme určit hned několik. Například Rochod (1981:1) zmiňuje tyto: *petice, házení kamenů, agitace, psaní dopisů, okupování určitého prostoru, lobbování, žhářství, útok, nenásilná občanská neposlušnost, výtržnictví, konfrontace s policisty, pochody, rabování, shromáždění, stávky, psaní manifestů* a další... (in Snow 2004: 264) Další formy zahrnují bojkot, bombardování,<sup>25</sup> pouliční představení, vydávání časopisů, graffiti, ale i hudbu či literaturu. (Snow 2004: 264—265) Možností protestu je tak nepřeborné množství a dalo by se říci, že jsou téměř neomezené. Zároveň, pokud hovoříme o repertoáru akcí sociálních hnutí, v souvislosti s rozšířením užívání internetu se současně rozšířily i další formy protestu, a to konkrétně v online sféře. Mezi ně například patří online petice, bombardování emaily, vytváření protestních webů, případně hackování webů velkých společností či vládních organizací. (Van Laer, Van Aelst 2009: 231)

Jedním z cílů této práce také je určit, zda existuje nějaký vztah mezi využitím sociálních sítí k mobilizaci a následnými protestními akcemi. Z tohoto důvodu je dobré podívat se také na to, jak můžeme samotné protesty kategorizovat. Jednou z možností je rozdělit protesty na **násilné a nenásilné** podle toho, zda došlo k poškození majetku nebo byly zraněny nějaké osoby. Další možností, jak klasifikovat protesty, je podívat se na počet jejich účastníků a případně i na délku jejich trvání. Na tyto tři aspekty (použití násilí, počet účastníků a délku trvání) bude soustředěna pozornost v následujících částech práce.

## 2.6. Koncept rámování

Posledním konceptem potřebným pro tuto práci je tzv. rámování. Koncept rámování D. Snowa a R. Benforda, ze kterého táto práce vychází, je odvozen od práce sociologa Ervinga Goffmana z roku 1974.<sup>26</sup> Goffman se v ní zabývá tím, jak člověk vnímá konkrétní situace, jaký na ně má pohled a jak si tedy v daném

---

<sup>25</sup> Snow (2004: 265) uvádí jako jeden z příkladů bombardování interrupčních klinik aktivisty, kteří bojují proti potratům.

<sup>26</sup> Frame Analysis: An Essay on the Organization of the Experience

okamžiku odpovídá na otázku: „*Co se tady děje?*“. Zdůrazňuje však, že pohled různých lidí na stejnou událost se může lišit. Termín rámeček, převzatý od Gregoryho Batesona, je tak podle Goffmana jednotkou organizace (uspořádání) zkušeností, a tedy i schématem pro interpretaci událostí. (Šilhánová 2008: 79-80)

Goffmanův koncept se rozšířil ze sociologie do jiných disciplín a dnes se používá například v oblasti psychologie, lingvistiky, diskurzivní analýzy, mediálních studií či v oblasti politologie. V 80. letech pak teoretici sociálních hnutí začali zaměřovat pozornost na kognitivní faktory jako je interpretace, symbolika a význam. (Oliver, Cadena-Roa, Strawn 2003: 12) V té době byl Goffmanův koncept přebrán D. Snowem a R. Benfordem, kteří ho používají právě v oblasti studia sociálních hnutí a kolektivní akce a zaměřují se na mobilizaci hnutí.<sup>27</sup> Autoři soustředí svou pozornost na „subjektivní“ dimenzi a poukazují na to, že křivdy mohou být různými aktéry vykládány jinak. (ibid.) Mobilizace podle nich totiž závisí i na tom, jak jsou cíle či ideje daného hnutí rámovány. Právě zjištění toho, jak sociální hnutí mobilizují své stoupence je záměrem při psaní této práce, a proto bude práce vycházet z uvedeného konceptu rámce Snowa a Benforda.

Snow a Benford definují rámování jako „*připisování významu a interpretace relevantních událostí a stavů věcí takovým způsobem, který má za cíl mobilizovat členy a příznivce, získat podporu přihlížejících a demobilizovat oponenty*“. (Snow a Benford 1988: 198) Sociální hnutí se tak stávají aktéry, kteří ovlivňují jednání dalších, ne však prostřednictvím nátlaku nebo nabídky nějakých ústupků, nýbrž tím, že zvolí vhodný způsob debaty, který zvýší pravděpodobnost úspěchu. (Kratochvíl, Novák, Pojerová 2011: 5) Podobnou definici rámování nabízí také R. Entman (1993: 52), podle kterého je rámování „*výběr určitých aspektů vnímané reality a jejich zdůraznění v komunikaci takovým způsobem, který podporuje konkrétní pohled na danou problematiku, kauzální interpretaci, morální hodnocení a/nebo doporučené řešení*“. (cit dle Kratochvíl, Novák, Pojerová 2011: 6)

---

<sup>27</sup> Koncept byl následně rozšířen a podroben kritice jednak samotnými autory, tak i dalšími akademiky (např. Snow a Benford 1998; Benford a Snow 2000; Steinberg 1999; Benford a Hunt 1992)

Výsledkem rámování podle Benforda a Snowa by tedy měla být kolektivní akce. Toto rámování, respektive vytváření rámců, je proto pro mnohá sociální hnutí významné. Členové hnutí totiž doufají, že právě přiřazení významu konkrétní situaci, tedy označení situace za nespravedlivou a někým způsobenou, pomůže následné mobilizaci (Benford 1997: 410), a to tím, že některé prvky či události potlačí a jiné zdůrazní. Tím určí podobu interpretačního rámce, který bude pomáhat následné mobilizaci. (Kratochvíl, Novák, Pojerová 2011: 6)

Pomocí vytvářených rámců tak vnímáme realitu kolem nás. Žádná událost však nemá jen jednu správnou interpretaci a rámce se od sebe liší, jak zdůrazňoval i Goffman. Rámování jakožto proces, během kterého jsou vytvářeny rámce, navíc může určitým způsobem již existující rámce napadat. (Benford a Snow 2000: 614) Zároveň celý proces rámování není závislý pouze na zúčastněných aktérech, ale do jeho formování vstupují i další vlivy, jako je role médií, role dalších účastníků sporu, kultura či kontext sporu (problému). (např. Hrubeš 2016: 57-58) Další účastníci mohou zpochybňovat návrhy řešení či mohou celý problém interpretovat odlišně. Jde o tzv. framing wars (interpretativní války).

Pro úspěch rámování je důležité identifikovat problém či nespravedlnost (případně viníka situace), poskytnout alternativy/návrhy řešení současného stavu, vyzvat k mobilizaci a odůvodnit aktivity pro nápravu situace. (Snow a Benford 1988: 199) Tyto tři věci jsou také základními úlohami rámování a pro úspěch mobilizace mají stejný význam jako má dostatek zdrojů a politické příležitosti. Samotné rámce pak můžeme vymežit jako určitá přesvědčení, která podněcují a ospravedlňují požadavky a cíle hnutí. (Benford a Snow 2000: 614) Na základě těchto funkcí, které by tedy měly být zahrnuty v úspěšném rámování Snow a Benford identifikují tři typy rámců – diagnostické, prognostické a motivační.

Diagnostické rámce odkazují na funkci identifikování problému/nespravedlnosti a hledání viníka situace. Ukazují problematickou diagnózu události, situace či sociálního systému. Zároveň jsou v rámci jasně označené oběti a jejich nepřátelé, tedy viníci. Nespravedlnosti a problémy, proti kterým sociální hnutí bojují jsou tak způsobené vždy někým a nejsou přirozené. Vzhledem k tomu, že nejsou přirozené a pevně dané, existuje zde naděje

na změnu situace, což může právě stimulovat mobilizaci. Diagnostické rámce proto odpovídají na otázku „*co je špatně, a kdo za to může*“. (Snow a Benford 1988: 200; Benford a Snow 2000: 616)

V prognostických rámcích je obsažen návrh, který by vyřešil nespravedlnost a také cíle, strategie a způsoby, jak tohoto řešení má být dosaženo. Je tak představen jakýsi lék pro problematickou situaci a rámec přináší odpověď na otázku „*co je potřeba udělat*“. (Snow a Benford 1988:201) Nezávisí však pouze na samotném hnutí a jeho cílech, ale také na prognostických rámcích dalších aktérů, se kterými hnutí soupeří a jejichž rámce se snaží zpochybnit, a to představením zcela odlišné interpretace situace. (Benford a Snow 2000: 617)

Motivační rámce, jakožto poslední typ, vybízí ke kolektivní akci, k angažování se. Motivační rámce v sobě proto ukrývají různé podněty, motivy, které samotnou účast mají zdůvodnit, ospravedlnit, a především k ní přesvědčit. Jsou jimi například naléhavost, závažnost situace, účinnost či vhodnost. (ibid. s. 617)

Všechny tyto tři rámce by měly být využívány rovnoměrným způsobem a pro úspěch hnutí je důležité vyhnout se upřednostňování jednoho určitého typu. Úspěch také závisí na tom, jak jsou tyto funkce propojeny a naplněny. (Snow a Benford 1988: 199) Snow a Benford identifikují některá úskalí, které mohou při snaze motivovat účastníky ke kolektivní akci nastat:

- Problém může být rámován jako naprosto beznadějná situace, což následně činí samotné zapojení do kolektivní akce nepravděpodobné.
- Prognostický rámec je odsunut na úkor rámce diagnostického. Sociální hnutí se tak věnuje diagnóze problému a samotné řešení je upozaděno.
- Používání slovníku s příliš mnoho odbornými výrazy, který je tak srozumitelný pouze pro zasvěcené osoby, a ne pro široké publikum.

(ibid. s. 203-204)

Rámování je tak proces, který v sobě má nést několik úloh. Tento proces je však dynamický a rámce jakožto jeho produkty se mohou s časem měnit.

### 3. Vybrané příklady organizací sociálních hnutí a protestů v Andských státech

Následující část je rozdělena do 5 podkapitol – jedna pro každý z 5 Andských států. V každé z těchto podkapitol bude odůvodněn výběr jednotlivých případů – organizací i protestů, a vybrané případy budou stručně představeny v kontextu této práce. V každé části bude nejdříve zdůvodněn výběr organizace sociálního hnutí s ohledem na indigenní otázky a především definici M. Dianiho. Následně bude odůvodněn výběr protestu z roku 2019, za kterým stála daná organizace sociálního hnutí, naplňuje znaky definice O. Císaře a v požadavcích účastníků se odráží také indigenní otázky. Nakonec bude také stručně představena aktivita vybraných organizací na sociálních sítích.

#### 3.1. Bolívie – CONAMAQ a pochod (marcha) národa Qhara Qhara

V případě Bolívie byla vybrána **organizace CONAMAQ**. Tato organizace byla založena v březnu 1997 ve městě Challapata a je považována za indigenní organizaci, neboť reprezentuje domorodé obyvatelstvo z oblasti bolivijských hor a soustředí se především na otázky jako je právo na sebeurčení, teritoriální právo či ochrana přírodních zdrojů. (CONAMAQ N.D. a, CONAMAQ N.D. b) Společné cíle organizace CONAMAQ tak zapadají do obecných cílů indigenního hnutí, které jsou spojeny s ochranou půdy, která je brána jako zdroj života a kultury. Zároveň je CONAMAQ součástí CAOI<sup>28</sup>, tedy nadnárodní indigenní organizace, což přidává organizaci na legitimitě jakožto reprezentanta domorodého obyvatelstva.

---

<sup>28</sup> Coordinadora Andina de Organizaciones Indígenas

Dianiho definice sociálního hnutí je naplněna ve všech třech bodech – v rámci organizace jednotliví domorodí obyvatelé usilují o dosažení výše definovaných společných cílů, identifikují se s daným hnutím a zapojují se do konfliktních situací s vymezenými oponenty. Příkladem naplnění této charakteristiky je tzv. 9. pochod (Novena Marcha) z roku 2012 proti plánům postavit dálnici, která by vedla skrz národní park TIPNIS.<sup>29</sup> Na obrovských pochodech, které vyjadřovaly nespokojenost s plány výstavby participoval právě i CONAMAQ, a během jeho průběhu se přidávalo stále více a více lidí, aby se postavili proti rozhodnutí vlády a vyjádřili společné požadavky týkající se právě územních práv původního obyvatelstva.<sup>30</sup>

Z roku 2019 byl vybrán **protest**, který odpovídá definici O. Císaře. Je jím **pochod národa Qhara Qhara**,<sup>31</sup> během kterého byly artikulovány požadavky na respektování článků ústavy, ve kterých jsou uznány domorodé národy. Také byly artikulovány požadavky na respektování územní autonomie původních obyvatel, úcty k území předků a další. Hlavním impulzem byl především strach o území Quila Quila patřící národu Qhara Qhara, které je v současnosti fragmentováno a akcemi vlády i ničeno. (Correo Del Sur 2019) Protest však nebyl pouze bojem za práva jednoho národa, ale byl bojem za různé domorodé národy. (eju.tv 2019) Sedmisetkilometrový pochod začal 6. února v Sucre, odkud pokračoval do La Paz, kam dorazil 18. března, tedy po více jak měsíci. Mobilizace následně v La Paz pokračovala až do 22.3., kdy se účastníci rozhodli vrátit zpět na své území. Počet účastníků dosáhl několika stovek.

V rámci této práce je tedy také zkoumána aktivita vybraných sociálních hnutí na sociálních sítích – Twitteru a Facebooku. V případě samotného CONAMAQu je aktivita v rámci těchto platforem ovšem značně omezena. CONAMAQ má sice od května 2012 vytvořený svůj profil na Facebooku (Conamaq),<sup>32</sup> ale sleduje ho pouze něco málo přes 800 uživatelů. Intenzita

---

<sup>29</sup> Territorio Indígena y Parque Nacional Isiboro-Secure

<sup>30</sup> Viz. např. Torrez N.D, Kenner 2012, či Achtenberg, Currents 2012

<sup>31</sup> Národ je součástí organizace CONAMAQ

<sup>32</sup> <https://www.facebook.com/Conamaq/>

přidávaných příspěvků je už od pohledu také velmi malá. Na druhou stranu má ale CONAMAQ od roku 2014 vytvořený profil společně s další indigenní organizací Bolívie – CIDOB<sup>33</sup> (cidob-conamaq).<sup>34</sup> Počet sledujících této stránky je okolo 1000 uživatelů. Oficiální účet na Twitteru má CONAMAQ od prosince 2013 (@conamaqbolivia).<sup>35</sup> Stejně jako u Facebooku má ale pouze malý počet sledujících (266) a přidaných pouze něco málo přes 30 tweetů.

Národ Qhara Qhara přidružený pod CONAMAQ má také své vlastní profily na sociálních sítích. Na Facebooku od června 2015 (Nación Indígena Originaria Qhara Qhara)<sup>36</sup> s počtem sledujících přes 1100 a na Twitteru (@NQharaQhara)<sup>37</sup> od května 2017 s počtem sledujících pouhých 23 uživatelů a přidaným pouze jedním tweetem.<sup>38</sup>

### 3.2. Peru – AIDSESEP a protest proti úniku ropy

Za Peru byla vybrána jeho hlavní domorodá **organizace** peruánské Amazonie, **AIDSESEP**. Ta reprezentuje více jak 650 000 obyvatel. AIDSESEP byla založena v roce 1980 a jejím cílem je dosáhnout respektování práv domorodého obyvatelstva, ochrany území a zavedení a posílení samosprávy založené na rozvoji multikulturalismu. (AIDSESEP N.D. a, AIDSESEP N.D. b) Vzhledem k těmto okolnostem je možné AIDSESEP považovat za indigenní organizaci, která zároveň naplňuje Dianiho definici sociálního hnutí. Domorodí obyvatelé reprezentovaní AIDSESEPem usilují o dosažení společných cílů, které jsou sdílené i s dalšími indigenními aktéry v regionu, o čemž svědčí i zapojení AIDSESEP do nadnárodní indigenní organizace COICA<sup>39</sup> či snaha o posílení vazeb s dalšími organizacemi

---

<sup>33</sup> Confederación de Pueblos Indígenas de Bolivia

<sup>34</sup> <https://www.facebook.com/cidobconamaq/>

<sup>35</sup> Viz. <https://twitter.com/conamaqbolivia>

<sup>36</sup> Viz. <https://www.facebook.com/nacionqharaqhara/>

<sup>37</sup> Viz. <https://twitter.com/NQharaQhara>

<sup>38</sup> Stav počtu příspěvků na sociálních sítích je k 4.8. 2019.

<sup>39</sup> Coordinadora de las Organizaciones Indígenas de la Cuenca Amazónica



za hranicemi Peru, které sdílejí stejné problémy a cíle.<sup>40</sup> Zároveň se také AIDeseP zapojuje do konfliktních situací proti oponentům. Příkladem je protest z roku 2009 reagující na rozhodnutí vlády umožnit přístup společnostem do oblastí Amazonie, což by usnadnilo odlesňování, vedlo k narušení území domorodého obyvatelstva a k privatizaci přírodních zdrojů. V popředí těchto protestů stála právě AIDeseP a účastníků se sešlo více jak 10 000. (Dudenhoefer 2009) Vysoká účast pak svědčí o provázanosti členů s daným hnutím.

Z roku 2019 byl vybrán protest organizovaný AIDesePem a jeho regionální organizací ORPIO, která je sdružena pod ním. **Protest byl reakcí na únik ropy** z 18.6. 2019 v okolí Nuevo Progreso (oblast Loreto), který ohrozil zdroje vody a potravy na území. Byl také reakcí na plánované jednání s vládními úředníky, které se ovšem neuskutečnilo. Požadavky v tomto případě jsou na jednu stranu ekologické, vyplývající ze znečištění životního prostředí, na druhou stranu jsou ale zakořeněny v právu na území a domorodí obyvatelé byli mobilizováni pro jeho obranu a kontrolu. Protest začal 5. července a trval až do 20. července, kdy vláda vydala vyhlášku reagující na potřeby komunit. (Fraser 2019) V rámci protestu skupina asi 400 původních obyvatel převzala kontrolu nad stanicí č. 5 ropovodu Norperuano. (Cárdenas 2019) Kontrola byla držena až do 18. července.

Co se týče aktivity na sociálních sítích, od července roku 2011 má AIDeseP svůj účet na Twitteru (@aidesep\_org),<sup>41</sup> který sleduje více jak 6300 uživatelů. Od svého založení zveřejnila organizace na 3350 tweetů. Od roku 2014 má AIDeseP také svou stránku na Facebooku (Aidesep pueblos indígenas),<sup>42</sup> kterou sleduje podstatně více uživatelů, a to přes 29 200 uživatelů.<sup>43</sup>

Zároveň, protože je protest spojen také s regionální organizací ORPIO (spadající pod AIDeseP) z oblasti úniku ropy, bude analyzována aktivita

---

<sup>40</sup> Příkladem této aktivity je summit pořádaný organizacemi AIDeseP a CONFENIAE z března 2019.

<sup>41</sup> Viz. [https://twitter.com/AIDeseP\\_org](https://twitter.com/AIDeseP_org)

<sup>42</sup> Viz. <https://www.facebook.com/aidesep/>

<sup>43</sup> Stav počtu příspěvků na sociálních sítích je k 3.8. 2019.

na sociálních sítích této organizace a následně tato aktivita bude porovnána s aktivitou zastřešující organizace. Od června 2014 má ORPIO svou stránku na Facebooku (OrpioAidesepp),<sup>44</sup> kterou sleduje na 3650 uživatelů a od srpna 2015 také účet na Twitteru (@OrpioA).<sup>45</sup> Účet sleduje přibližně 520 uživatelů a od svého založení organizace přidala 235 tweetů.<sup>46</sup>

### 3.3. Ekvádor – CONAIE a protest národa Waorani

Ekvádor v této práci reprezentuje jeho největší indigenní **organizace CONAIE**. Ta je označována za nejvlivnější a nejmocnější indigenní organizaci v zemi. (minorityrights.org 2018) Jedná se o zastřešující organizaci sdružující národy, společenství a domorodá centra a asociace v Ekvádoru, která byla založena v roce 1986. (CONAIE N.D.) Mezi cíle CONAIE patří zajištění návratu původního území, zajištění práva na sebeurčení a zajištění ochrany domorodé kultury či koordinace politik všech indigenních organizací. CONAIE také zaměřuje na kritiku neoliberalismu a globalizace. (Chiriboga 2004: 52) Zároveň v oblasti vzdělávání je kladen důraz na dvojjazyčné vzdělávání. (Altmann 2017: 115) Vzhledem k těmto cílům a charakteristice je možné i tuto organizaci označit za organizaci indigenního hnutí bojující za ochranu půdy. Stejně jako u předchozích případů, i tato organizace vytváří husté neformální sítě aktérů, kteří usilují o dosažení zmíněných společných cílů a zapojují se do konfliktních situací.

Příkladem takové konfliktní situace je protest z 25. června letošního roku, který byl vybrán pro následující analýzu mobilizace na sociálních sítích. Během tohoto protestu byly národem Waorani, který je členem CONAIE, vzneseny požadavky na eliminaci těžby ropy v oblasti Amazonie, a tedy i na respektování území domorodého obyvatelstva. Protest byl pokračováním sporu ohledně porušení mechanismu předchozích konzultací v případě nabídnutí bloku 22 k těžbě ropy. (nodal 2019 B) Kromě samotného protestu v hlavním městě Ekvádoru byla také

---

<sup>44</sup> Viz. <https://www.facebook.com/orpioloreto/>

<sup>45</sup> Viz. <https://twitter.com/OrpioA>

<sup>46</sup> Stav k 27.10. 2019

předložena petice s více jak 122 000 podpisy o ukončení těžby ropy v Amazonii. Samotného protestu před ústředím vlády se však účastnilo pouze na 30 demonstrantů a protest byl mírový.<sup>47</sup> (el universo 2019)

Co se týče aktivity na sociálních sítích, od června 2010 má CONAIE svůj účet na Twitteru (@CONAIE\_Ecuador),<sup>48</sup> který sleduje více jak 23 600 uživatelů. Od svého založení zveřejnila organizace více jak 16 400 tweetů. Od března 2012 má pak CONAIE také svůj profil na Facebooku (Conaie Comunicación),<sup>49</sup> který sleduje přes 28 100 uživatelů.<sup>50</sup>

Stejně jako v případě Bolívie a Peru i zde bude nahlíženo na problematiku z regionálního hlediska a bude zkoumána také aktivita na sociálních sítích národa Waorani. Od května 2018 má národ Waorani svou stránku na Facebooku (Waorani Resistencia Pastaza),<sup>51</sup> kterou sleduje téměř 21 5000 uživatelů a od února 2019 také účet na Twitteru (@WaoResistencia).<sup>52</sup> Účet sleduje přibližně 2800 uživatelů a od svého založení přidali přes 2000 tweetů.<sup>53</sup>

### **3.4. Kolumbie – CRIC a minga na obranu území, života, spravedlnosti a míru**

V případě Kolumbie bude pozornost zaměřena na její nejstarší<sup>54</sup> a nejdůležitější indigenní **organizaci CRIC**. Organizace sdružuje okolo 90 % původních obyvatel z oblasti Cauca v Kolumbii a reprezentuje zhruba 40 %

---

<sup>47</sup> Součástí tohoto protestu je také odvolací řízení z 1.7. Toto řízení proběhlo v důsledku odvolání ministerstva životního prostředí po rozsudku z dubna 2019, ve kterém bylo národu Waorani přiznáno právo na předchozí konzultace. Do 1.7. chtěli Waorani také nasbírat na 500 000 podpisů pro petici proti těžbě ropy, a mobilizace proto pokračovala až do tohoto data.

<sup>48</sup> Viz. [https://twitter.com/CONAIE\\_Ecuador](https://twitter.com/CONAIE_Ecuador)

<sup>49</sup> Viz. <https://www.facebook.com/conaie.org/>

<sup>50</sup> Stav počtu příspěvků na sociálních sítích je k 4.8. 2019.

<sup>51</sup> Viz. <https://www.facebook.com/Waorani-Resistencia-Pastaza-136744147184353/>

<sup>52</sup> Viz. <https://twitter.com/WaoResistencia>

<sup>53</sup> Stav k 27.10. 2019

<sup>54</sup> Rada byla založena v roce 1971

indigenní populace Kolumbie. (Valdez N.D.) Je uznávána jako tradiční autorita původních obyvatel z této oblasti a vede mnohá jednání se státem, respektive s kolumbijskou vládou. (asociacionminga.org 2015) Misí Rady je obrana práv původních obyvatel jako je navrácení půdy, ochrana kultury či životního prostředí. (CRIC N.D.) CRIC je také členem ONIC,<sup>55</sup> národní indigenní organizace, která je stejně jako CONAMAQ součástí COICA.

Stejně jako v ostatních případech, domorodí obyvatelé reprezentovaní CRIC usilují o dosažení společného cíle. Tímto cílem je především ochrana jejich území, které se v minulosti stalo útočištěm pro mnohé guerillové skupiny působící v Kolumbii. Skupiny jako M19,<sup>56</sup> ELN<sup>57</sup> či FARC<sup>58</sup> ohrožují jejich práva a vykonávají represe. Území CRIC je proto poznamenáno množstvím násilných střetů. (Valdez N.D.)

Naplnění Dianiho definice může být sledováno prostřednictvím tzv. mingas. Jedná se o „*indigenní tradici spolupráce a dobrovolné činnosti pro společné dobro*“. (Peoples Dispatch 2019 A) Minga může mít různé podoby od budování komunitního centra až po protestní mobilizace. Tyto mobilizace se uskutečnily například v roce 2017 či nově v roce 2019. Během těchto událostí docházelo k blokování silnic či okupaci budov. Mezi požadavky protestujících se objevovaly otázky odmítnutí dohody o volném obchodu s USA, otázky bezpečnosti, územních práv, působení nadnárodních podniků v Kolumbii, dodržování předchozích konzultací a uzavřených dohod a další. (nodal 2019 A)

**Právě minga mobilizovaná CRIC na obranu území, života, spravedlnosti a míru z března/dubna 2019<sup>59</sup> byla vybrána pro analýzu**

---

<sup>55</sup> Organización Nacional Indígena de Colombia

<sup>56</sup> Movimiento 19 de Abril

<sup>57</sup> Ejército de Liberación Nacional

<sup>58</sup> Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia

<sup>59</sup> Minga začala 10. března, kdy se začalo sjíždět na 13 000 členů domorodých komunit na setkání s prezidentem. Poté, co se však prezident neukázal, byla svolána masová mobilizace a prezident byl znovu vyzván, aby zahájil dialog se zástupci mingy a našel řešení pro přednesené požadavky a sporné otázky. (Peoples Dispatch 2019 A). Účastníkům protestu se podařilo zablokovat panamerickou dálnici a tato blokáda trvala až do 5. dubna, kdy byla uzavřena dohoda s vládou. Na základě této dohody prezident přislíbil setkat se s vůdci mingy. I přes jeho návštěvu regionu se však odmítl s vůdci mingy z bezpečnostních důvodů setkat. (Wadhwa 2019)

v následujících částech. Z hlediska počtu účastníků, kterých se sešlo na 20 000, a přednesených požadavků naplňuje také Císařovu definici.

Impulzem pro svolání mingy bylo rozhodnutí vlády prosazovat zákony a rozvojový plán, který je v rozporu se zájmy domorodých komunit. (Dorado 2019) Velkou roli především ale sehrálo odmítnutí prezidenta Duqueho účastnit se plánovaného setkání s indigenními vůdci z Cauca, které mělo proběhnout 12. března, a na kterém měly být řešeny otázky násilí v oblasti, těžby a porušování dohod podepsaných mezi státem a domorodými organizacemi. (Peoples Dispatch 2019 A) Mezi požadavky účastníků byla restituce území a vlastnictví předků, respekt k sebeurčení národů, dodržování konzultací jako nástroje pro ochranu území před těžbařskými projekty, ochrana země, dodržování politických, občanských, kulturních, hospodářských, sociálních a kolektivních práv, ochrana života, míru a lidských práv a posílení autonomie. (Gallego Suárez 2019) Tato minga bude také zařazena k protestům s použitím násilím, neboť v jejím průběhu docházelo k napadání demonstrantů bezpečnostními silami, (Peoples Dispatch 2019 B) a zároveň u bezpečnostních složek je uváděno také několik zraněných, včetně jednoho mrtvého policisty. (Gallego Suárez 2019)

Co se týče aktivity na sociálních sítích, od listopadu 2011 má CRIC svůj profil na Facebooku (Consejo Regional Indígena del Cauca – CRIC),<sup>60</sup> který sleduje více jak 46 500 uživatelů. Od ledna 2012 má CRIC i svůj účet na Twitteru (@CRIC\_Cauca),<sup>61</sup> který sleduje přes 7000 uživatelů. Od svého založení zveřejnila organizace více jak 6250 tweetů.<sup>62</sup>

---

<sup>60</sup> Viz <https://www.facebook.com/cric.colombia/>

<sup>61</sup> Viz. [https://twitter.com/cric\\_cauca](https://twitter.com/cric_cauca)

<sup>62</sup> Stav počtu příspěvků na sociálních sítích je k 4.8. 2019.

### 3.5. Chile – Mapučové a protestní pochod

V posledním případě, u analýzy indigenního hnutí v Chile, bylo vybráno **sociální hnutí Mapučů**,<sup>63</sup> tedy největší indigenní skupiny v zemi.<sup>64</sup> Co se týče organizace, která by zastupovala Mapuče, existuje jich značné množství. Žádná z nich ale nedosahuje takové úrovně jako organizace v jiných Andských státech. Navíc se některé z nich zaměřují na násilné akce (CAM)<sup>65</sup> či případně působí ze zahraničí (MIL),<sup>66</sup> což vzhledem k ostatním organizacím nezapadá do konceptu této práce. Nicméně, jak uvádí Klein (2008), hnutí Mapučů odpovídá Dianiho definici sociálního hnutí (1992).

Mapučové usilují už od dob Inků o zachování autonomie a vlastnictví jejich předků. Od chilského státu Mapučové žádají uznání jejich kultury, jazyka, náboženství, a především území. Akce prováděné v minulosti státem, jako je zabírání území, vypalování domovů a zabíjení Mapučů považují za zločin a upozorňují na něj.<sup>67</sup> (Youkee 2019) Své požadavky Mapučové formulují skrz stávky, demonstrace, blokády silnic a veřejných míst, ale i skrz násilné střety. Některé skupiny dokonce používají zhářství jako prostředek pro dosažení úspěchu.<sup>68</sup> (Terry 2019) Násilné aktivity jsou však chilskou vládu vnímány jako terorismus a od roku 2002 je vůči nim uplatňován protiteroristický zákon.<sup>69</sup> (Terry 2019)

---

<sup>63</sup> Mapučové jsou domorodý národ obývající část území Argentiny a Chile.

<sup>64</sup> I přestože domorodé obyvatelstvo není v Chile tak početné jako například v Bolívii, Peru či Ekvádoru, Mapučové čítají přes 10 % populace. (FOLIL N.D.)

<sup>65</sup> Coordinadora Arauco-Malleco

<sup>66</sup> Mapuche International Link

<sup>67</sup> Příkladem je žádost z letošního roku (2019) podaná k Mezinárodnímu trestnímu soudu (ICC), aby přijal opatření proti zločinům, které Chile i Argentina spáchaly. (Youkee 2019)

<sup>68</sup> První takovou akcí mělo být zapálení 3 kamionů chilských osadníků v roce 1997. (Terry 2019)

<sup>69</sup> Podle tohoto zákona mohou soudci Mapuče držet i více jak 3 měsíce, což je limit stanovený pro ostatní občany Chile. (Terry 2019)

Příkladem protestní aktivity Mapučů je **pochod** z března/dubna 2019, který byl vybrán pro analýzu v této práci. Pochod odpovídá definici O. Císaře jak z hlediska počtu účastníků, tak i artikulace požadavků na veřejném místě.

Samotná mobilizace začala 20. března 2019, během které Mapučové chtěli upozornit na porušování a popírání jejich práv a artikulovat požadavek na uznání historických práv na území a práva na sebeurčení. (diariouchile 2019) Tato protestní akce s více jak tisícem účastníků byla ovšem násilně přerušena za použití slzného plynu a demonstranti neušli více než 50 metrů. Pochod byl označen za neoprávněný, neboť mobilizace nebyla schválena regionální vládou. Navíc došlo k velkým škodám na majetku a násilnostem. Během protestu bylo také okolo 20 lidí zatčeno. (el mostrador 2019, laizquierdadiario 2019, García 2019) V reakci na tyto události byla proto svolána další demonstrace, a to na 3. dubna. I zde však policejní kontingent brzy po zahájení mobilizace násilně zabránil více jak 1000 účastníkům pokračovat v chůzi. Několik demonstrantů bylo také zatčeno. (piensaChile.com 2019)

Co se týče aktivity na sociálních sítích, chilští Mapučové mají na Facebooku několik profilů. Jako nejvíce sledované a nejvíce adekvátní z hlediska upozorňování na problémy Mapučů se jeví profily dva. První stránka (Autonomía y libredeterminación Mapuche)<sup>70</sup> byla založena v listopadu 2016 a sleduje ji téměř 9000 uživatelů. Druhý profil na Facebooku (El pueblo mapuche – Resistencia Siempre)<sup>71</sup> byl založen v listopadu 2017 a sleduje ho více jak 9700 uživatelů.<sup>72</sup> Na Twitteru však Mapučové aktivní oficiální účty nemají.

---

<sup>70</sup> Viz. <https://www.facebook.com/Autonom%C3%ADa-y-libredeterminaci3n-Mapuche-1803299293218106/>

<sup>71</sup> Viz. <https://www.facebook.com/PuebMap/>

<sup>72</sup> Stav k 27.10. 2019

## 4. Analýza využití Facebooku a Twitteru ze strany vybraných hnutí

V následujících částech bude analyzováno využití sociálních sítí (Facebooku a Twitteru) v protestních mobilizacích ze strany indigenních hnutí v Andských státech, tedy v Bolívii, Peru, Ekvádoru, Kolumbii a Chile.

### 4.1. Využití sociálních sítí v protestní mobilizaci

Prvním cílem této práce je zjistit, jak jsou Facebook a Twitter využívány v protestní mobilizaci. Pozornost byla zaměřena na to, jaká je intenzita přidávaných příspěvků, a především pak zda příspěvky vybraných hnutí na Twitteru a Facebooku slouží jako výzvy k participaci na protestech, pro koordinaci protestních akcí a informování o jejím průběhu či pro šíření politických názorů a obecných cílů daného hnutí.

#### 4.1.1. Bolívie

První analyzovanou zemí je Bolívie. Pro pozorování byl vybrán pochod národa Qhara Qhara patřící do organizační struktury CONAMAQu, který probíhal od 6. února do 18. března, respektive 22. března 2019, kdy se jeho účastníci rozhodli vrátit zpět na své území. Celkově bylo tedy **analyzováno 76 dní** (s měsíčním pozorováním před samotnou mobilizací). Jak už však bylo zmíněno v předchozí části, v případě CONAMAQu je aktivita na sociálních sítích značně omezena a ve sledovaném období na Facebooku ani Twitteru CONAMAQ nepřidal jediný příspěvek. Z tohoto důvodu byla pozornost zaměřena **pouze na facebookový účet národa Qhara Qhara**, neboť o aktivitě na Twitteru v tomto případě také nelze hovořit.



V průběhu sledovaných 76 dní bylo na Facebooku zveřejněno **celkem 53 příspěvků**, což odpovídá průměrné intenzitě **0,7 příspěvku na den**. Intenzita se tak jeví jako velmi nízká.

	FACEBOOK
<b>Celkový počet příspěvků</b>	53
<b>Celkový počet sledovaných dní</b>	76
<b>Průměrný počet příspěvků za den</b>	0.7
<b>Nejvyšší počet příspěvků za den</b>	5

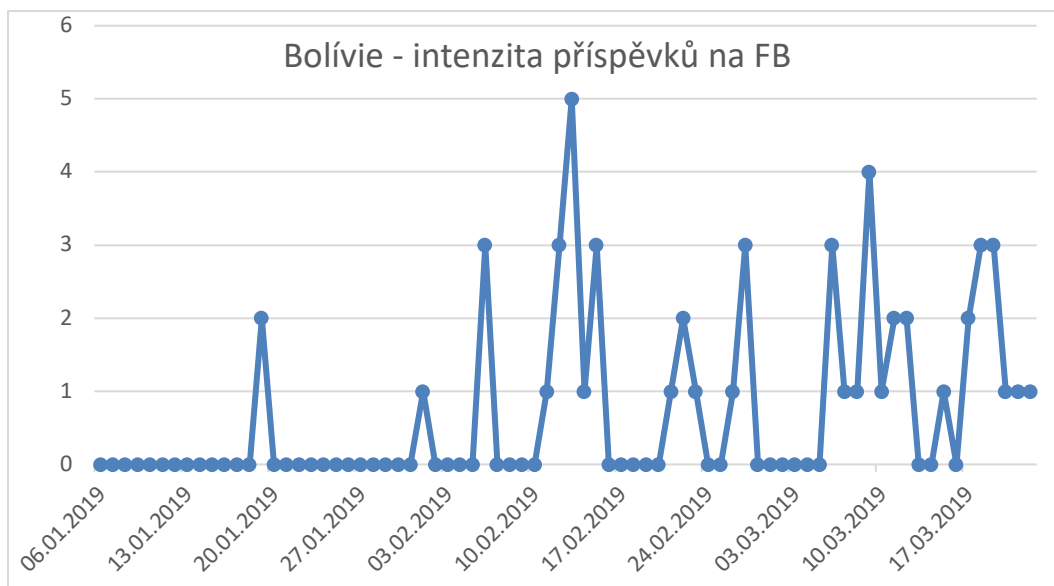
Tabulka č.1: Bolívie – celkový přehled

Při pohledu na graf č.1 je možné vidět, že pouze ve 27 dnech národ Qhara Qhara přidal nějaký příspěvek. Nejvyšší počet příspěvků byl přidán 13.2., kdy jejich počet dosáhl hodnoty 5.<sup>73</sup> Nezdá se však, že by nárůst příspěvků nějak souvisel se samotným průběhem pochodu, neboť v tento den nedošlo k žádné výrazné události, která by měla vliv na samotný pochod. Navíc ani počet přidávaných příspěvků není nikterak výrazně odlišný od jiných dnů.

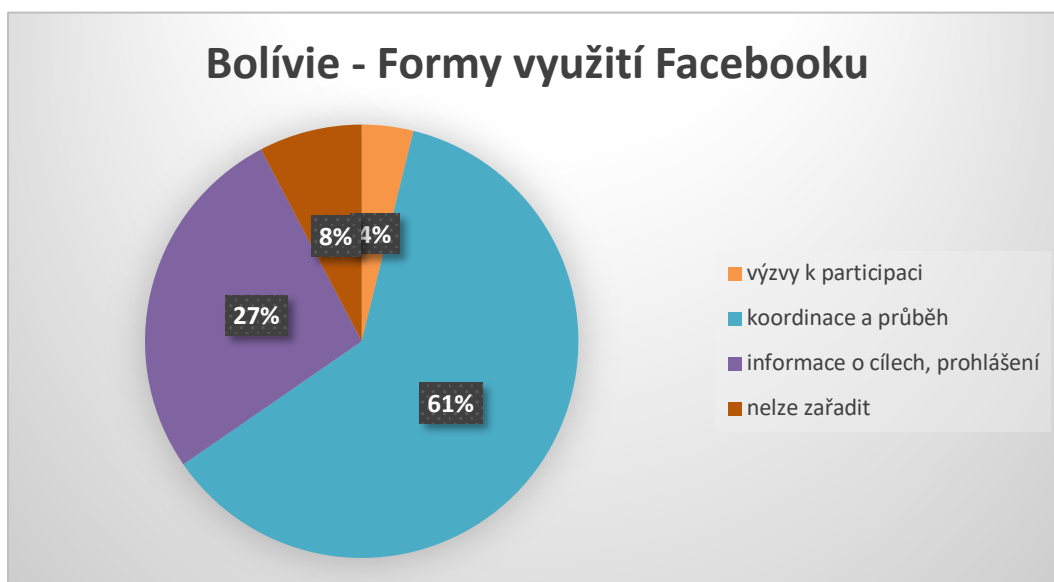
Až do 6.2., tedy do dne zahájení pochodu nebyl přidán žádný příspěvek o konané akci. Teprve **se zahájením pochodu se intenzita, respektive četnost, příspěvků zvýšila**. Nelze proto hovořit o nějaké formě přímé mobilizace před samotnou akcí, neboť přidávané příspěvky pouze vyjadřovaly problematiku, za kterou národ bojuje a upozorňovaly na příkoří, se kterým se domorodé národy musí potýkat.

---

<sup>73</sup> V tento den byl například přidán příspěvek odkazující na video o historii neustálého boje o území. Dále bylo zmíněno, že prezident odmítá jednat o petici národa a porušuje práva původních obyvatel. Také byla sdílěna videa přímo z pochodu, ve kterých bylo zmíněno, kam průvod míří a jaké jsou požadavky. Mezi požadavky byl především zmiňován konec rozdělování území cizincům.



Graf č. 1: Bolívie – intenzita příspěvků na Facebooku



Graf č. 2: Bolívie – formy využití Facebooku

Na grafu č.2 je pak možné vidět, že Facebook byl národem Qhara Qhara využíván **nejčastěji pro informování o průběhu akce a za účelem koordinace akce.**<sup>74</sup> Nejčastěji se proto objevovaly různé zprávy o tom, že pochod pokračuje, kam účastníci směřují či kde se nachází, případně, které další národy se k pochodu přidávají. Také byly zdůrazňovány požadavky pochoduujících jako je obrana země a území, odmítnutí zákonů, které porušují práva původních obyvatel či požadavek na ukončení dělení území a předávání půdy cizincům. Tato forma příspěvků se však objevovala až po zahájení pochodu. Před tím byly přidávány pouze příspěvky týkající se **informací o obecných cílech daného hnutí a prohlášení ke konkrétní problematice.** Příkladem je příspěvek z 1.2., ve kterém je zmíněno, že domorodé národy jsou nejvíce marginalizovanou skupinou, neboť rozdělování půdy je otázkou ekonomických a politických zájmů. Ačkoli příspěvky této formy byly přidávány i nadále, a celkem jich bylo možné identifikovat 14 (27 %), je vidět, že po zahájení pochodu se významně změnil charakter příspěvků. Příspěvky se začátkem pochodu začaly být orientovány více na samotný průběh mobilizace, její koordinaci a také na požadavky protestu.

Příspěvky, které by přímo **vyzývaly k aktivní participaci na pochodu** byly identifikovány pouze dva (7.3. a 11.3.) **Příspěvky, které nelze zařadit** do žádné z vymezených kategorií byly 4. Do této skupiny byla například zařazena aktualizace profilového obrázku z 12.2. či odkaz na článek o boji z roku 2012 za TIPNIS z 6.3.

Společně s nulovou aktivitou na Twitteru se tak zdá, že ačkoli použití sociálních sítí se celosvětově rozšířilo, ačkoli i národ Qhara Qhara využívá funkci, které sociální sítě nabízí (například sdílení živého vysílání, které se mezi příspěvky objevovalo), sociální sítě se vzhledem k nízké intenzitě nejeví jako tradiční repertoár pro mobilizaci sociálního hnutí v Bolívii.

---

<sup>74</sup> Celkem do této kategorie spadá 32 příspěvků, tedy 61 %.

#### 4.1.2. Peru

V případě Peru bude pozornost soustředěna na lokální organizaci ORPIO a zastřešující organizaci AIDSESEP. Na rozdíl od CONAMAQu však AIDSESEP vykazuje na sociálních sítích větší aktivitu, a proto v následující části budou srovnána data i mezi zastřešující a regionální organizací.

Analyzovaný protest, který byl reakcí na únik ropy z 18.6. 2019, probíhal mezi 5. a 20. červencem. Celkově tak bylo analyzováno 46 dní, a to na facebookovém a twitterovém účtu AIDSESEP a ORPIO. Následující tabulka (č. 2) ukazuje, kolik příspěvků bylo ve sledovaných 46 dnech zveřejněno na jednotlivých profilech.

	FB AIDSESEP	FB ORPIO	TW AIDSESEP	TW ORPIO
<b>Celkový počet příspěvků</b>	113	66	51	21
<b>Celkový počet sledovaných dní</b>	46	46	46	46
<b>Průměrný počet příspěvků za den</b>	2,46	1,43	1,1	0,46
<b>Nejvyšší počet příspěvků za den</b>	11	5	10	5

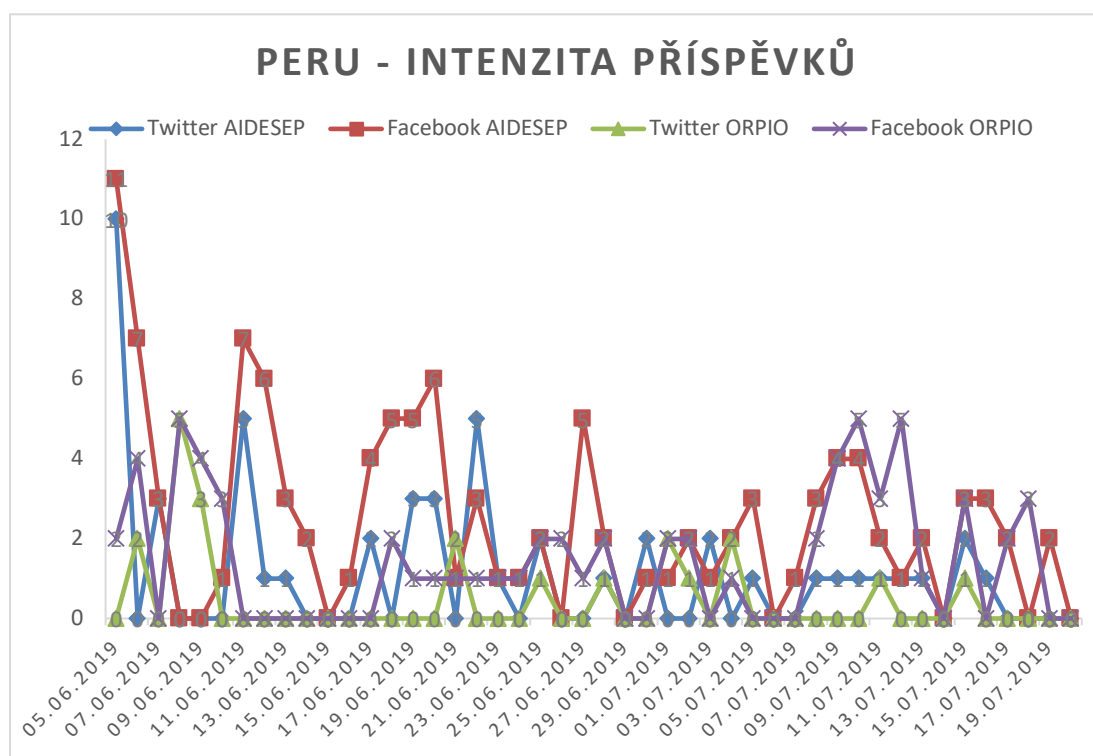
Tabulka č.2: Peru – celkový přehled

Z tabulky a také z grafu č. 3, kde je znázorněna intenzita příspěvků po jednotlivých dnech, je patrné, že **největší intenzitu příspěvků (2,46)**, stejně jako nejvyšší počet příspěvků za den (11), má **facebookový profil organizace AIDSESEP**. Nicméně, na tomto profilu ze 113 příspěvků bylo zveřejněno **pouze 12 (10,6 %) příspěvků týkajících se přímo analyzovaného protestu** proti úniku ropy z oblasti Loreta. Stejně tak z **51 příspěvků organizace AIDSESEP na Twitteru se pouze 6 (11,8 %) týkalo protestu proti úniku ropy z 18.6.** Velká část příspěvků na obou účtech této organizace tak spadá spíše do kategorie prohlášení a obecných cílů organizace, případně koordinace jiných protestů, přičemž tyto příspěvky týkající se jiných protestů a akcí byly evidovány v kategorii „nelze zařadit“. Při srovnání s lokální organizací, **ORPIO přidala** na Facebooku

21, tedy **31,8 %** a na Twitteru 8, tedy **38 %** příspěvků přímo souvisejících s mobilizací / únikem ropy.

**Facebook** se pak jeví z hlediska intenzity v obou případech (u organizace ORPIO i AIDSESP) **jako hlavní komunikační kanál a Twitter jako doplňkový**, o čemž svědčí i téměř 3x větší intenzita příspěvků na den při porovnání facebookového a twitterového účtu ORPIO či více jak 2x větší počet příspěvků na den při porovnání účtů AIDSESPu.

Z hlediska intenzity byla také sledována **měnící se frekvence příspěvků** s blížícím se / probíhajícím protestem. Jak je ale na grafu č. 3 patrné, **nelze vypozařovat žádné výrazné změny**, respektive nárůst přidaných příspěvků, a to ani po úniku ropy z 18.6. ani se začátkem či průběhem mobilizace. Pouze v případě využívání facebookové stránky organizace ORPIO lze vysledovat větší pravidelnost vkládání příspěvků po úniku ropy.



Graf č. 3: Peru – intenzita příspěvků na Facebooku a Twitteru

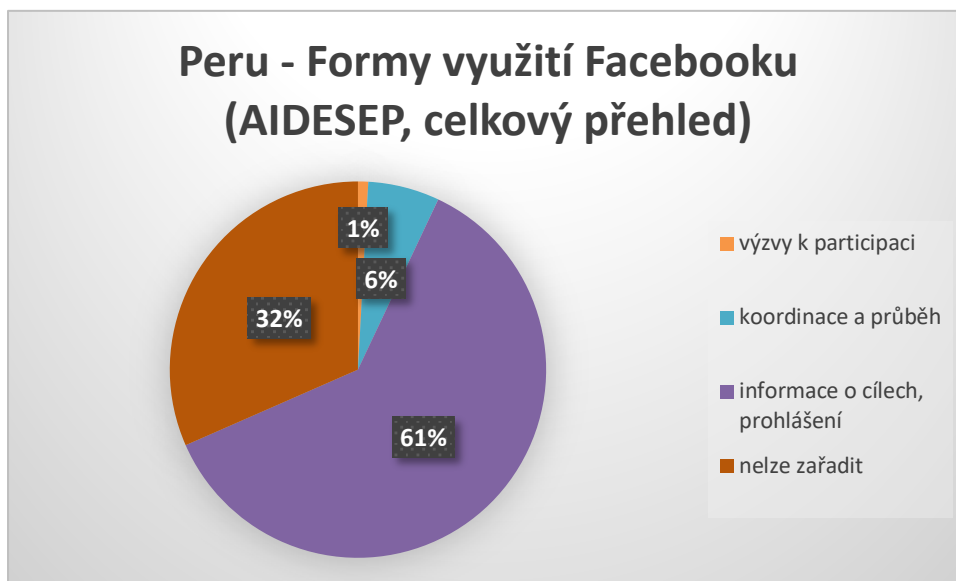
Navíc 10.7. a 12.7. ORPIO dvakrát přidala 5 příspěvků během dne, což byl ve sledovaném období největší počet příspěvků přidaný touto organizací. 10.7. bylo

přidáno více příspěvků pravděpodobně kvůli snaze informovat o probíhající schůzce, na které byly diskutovány návrhy a požadavky týkající se situace. Na tuto schůzku se však nedostavili představitelé vlády, kteří byli pozváni. 12.7. pak byla intenzita vyšší především z toho důvodu, že ORPIO sdílela příspěvky na podporu svých bratrů v Brazílii, kteří zažívají politickou krizi v důsledku politik současného prezidenta J. Bolsonaira a rychlého kácení lesů, což pro mnohé z nich znamená ohrožení jejich domovů. Dále také byla vyjádřena solidarita s bratry, kteří se staví proti projektu Hidrovía Amazónica. Příspěvky se tak spíše orientovaly směrem k jiným národům (problémům) než na vlastní protest a souvislost s analyzovaným protestem zde není zřejmá.

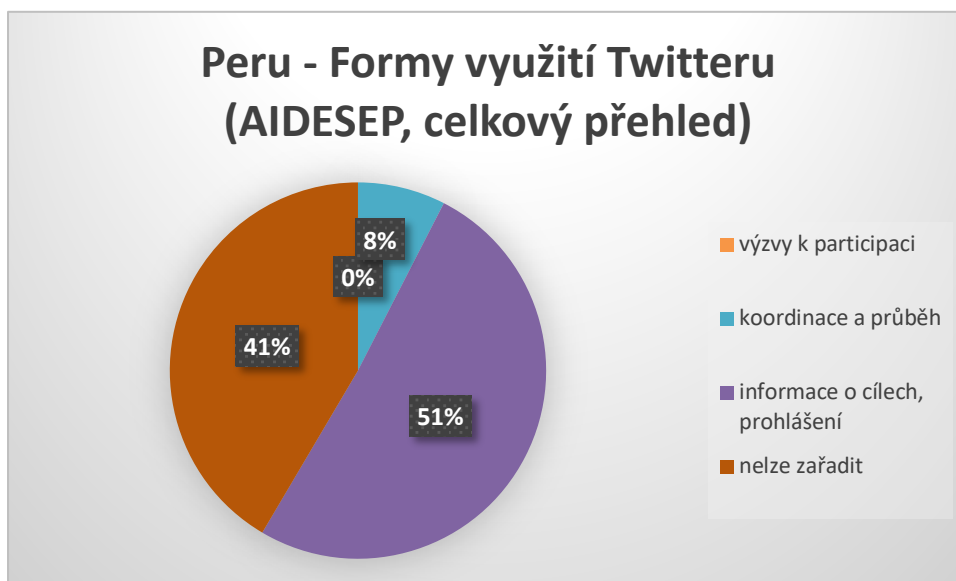
Organizace AIDSEP teprve 24.6. na facebookovém účtu informovala o úniku ropy v oblasti Loreto, kdy zároveň vyjádřila svou solidaritu s místními „bratry“. Na Twitteru se o oblasti Loreto zmínila až 28.6. při obvinění vlády ze zodpovědnosti za problémy související s těžbou ropy. ORPIO poté první příspěvek týkající se situace ohledně úniku přidala až 27.6. na Facebooku a 28.6. na Twitteru, kdy organizace informovala o probíhajících diskuzích ohledně současného stavu a požadavků původních obyvatel. Stejně jako v případě Bolívie, **tak nelze hovořit o nějaké formě přímé mobilizace před samotnou akcí**, a to ani v souvislosti s informováním o závažném úniku ropy.

Grafy č. 4 až č. 9 ukazují, jakým způsobem byly Twitter a Facebook nejčastěji využívány. Jako nejčastější forma využití sociálních sítí se u organizace **AIDSESEP** ukázalo být **sdílení prohlášení a informací o cílech** organizace obecně (51 % na Twitteru a 61 % na Facebooku). Příkladem je facebookový příspěvek z 6.6., ve kterém AIDSESEP zmiňuje, že vládní projekty nejsou transparentní, což může mít negativní dopady na původní obyvatele a také, že je nutný boj za stejná práva žen a mužů. Dalším příkladem je příspěvek ze 7.6. (na Facebooku), ve kterém AIDSESEP vyjadřuje nutnost vládního zásahu proti obchodníkům s územím a nelegálnímu odebírání území. Případně tweet z 20.6., ve kterém důrazně odmítají projekt Hidrovía Amazónica kvůli ohrožení ekosystému v Amazonii. V kategorii „nelze zařadit“, jakožto druhé největší, jsou pak nejčastěji

příspěvky týkající se průběhu a koordinace jiných akcí, jako například mobilizace v souvislosti právě s projektem Hidrovía Amazónica<sup>75</sup>.



Graf č. 4: Peru – formy využití Facebooku (AIDSEEP, celkový přehled)

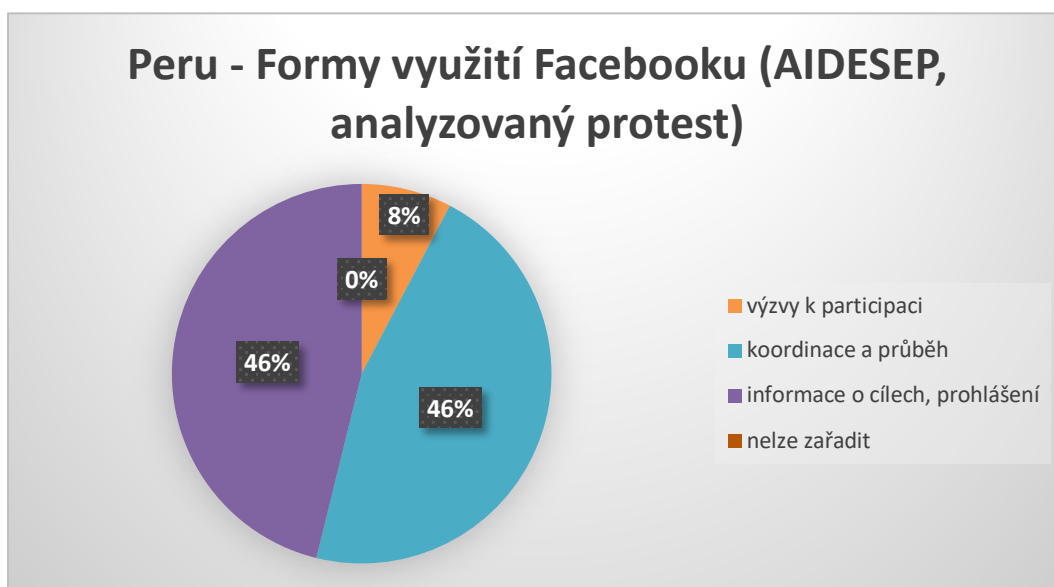


Graf č. 5 Peru – formy využití Twitteru (AIDSEEP, celkový přehled)

---

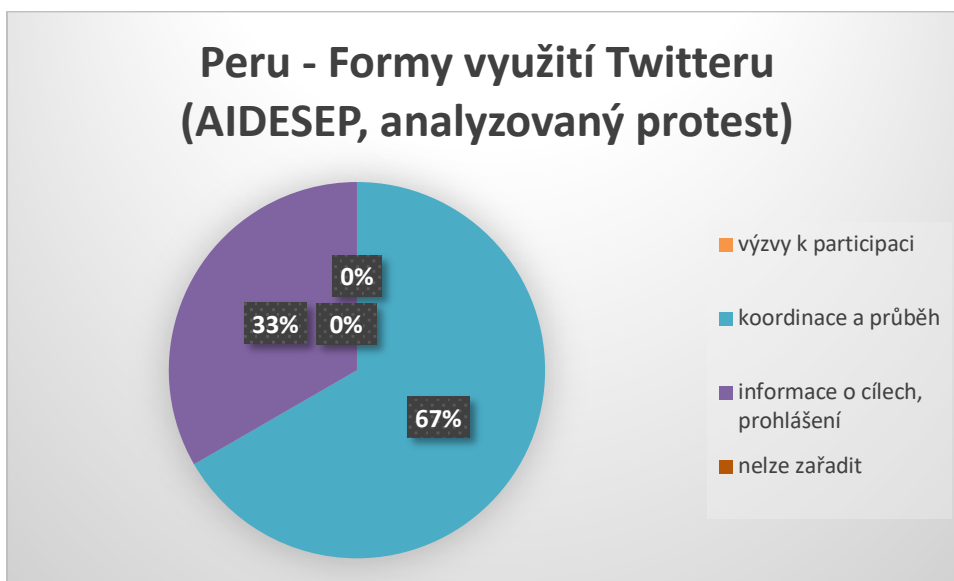
<sup>75</sup> Jedná se o projekt podporovaný peruánskou vládou, jehož cílem je umožnit plavbu lodí s větším ponorem po řekách v Amazonii, a tím usnadnit přepravu zboží v oblasti. Výstavba projektu zahrnuje bagrování řek, a proto se místní komunity obávají dopadů na vodu a přírodu. Projekt odmítají především kvůli vlivu na potravinovou bezpečnost komunit, které spoléhají na rybolov.

Vzhledem k tomu, že na obou sociálních sítích tvoří příspěvky týkající se úniku ropy a následné mobilizace pouze něco málo přes 10 %, je jasné, že v celkovém počtu příspěvků bude podíl na koordinaci, případně výzvách k participaci velice malý. Nicméně, pokud jde o **samotný analyzovaný protest, AIDSESEP** kromě vyjádření prohlášení a sdílení informací o obecných cílech, poskytoval také **informace týkající se koordinace a průběhu samotného protestu**. Na následujících grafech (č. 6 a č.7) lze vidět procentuální zastoupení forem využití Facebooku a Twitteru pro příspěvky, které se přímo týkaly situace v Loretu. U **Twitteru byla nejčastější formou právě koordinace a informace o průběhu (67 %)**. Mezi příspěvky do této kategorie byly zařazeny požadavky protestujících jako je požadavek na zveřejnění zprávy o rozsahu poškození ropou (3.7), požadavek na setkání s představiteli vlády kvůli diskusi o problémech souvisejících s ropnou aktivitou v oblasti (7.7.), případně informace o nadcházejících schůzkách, kterých je možno se účastnit (11.7.). **Na Facebooku** zabraly stejný počet příspěvků (6, tedy 46 %) prohlášení a informace o obecných cílech hnutí a příspěvky z kategorie koordinace a průběhu akce. Zároveň se zde objevil **jeden příspěvek**, ve kterém AIDSESEP **přímo vyzval k participaci**, a to konkrétně 1.7.



Graf č. 6: Peru – formy využití Facebooku (AIDSESEP, analyzovaný protest)





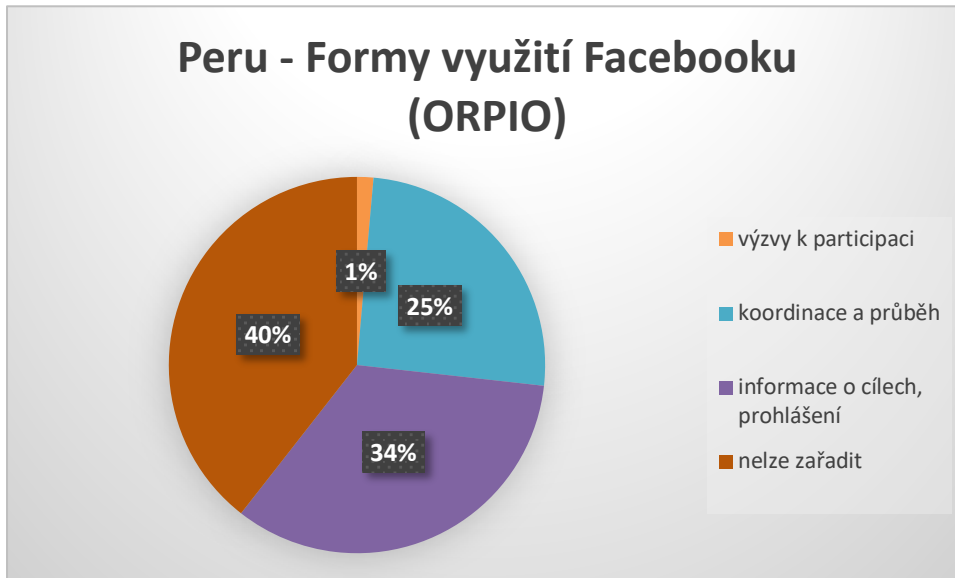
Graf č. 7: Peru – formy využití Twitteru (AIDSESEP, analyzovaný protest)

Pokud jde o **regionální organizaci ORPIO**, nejčastěji příspěvky **nešly zařadit** do žádné z kategorií souvisejících s koordinací, mobilizací či prohlášeními a cíli organizace. Důvodem bylo například časté sdílení příspěvků o novinkách z indigenního technologického kempu (několik příspěvků z 8.6. a 9.6) či koordinace mobilizace související opět s projektem Hidrovía Amazónica (18.6.), případně představení nových členů organizace (26.6.) a mnohé další. Zároveň, stejně jako u AIDSESEP, sociální sítě byly využívány pro sdílení prohlášení a informací o cílech daného hnutí, a to v souvislosti s protestem<sup>76</sup> i obecnými cíli hnutí.<sup>77</sup> Významná část příspěvků (**25 % na Facebooku a 27 % na Twitteru**) byla také **věnována koordinaci a průběhu akce**. Mezi tyto příspěvky je zařazen například facebookový příspěvek z 1.7., ve kterém ORPIO žádá o sdílení/rozeslání zprávy s požadavky, aby se tak dostala k vládě z více front. Také je v tomto příspěvku zmíněno, že mobilizace začne 5.7. Dále sem patří příspěvek ze 2.7., ve kterém byla vyhlášena nouzová situace kvůli úniku ropy a stávka bez jasně daného konce. Z hlediska explicitních **výzev k participaci**

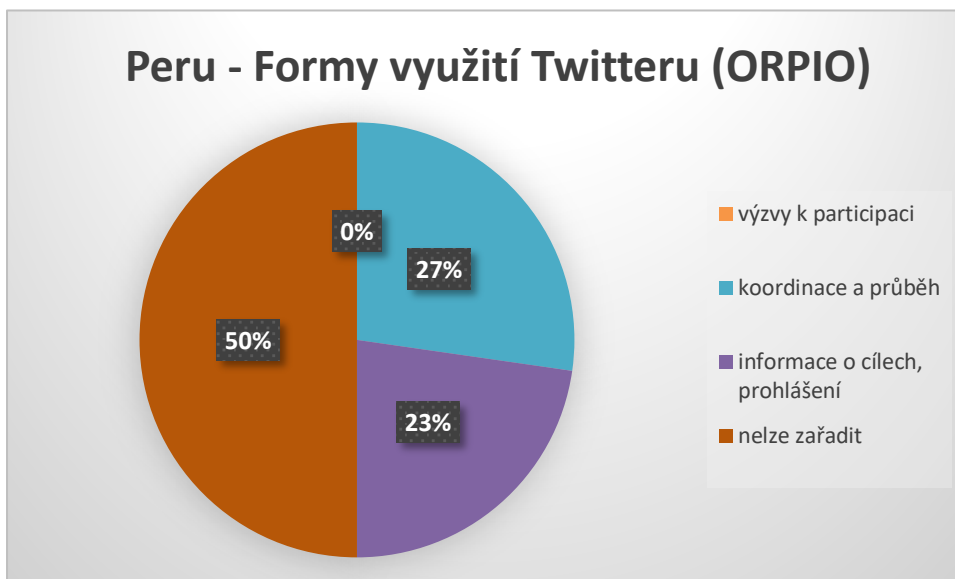
<sup>76</sup> Například tweet z 4.7., ve kterém ORPIO vyjadřuje nutnost dohlížení na události, které ovlivňují lidská práva komunit, a to státními institucemi.

<sup>77</sup> Například tweet z 21.6., ve kterém jsou zmíněny argumenty, proč odmítají projekt Hidrovía Amazónica – tedy protože ovlivní jejich životy, řeky, ryby a naruší jejich kulturu.

pak na Twitteru v případě ORPIO nebylo možné identifikovat žádný příspěvek a na Facebooku **pouze 1**, ve kterém požadují, aby se k demonstraci připojilo co nejvíce lidí, neboť boj považují za důležitý pro celou oblast. (17.7.)



Graf č. 8: Peru – formy využití Facebooku (ORPIO)



Graf č. 9: Peru – formy využití Twitteru (ORPIO)

Při porovnání regionální a zastřešující organizace se zdá patrné, že regionální organizace se věnují problematice více, a stejně tak i způsoby využití sociálních sítí jsou vzhledem k protestu rozmanitější. Zároveň se také ukázalo, že hnutí využívají i nové formy mobilizace, které tyto technologie přináší, a to například ve formě žádosti o sdílení příspěvku, kterým chtěli docílit, aby se požadavky organizace dostaly k vládním představitelům z více front, a tedy i ve větším množství, což určitým způsobem zdůrazňuje naléhavost problému.

### 4.1.3. Ekvádor

U Ekvádoru bude vzhledem k regionálnímu charakteru protestu zaměřena pozornost na národ Waorani a zastřešující organizaci CONAIE. Data pro CONAIE a národ Waorani budou opět porovnána.

Celkově bylo analyzováno 38 dní, od 25.6. do 1.7. Samotný protest proběhl 25.6., kdy se několik málo desítek protestujících sešlo v hlavním městě Quito. Mobilizace však pokračovala až do 1.7., kdy bylo zahájeno odvolací řízení, ke kterému chtěl národ Waorani přinést petici žádající ukončení těžby ropy v Amazonii s 500 000 podpisy (celosvětově nasbíranými). Podpisy této petice byly kromě klasického způsobu získávání příznivců „na ulici“ také sbírány přes online formulář, což ukazuje na využívání nových možností, které technologie nabízí.

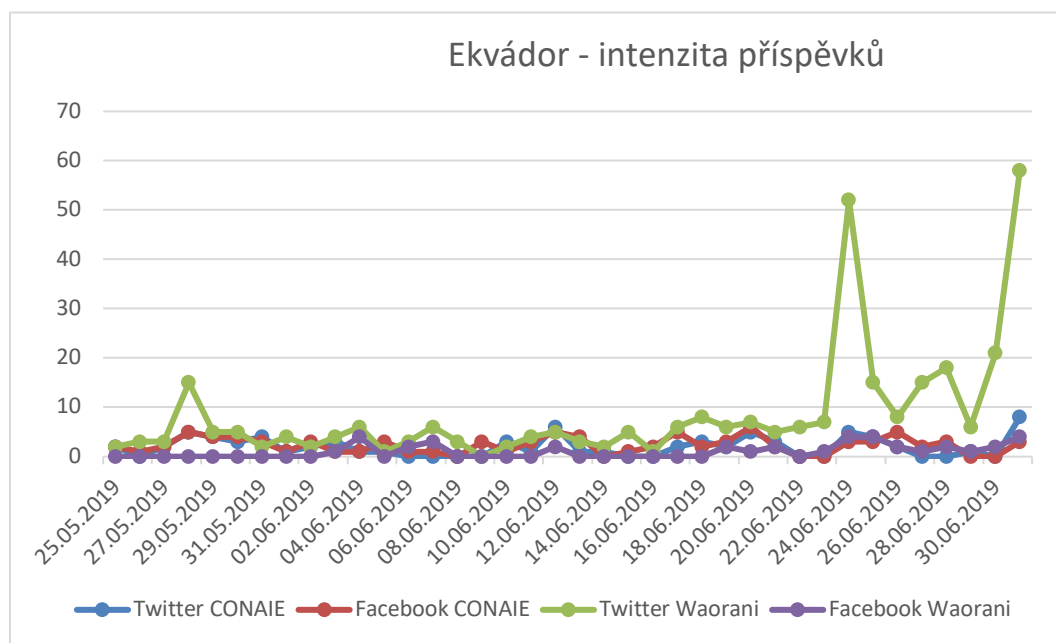
Následující tabulka (č. 3) ukazuje, kolik příspěvků bylo ve sledovaných dnech zveřejněno na jednotlivých profilech – na Facebooku a Twitteru organizace CONAIE a národa Waorani.

	FB CONAIE	FB Waorani	TW CONAIE	TW Waorani
<b>Celkový počet příspěvků</b>	88	38	75	324
<b>Celkový počet sledovaných dní</b>	38	38	38	38
<b>Průměrný počet příspěvků za den</b>	2,32	1	1,97	8,5
<b>Nejvyšší počet příspěvků za den</b>	6	4	8	58

Tabulka č.3: Ekvádor – celkový přehled

**Nejvyšší intenzitu (324 příspěvků celkem a průměrně 8,5 příspěvků na den) i nejvyšší počet příspěvků za den (58) má v případě Ekvádoru Twitter národa Waorani.** Intenzita se zde zdá být v porovnání s ostatními účty obrovská. **Největší počet příspěvků** navíc národ sdílel mezi 24.6. a 1.7., což **odpovídá období samotné mobilizace.** Velká část sdílených tweetů se pak týkala právě výzev k mobilizaci nebo koordinace a průběhu akce, jak bude ukázáno na následujících grafech.

Facebook národa CONAIE, profil s druhou největší intenzitou, vykazuje 3.5x menší aktivitu než Twitter národa Waorani. Navíc pouze 10 příspěvků z 88 (11,4 %) se týkalo analyzovaného protestu. Na Twitteru CONAIE je však počet příspěvků týkajících se protestu větší (v porovnání s Facebookem CONAIE), a to 19 příspěvků, tedy 24,7 %. Většina příspěvků na obou účtech CONAIE spadá do kategorie „nelze zařadit“, neboť se z většiny týkaly koordinace jiných protestů, například mobilizace v souvislosti s výstavbou vodní elektrárny na řece Piatúa.<sup>78</sup>



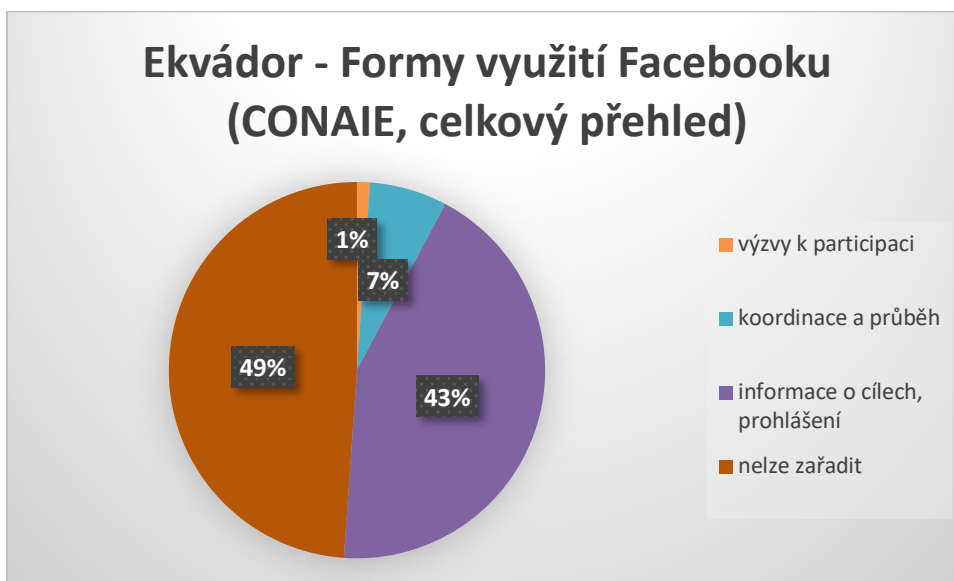
Graf č. 10: Ekvádor – intenzita příspěvků na Facebooku a Twitteru

<sup>78</sup> Americká společnost Genefran SA v roce 2018 představila projekt výstavby vodní elektrárny na řece Piatúa. Obavy ze znečištění řeky a snížení toku vody však vedly CONAIE a místní domorodé obyvatele k protestům proti výstavbě. V září 2019 byl projekt zastaven soudem v Pastaze.

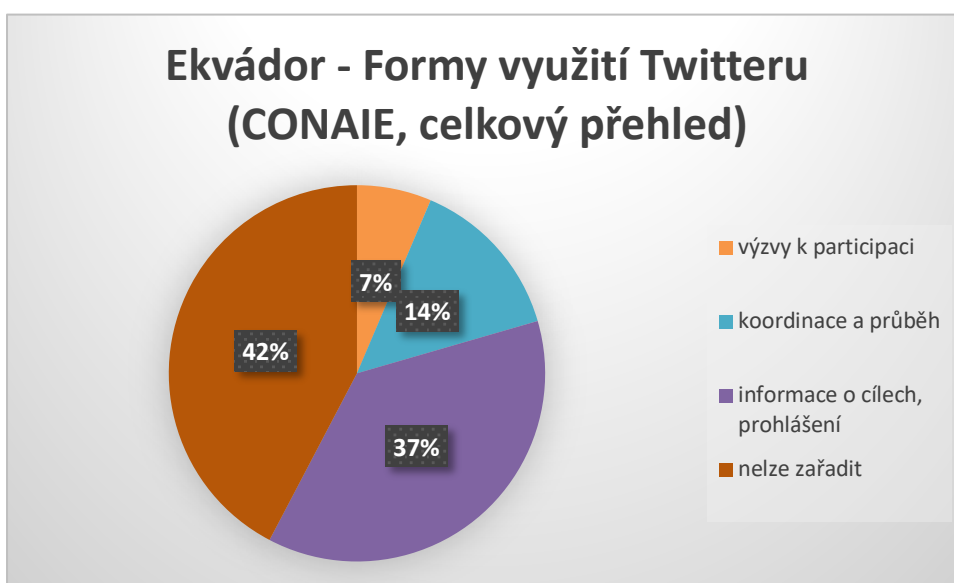
Z hlediska **mění se frekvence příspěvků** s blížícím se / probíhajícím protestem je na grafu č. 10 možné zaznamenat změny související právě se začátkem či průběhem mobilizace. Nárůst u twitterového účtu Waorani je evidentní. U facebookového účtu je pak možné zaznamenat větší pravidelnost sdílení příspěvků. Zároveň na twitterový účet CONAIE bylo 1.7., v souvislosti s odvolacím řízením národa Woarani a podpisy petice, přidáno nejvíce příspěvků za den z celého sledovaného období.

Grafy č. 11 až č. 16 ukazují, jakým způsobem byly Twitter a Facebook nejčastěji využívány.

Nejvíce příspěvků na obou profilech organizace CONAIE bylo zařazeno do kategorie „nelze zařadit“. Nicméně jako druhá nejčastější forma využití sociálních sítí se u organizace **CONAIE** ukázalo být **sdílení prohlášení a informací o cílech** organizace obecně (43 % na Facebooku a 37 % na Twitteru). Příkladem je facebookový příspěvek z 25.6., který odkazuje na nutnost ochrany přírody, v tomto případě konkrétně řeky Piatúa, která je brána jako kulturní a historické dědictví. Dalším příkladem je příspěvek ze 12.6. (na Facebooku), ve kterém CONAIE zmiňuje problémy, kterým musí domorodí obyvatelé čelit – není respektována ústava, nejsou respektována práva, stejně jako nejsou pořádně předchozí konzultace. Případně lze do této kategorie zařadit tweet z 29.5.: *„Vodní elektrárna na řece Piatúa by způsobila ekologickou katastrofu, která by nezvratně změnila životní prostředí, ponechala by řeku bez proudu a způsobila škody ve velkém měřítku na více jak 15 kilometrech.“*



Graf č. 11: Ekvádor – formy využití Facebooku (CONAIE, celkový přehled)

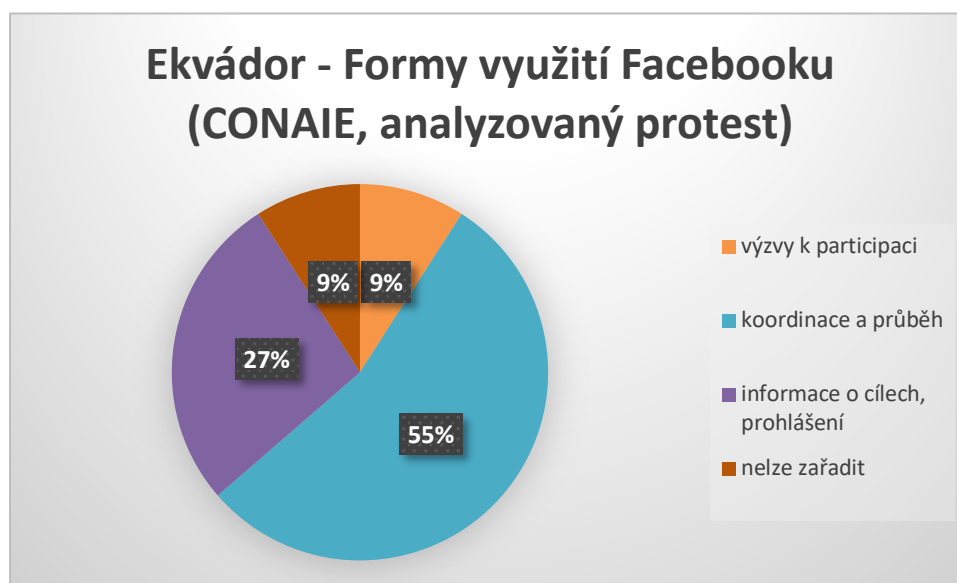


Graf č. 12: Ekvádor – formy využití Twitteru (CONAIE, celkový přehled)

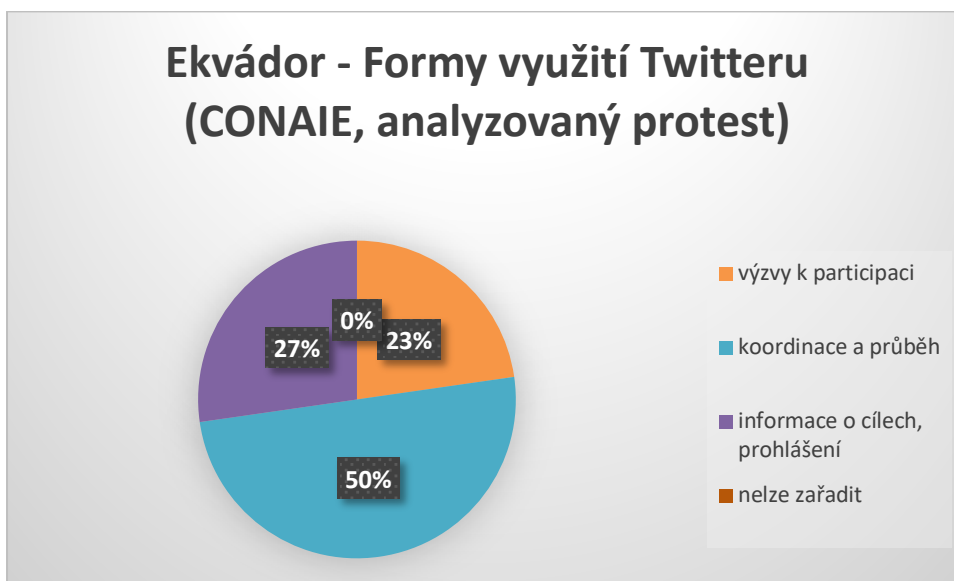
V celkovém přehledu příspěvky z kategorie výzev k participaci a koordinace a průběhu akcí nezaujímaly příliš velký podíl. Nicméně, na Twitteru i tak příspěvky týkající se samotného protestu tvořily 7 % (výzvy) a 14 % (koordinace a průběh). Na Facebooku byl však podíl značně menší (1 % a 7 %).

Pokud jde o **samotný analyzovaný protest**, CONAIE nejčastěji poskytoval **informace týkající se koordinace a průběhu samotného protestu**. **Na Facebooku šlo o 55 % a na Twitteru o 50 %**. Šlo například o tweet z 24.6. s informacemi o nadcházející akci, která se bude konat další den či o příspěvek z 25.6., ve kterém CONAIE informoval o průběhu akce, tedy že národ Waorani se nachází před sídlem vlády, aby doručil petici s 122 000 podpisy. Zároveň se zde objevily i příspěvky (**23 % na Twitteru a 9 % na Facebooku**), ve kterých CONAIE **přímo vyzýval k zapojení do protestu**. Konkrétně se zde objevily především výzvy k podpisu petice a odkaz na online formulář, kde je možné petici vyplnit.

Na následujících grafech (č. 13 a č.14) lze vidět procentuální zastoupení forem využití Facebooku a Twitteru pro příspěvky, které se přímo týkaly situace národa Waorani.



Graf č. 13: Ekvádor – formy využití Facebooku (CONAIE, analyzovaný protest)



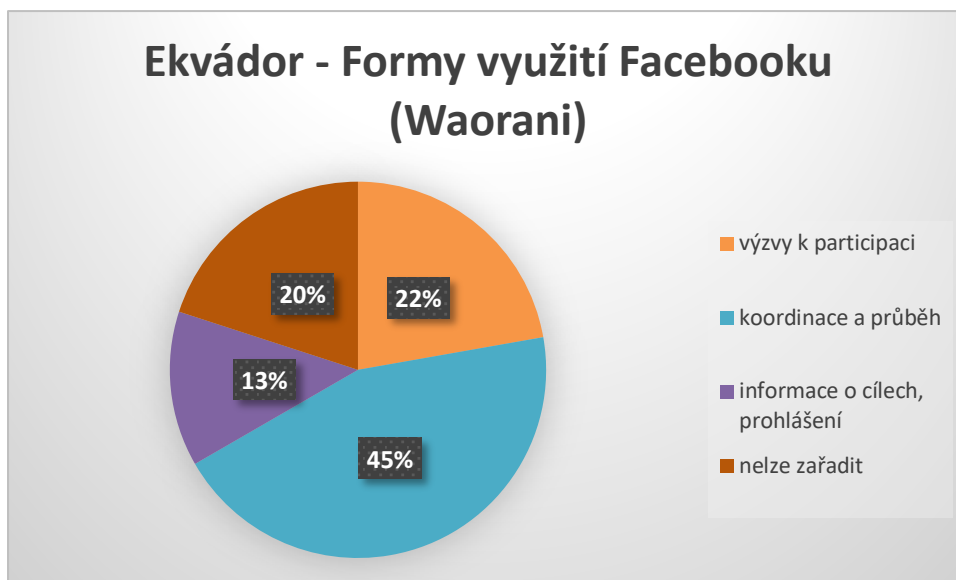
Graf č. 14: Ekvádor – formy využití Twitteru (CONAIE, analyzovaný protest)

V případě **využití sociálních sítí národem Waorani** spadají příspěvky **nejčastěji** do kategorie **koordinace a průběhu na Facebooku (45 %)** a do kategorie **informace o cílech a prohlášení na Twitteru (34 %)**. Významnou část příspěvků **na Twitteru** však také tvořila **kategorie koordinace a průběhu (28 %)**. Mezi tyto příspěvky je zařazen například facebookový příspěvek ze 7.6., ve kterém Waorani zmiňují, že boj za jejich práva pokračuje, cítí se být silní, a především, že 1.7. bude probíhat odvolací řízení. Dále můžeme uvést příspěvek na Facebooku z 27.6., ve kterém jsou uvedeny požadavky, tedy odmítnutí otevření ropných vrtů v bloku 22. Případně lze do této kategorie zařadit tweet z 1.7., ve kterém Waorani informují o tom, že během probíhající odvolacího řízení čelí ekvádorské vládě při obraně Amazonie před těžbou ropy.

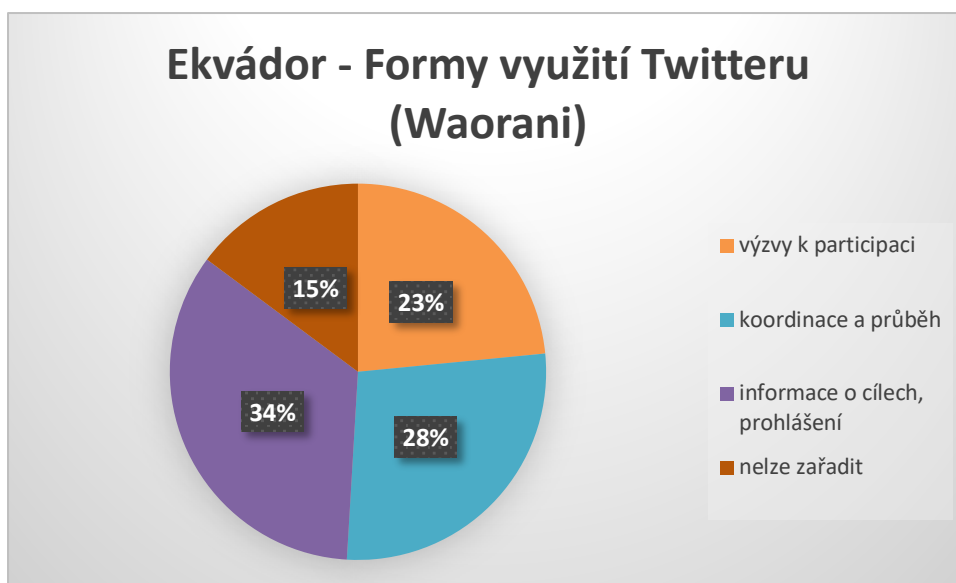
Významnou část příspěvků také tvořily explicitní **výzvy k participaci (22 % na Facebooku a 23 % na Twitteru)**. Svůj podíl na těchto procentech mají již zmiňované výzvy k podpisu petice přes online formulář. Zároveň na Twitteru také probíhala kampaň, ve které mnoho lidí sdílelo svou podporu pro národ Waorani. V příspěvcích lidé zmiňovali že již podepsali petici a žádali další uživatele sociálních sítí, aby udělali to samé. Stejně tak 22.6. nebo 30.6. byli uživatelé Twitteru vyzváni k tzv. „twittazu“, ve kterém uživatelé sdílejí hashtagy



vyjadřující problematiku či požadavky, aby upoutali pozornost na problém a vyjádřili svou podporu.



Graf č. 15: Ekvádor– formy využití Facebooku (Waorani)



Graf č. 16: Ekvádor – formy využití Twitteru (Waorani)

Celkově můžeme říci, že v případě Ekvádoru je vidět, že sociální sítě jsou využívaným nástrojem pro mobilizaci sociálních hnutí. Příkladem je využití nových forem získávání podpory pomocí online podepisování petice či výzvy

ke zmiňovanému twittazu. Svědčí o tom ale i zvyšující se intenzita příspěvků týkajících se přímo dané protestní akce před samotnou mobilizací a v jejím průběhu.

#### 4.1.4. Kolumbie

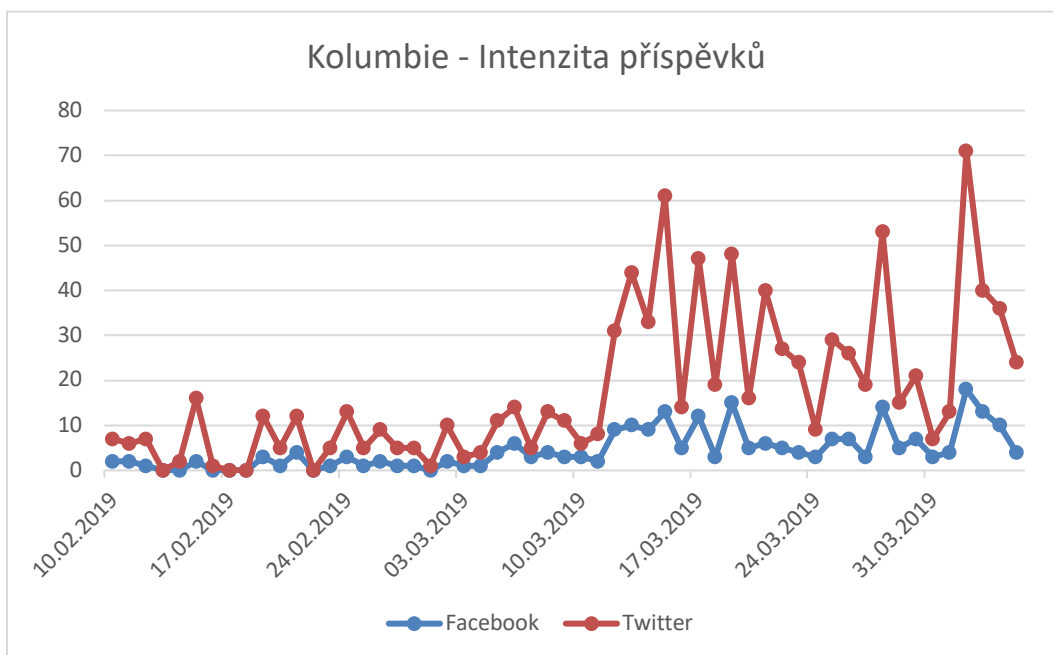
V případě Kolumbie bude pozornost zaměřena na organizaci CRIC a její aktivitu na Twitteru a Facebooku v souvislosti s mingou, která probíhala mezi 10. březnem a 5. dubnem 2019. Datum 5. dubna je bráno jako ukončení mingy, neboť v tento den po 27 dnech skočila blokáda panamerické dálnice a byla uzavřena dohoda s vládou, na jejímž základě prezident učinil závazek setkat se s vůdci mingy. Prezident však tento závazek úplně nedodržel, neboť i přesto, že nakonec do regionu zavítal, odmítl se z bezpečnostních důvodů s vůdci mingy setkat. Takovýto vývoj byl však představiteli mingy vnímán negativně a zapojené organizace prohlásily, že se zúčastní plánované národní stávky namířené proti politikám prezidenta, která proběhla 25.4. I přesto, že tak bylo dosaženo dohody, která určitým způsobem pozastavila mingy a uvolnila blokádu na panamerické dálnici, která způsobovala ekonomické ztráty, mobilizace nebyla úplně odvolána a sami mingueros se drží mota „minga napořád“ (*minga siempre*). Datum 5. dubna se zdá jako příhodné pro ukončení, a to jednak kvůli zmiňované dohodě a ukončení blokády, ale také proto, že i na sociálních sítích CRIC po 5. dubnu aktivita značně poklesla.

Celkově bylo analyzováno 55 dní, během nichž bylo na **Facebook** přidáno **247 příspěvků**, tedy v průměru **4,5 příspěvků za den**. Na **Twitter** bylo přidáno téměř neuvěřitelných **716 příspěvků**, tedy průměrně **13 příspěvků za den**. (viz tabulka č. 4.) Intenzita využití sociálních sítí se tak jeví zatím jako největší z analyzovaných případů. Zároveň, při pohledu na graf č. 17, je možné vysledovat **nárůst intenzity v průběhu samotného protestu. Největší nárůst příspěvků na Twitteru i Facebooku** (18 na Facebooku a 53 na Twitteru) byl také zaznamenán **ve stejný den**, a to 2. dubna 2019. V tento den v ranních hodinách byl napaden tábor mingy armádou a ozbrojenými civilisty a jeden z rolníků byl zabit. Také docházelo k přeletům helikoptér a dronů nad tábory, o kterých CRIC

informoval. I přes tuto událost, a přes napětí, které vyvolala, však se zpožděním začalo pokračování dialogu mezi mingueros a vládou. Intenzita se tak jeví jako související se samotným průběhem protestu.

	Facebook	Twitter
<b>Celkový počet příspěvků</b>	247	716
<b>Celkový počet sledovaných dní</b>	55	55
<b>Průměrný počet příspěvků za den</b>	4,5	13
<b>Nejvyšší počet příspěvků za den</b>	18	53

Tabulka č.4: Kolumbie– celkový přehled

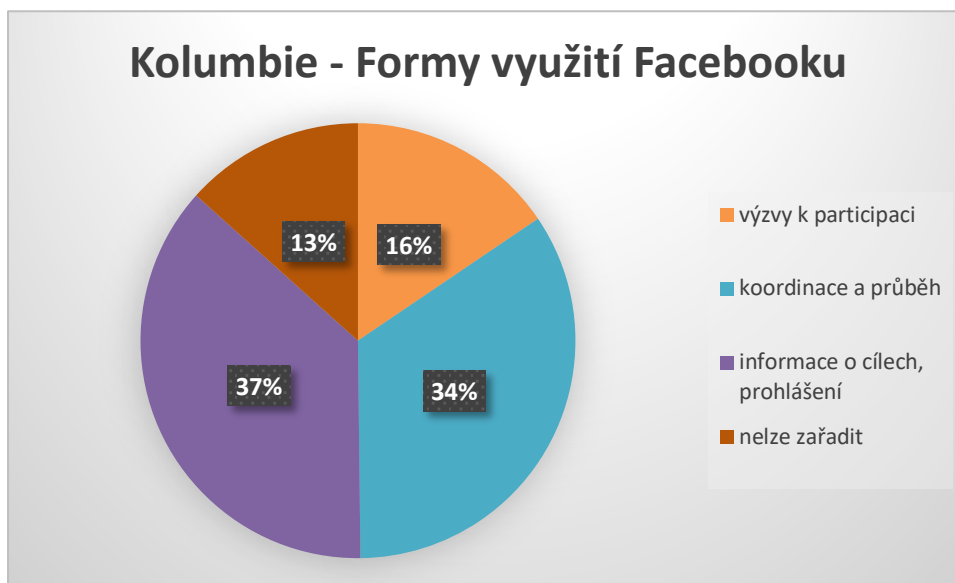


Graf č. 17: Kolumbie – intenzita příspěvků na Twitteru a Facebooku

Grafy č. 18 a 19 ukazují procentuální podíl způsobů využití Facebooku a Twitteru.

Na Facebooku byly nejčastěji sdíleny **informace o cílech a různá prohlášení (37 % příspěvků)**. Do této kategorie patří příspěvek, ve kterém CRIC reaguje na spojování mingy s FARC a označení mingueros za vandaly. CRIC

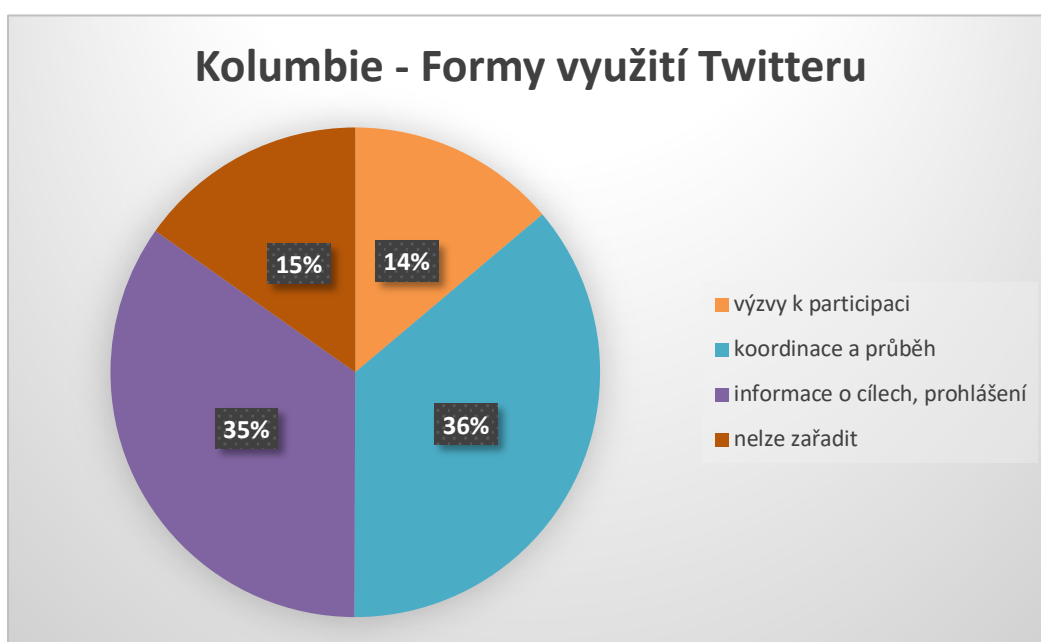
tato prohlášení označuje za lži, vyzývá k ukončení lhaní a upozorňuje, že minga není akcí FARC. (17.3.) Dále sem spadá odsouzení vlády kvůli smrti mladíka, který byl zastřelen veřejnými silami 2.4. (3.4.) Významnou část (**34 %**) také tvořily příspěvky týkající se **koordinace a průběhu akce**. Příkladem je video, které shrnuje první den mingy, a ve kterém účastníci zmiňují, že bojují za půdu a zajištění vody a jídla. (12.3.) Zároveň se zde objevily **přímé výzvy k participaci** na minze, jež tvořily celkem **16 %** příspěvků.<sup>79</sup> Jednalo se například o příspěvky, kdy byl na Facebooku sdílen jednoduchý obrázek s výzvou „připojte se“, stejně jako výzva k připojení k „twitteratonu“, jehož cílem bylo vyzvat prezidenta, aby přijel diskutovat o požadavcích (např. 28.3.) Do kategorie „nelze zařadit“, která tvoří **13 %**, pak byly zařazeny například písně umělců z Caucy, videa, která nešla přehrát či nabídky pracovních pozic v CRIC.



Graf č. 18: Kolumbie – formy využití Facebooku

<sup>79</sup> Takto vysoký podíl bylo možné zaznamenat pouze v případě sociálních sítí národa Waorani a na Twitteru CONAIE. V porovnání s Peru a Bolívií (ale i Chile) se proto jeví toto číslo jako nebývalé.

Na Twitteru bylo nejčastější formou sdílení **příspěvků týkajících se koordinace a průběhu akce (36 %)**. Nejvyšší procentuální podíl tohoto typu příspěvků tak dokládá, že Twitter byl jednoznačně CRIC využíván pro mobilizaci na dané akci. Do této kategorie příspěvků spadá například příspěvek ze 30.3., ve kterém zmiňují, že minga pokračuje s větší silou, s více příznivci a mingueros jsou stále ochotni čekat, až dorazí vláda. Případně je sem možné zařadit příspěvek, ve kterém je uvedena poloha, kde se mají shromáždit. (15.3.) **Sdílení informací o cílech a prohlášení** tvořilo **35 %** příspěvků. Například příspěvek z 12.2. o úmyslu bránit území, vodu a zdroje spadá do této kategorie, stejně jako odsouzení útoků na domorodé komunity státní policií z 21.2. **14 %** příspěvků také tvořily **přímé výzvy k participaci** na minze, které měly stejnou formu jako na Facebooku. Stejně tak příspěvky, které nešlo zařadit do žádné z kategorií tvoří podobný vzorek – odkazy, které nešly otevřít, informace či odkazy na díla umělců z Caucy a další.



Graf č. 19: Kolumbie – formy využití Twitteru

S celkovým počtem příspěvků se Kolumbie ze zatím analyzovaných případů jeví jako jakýsi vítěz ve využívání sociálních sítí v souvislosti s mobilizací, a to jak z hlediska zvyšující se intenzity v souvislosti s konáním samotné akce,

tak z hlediska využití nových možností, které sociální sítě nabízejí, jako jsou živá vysílání z průběhu či takové akce jako je „twitteraton“. Zároveň část tweetů odkazovala na příspěvky, které již byly publikovány na Facebooku. Funguje tak zde jakési propojení mezi oběma sítěmi.

#### 4.1.5. Chile

V posledním analyzovaném případě bude pozornost zaměřena na dva facebookové profily chilských Mapučů, jak už bylo zmíněno v předchozí části. Důvodem je neexistence aktivních oficiálních účtů na Twitteru, a také to, že jako adekvátní se z hlediska upozorňování na problémy Mapučů a z hlediska sledovanosti jeví na Facebooku profily dva – Autonomía y libredeterminación Mapuche a El pueblo mapuche – Resistencia Siempre.

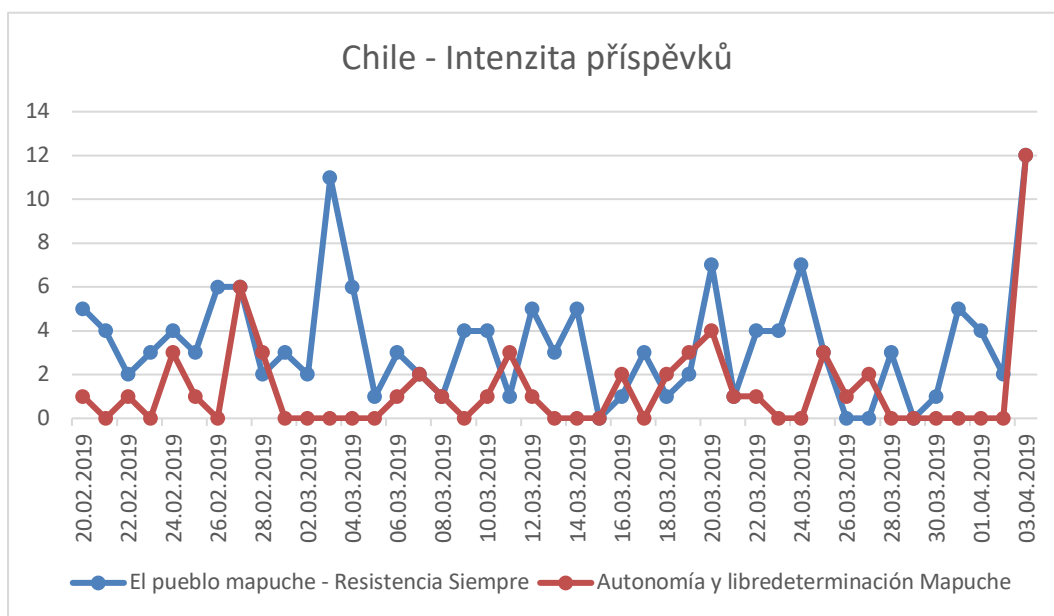
Celkově bylo analyzováno 43 dní, od 20. února do 3. dubna. Samotný protest proběhl 20. března. Z důvodu jeho potlačení byl však znovu svolán na 3. dubna, protože byla sledována aktivita i v tomto období.

	Autonomía y libredeterminación Mapuche	El pueblo mapuche – Resistencia Siempre
<b>Celkový počet příspěvků</b>	146	55
<b>Celkový počet sledovaných dní</b>	43	43
<b>Průměrný počet příspěvků za den</b>	3,4	1,28
<b>Nejvyšší počet příspěvků za den</b>	12	12

Tabulka č.5: Chile – celkový přehled

Na profilu **Autonomía y libredeterminación Mapuche** bylo přidáno **146** příspěvků, tedy v průměru **3,4 příspěvků na den**. Na profilu **El pueblo mapuche – Resistencia Siempre** bylo přidáno téměř 3x méně příspěvků – **55 příspěvků**, což je zhruba **1,28 příspěvků na den**. Stejně jako v případě Kolumbie, byl přidán **největší počet příspěvků (12) na obou profilech ve stejný den**, a to 3.4, tedy v den, kdy probíhal druhý pokus o protest. Nicméně, při pohledu na graf č. 20,

kromě tohoto maxima příspěvků nelze vysledovat žádný další významný vztah mezi intenzitou příspěvků a konáním daných protestních akcí. Na profilu Autonomía y libredeterminación Mapuche můžeme identifikovat dny, kdy nebyl přidán žádný příspěvek a na profilu El pueblo mapuche – Resistencia Siempre je možné vysledovat vyšší intenzitu spíše před samotným protestem než v jeho průběhu.

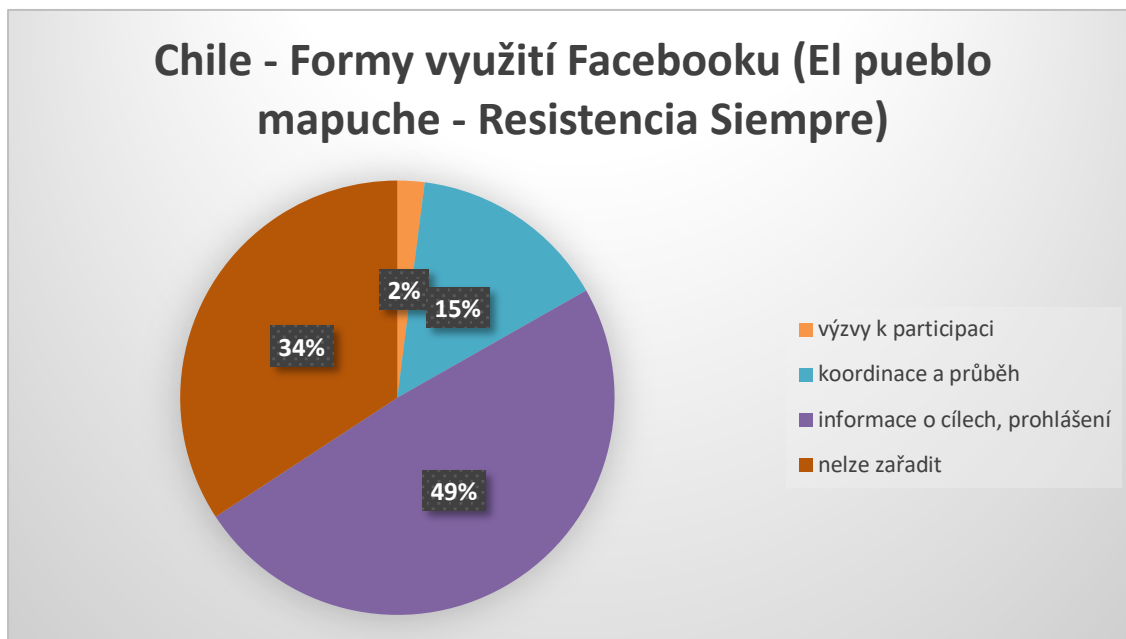


Graf č. 20: Chile – intenzita příspěvků

Grafy č. 21 a 22 ukazují procentuální podíl způsobů využití Facebooku na obou profilech.

Na profilu **El pueblo mapuche – Resistencia Siempre** byly nejčastěji sdíleny **informace o obecných cílech a různá prohlášení (49 % příspěvků)**, a to téměř u poloviny příspěvků. Do této kategorie patří například příspěvek ze 4.3. o údajném zapojení Izraele do militarizace území Mapučů či příspěvek z 6.3., ve kterém uvádí, že chilská policie je ve službách soukromých společností. Významnou část (**34 %**) však také tvoří příspěvky, které **nelze zařadit** do žádné z kategorií souvisejících s analyzovaným protestem. Důvodem je velký počet příspěvků ve formě fotek odkazujících na historii Mapučů (např. 21.2.), a především na jejich umění či různé kulturní akce (např. 24.2.). Časté v této kategorii byly také příspěvky upozorňující na problematiku domorodých obyvatel

z dalších států Latinské Ameriky (např. 22.2.). Příspěvky týkající se **koordinace a průběhu akce** tvoří **15 %**. Jde především o příspěvky, ve kterých je zmiňována příprava mobilizace na 20.3. či jaké jsou jejich požadavky, tedy mír, demilitarizace a sebeurčení Mapučů (ze 17.3.). Patří sem také „letáčky“ k mobilizaci, na kterých je zmíněn čas a místo akce. (např. 3.4.) Příspěvky, ve kterých Mapučové **přímo vyzývali k participaci** byly poté reprezentovány pouhými **2 %**.

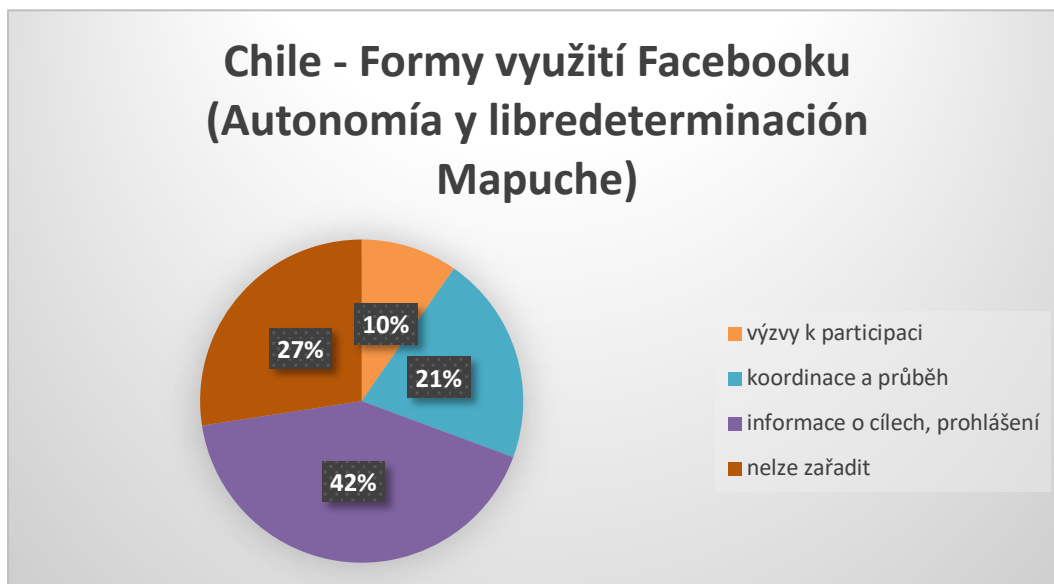


Graf č. 21: Chile – formy využití Facebooku (El pueblo mapuche – Resistencia Siempre)

Na profilu **Autonomía y libredeterminación Mapuche** bylo také nejčastější formou **sdílení informací o obecných cílech a prohlášení (42 %)**. Do této kategorie spadá například příspěvek z 6.3., ve kterém je zmíněno, že cílem Mapučů je zachování území, jeho ochrana a získání zpět. Velkou část příspěvků opět tvořily ty příspěvky z kategorie „nelze zařadit“, a to **27 %**. Mezi nimi byly opět informace ze zahraničí (24.2.), obrázky reprezentující mapučskou kulturu (28.2.) či informace o divadelní hře o násilí vůči domorodým komunitám (20.3.). **21 %** příspěvků bylo věnováno také **koordinaci a informacím o průběhu akce**. Do této kategorie spadají příspěvky o mobilizaci z 20. března – kdy a za co bude



(18.3), informace o tom, kdy a kde bude probíhat mobilizace (19.3.) či živá vysílání z akce. (3.4.) Příspěvků, ve kterých Mapučové **přímo vyzývali k participaci** pak bylo **10 %**.



Graf č. 22: Chile – formy využití Facebooku (Autonomía y libredeterminación Mapuche)

I v případě Mapučů je možné vysledovat využití sociálních sítí za účelem mobilizace a účasti na protestních akcích. Stejně tak je možné zaznamenat využití nových možností, které tyto sociální sítě pro mobilizaci přináší. Na rozdíl od jiných případů však nebyla vysledována zvyšující se intenzita se začátkem / průběhem mobilizace.

## 4.2. Využití sociálních sítí optikou rámování

V rámci druhého cíle budou prozkoumány diskurzivní strategie používané vybranými sociálními hnutími na Facebooku a Twitteru a způsoby, kterými jednotlivá hnutí rámuje své požadavky a cíle.

### 4.2.1. Bolívie

Na celkem 53 krátkých příspěvcích, které mnohdy tvoří fotky, není zcela snadné určit, jakým způsobem dané hnutí rámuje své požadavky a cíle. Nicméně i z těchto několika málo příspěvků je možné vyčíst, jaké problémy hnutí identifikuje, koho považuje za jejich viníka a jaká řešení pro překonání daných problémů navrhuje.

Jako hlavní problém národ Qhara Qhara označuje diskriminaci ze strany vlády, která na úkor práv domorodého obyvatelstva vztahujících se k půdě, dává přednost ekonomickým ziskům a politickým zájmům. „*Domorodé národy jsou nejvíce diskriminovány „domorodou vládou“...“* (1.2.) je příspěvek jasně zapadající do této kategorie diagnostických rámců, neboť právě stručně vystihuje problém domorodých národů, v tomto případě konkrétně národa Qhara Qhara. Příspěvek především také ukazuje na viníka celé situace – tedy na „domorodou vládu“. Ta je v příspěvku, a nejen v tomto, navíc psána s uvozovkami, což ukazuje na situaci, kdy se vláda Eva Moralese sice sama označuje za první domorodou vládu a v deklaratorní rovině se zavázala k ochraně práv původního obyvatelstva, ale skutečnost je v očích samotných domorodých obyvatel odlišná. Sami původní obyvatelé považovali zpočátku Eva Moralese za svého „bratra“ a od jeho vlády očekávali ukončení diskriminace, které museli čelit v období vlád tzv. q'aras (bílých). Doufali ve vytvoření skutečného mnohonárodnostního státu, tak jak byl ostatně i popsán v nové ústavě. Nástup Eva Moralese ale pro tyto skupiny nepřinesl očekávané změny a diskriminaci vnímají jako přetrvávající. Nespravedlnost, tak jak ji chápou, je například popsána v článku, na který je v příspěvku přidán odkaz. Rozdělování území není transparentním procesem a je otázkou politických a ekonomických zájmů. Navíc je celá situace, respektive křivda, umocněna tím, že dochází ke zrychlování rozdělování tohoto území, a to právě za vlády prezidenta hlásícího se k domorodému původu. Rozhodně tak nejde o proces ve prospěch všech původních obyvatel, jak je psáno v ústavě. (Mamani 2019)

Právě rozdělování území a jeho předávání cizincům bylo také impulzem pro zahájení pochodu z února/března 2019 národem Qhara Qhara, který „*unavený „domorodou vládou“, která porušuje lidská práva a práva domorodého*

*obyvatelstva*“ vyzval vládu k dodržování ústavních práv a zahájil pochod za obranu země a území, které je právě i přes práva původního obyvatelstva na jeho vlastnictví předáváno cizincům. (6.2.) Použití uvozovek pak odkazuje opět na paradoxní situaci, kdy pod Moralesovou vládou sice došlo v roce 2009 k přijetí nové, jím prosazované ústavy, ale ta je však samotnou vládou nyní porušována, a to jak nedodržováním práva na předchozí konzultace, tak například i čtvrtou kandidaturou Eva Moralese na post prezidenta. Zároveň opakování tohoto rámce (o údajném domorodém charakteru vlády, která však předáváním území a udělováním koncesí na těžbu upřednostňuje své zájmy a zájmy q'aras) má zvýšit samotnou intenzitu křivdy, kterou původní obyvatelé cítí.

Výzva k dodržování práv je také vyjádřena i v dalších příspěvcích, které vybízejí k tomu, aby *„vláda nepokračovala v přijímání zákonů, které jsou v rozporu s právy původního obyvatelstva“* (12.2.) či v příspěvcích, které zmiňují, že *„pochod je mobilizací za respekt k lidským právům a ústavě.“* (11.2.) Tento příspěvek je také příkladem jakéhosi úmyslného rozšíření rámce. Má totiž snahu apelovat na širší skupinu možných příznivců, nejen na indigenní národy, neboť dodržování ústavy a respekt k základním lidským právům je v zájmu všech Bolivijců, nejen národa Qhara Qhara nebo původního obyvatelstva.

Jako lék pro tuto situaci je také navrhováno, kromě zmiňovaného respektování ústavy, dodržování mechanismu předchozích konzultací. (12.2.) Další konkrétní návrhy na vyřešení nespravedlnosti však na Facebooku národa Qhara Qhara identifikovat nelze. V příspěvcích sice požadují konec rozdělování území cizím společnostem a návrat území původním obyvatelům (např. 13.2.), ale jaké ekonomické důsledky by pro Bolívii mělo ukončení všech ekonomických aktivit na tomto území? Jaké důsledky by tato změna měla v zemi, kde je ekonomika tažena exportem plynu, který pochází právě z území původního obyvatelstva, a jehož zisky jsou investovány do sociálního sektoru? (businessinfo.cz 2019)

Vláda je poté označována jako viník situace na více místech, a to i kvůli tomu, že *„domorodý prezident“ popírá práva domorodého obyvatelstva a ústavu“* či *„neposlouchá ani nereaguje na požadavky původních obyvatel.“* (13.2.) Opakující se ironické poukazování na údajně domorodý charakter

vlády, která však popírá ústavu, jež domorodým obyvatelům přiznala řadu práv a jež byla produktem dané vlády, vyjadřuje naléhavost, s jakou domorodí obyvatelé rámují celý problém. Z rámce lze zároveň vyčíst, že domorodí obyvatelé se identifikují jako oběti, a to právě kvůli porušování vlastnických práv na území či kvůli porušování práva na sebeurčení, autonomii či samosprávu. Nejde však jen o národ Qhara Qhara, který trpí kvůli infrastrukturálním projektům jako je výstavba silnic a přehrad, a kvůli průzkumu a těžbě přírodních surovin. Ovlivněny jsou i další domorodé národy a potažmo všichni Bolivijci, kteří trpí kvůli porušování ústavy. Z tohoto důvodu je pochod mobilizací „*pro všechny domorodé národy*“ (11.2.) Opět je zde tak možné najít rozšíření rámce, které apeluje i na další možné příznivce.

Národ Qhara Qhara se zavazuje k tomu, že „*nedovolí cizincům, obchodníkům a některým politikům převzít to, co nám naši předkové odkázali*.“ (22.2.) Tento příspěvek tak v sobě ukrývá i jakýsi podnět, výzvu k boji (mobilizaci), a tím je dědictví předků, které je potřeba chránit. Stejně tak je možné jako motivační rámeček určit následující příspěvek, který v sobě ukrývá další motivační faktory: „*Budeme pokračovat v boji, i když vláda říká, „vy jste menšina a vaše území se dělí. Nikdy však nepřijmeme fragmentaci*.“ (23.2.) Příspěvek je reakcí na vyjádření ministra pro půdu a rozvoj venkova C. H. Cocarica, který se takto vyjádřil o mobilizovaných domorodých obyvatelích. Vzhledem k procentuálnímu zastoupení<sup>80</sup> původní obyvatelé v Bolívii však netvoří menšinu, za kterou je ministr označil a považování indígenas za menšinu spíše evokuje návrat k minulosti, kdy původní obyvatelstvo bylo utlačováno bílou minoritní elitou a nacházelo se na okraji společnosti bez možnosti podílet se na politickém a ekonomickém životě země. Prohlášení ministra ukazuje na situaci, kdy i přesto, že původní obyvatelé tvoří významnou část populace v Bolívii, jsou stále odsouváni na okraj společnosti. Stávají se tak opravdu menšinou ve smyslu sociálního, ekonomického či politického podřízení. Jejich pozice je proto marginalizována a je zranitelná.

---

<sup>80</sup> Podle sčítání lidu z roku 2012 tvoří původní obyvatelé 40 % populace. Národní statistický úřad v roce 2017 však uvedl, že podíl původních obyvatel v Bolívii může být až 48 %. (Tamburini 2019)

S ministrem Cocaricem je spojen i další z příspěvků, který v sobě ukrývá prvky naléhavosti či závažnosti, a tedy i motivační impulzy k mobilizaci. Jedná se o příspěvek z 12.3.: „*Ačkoli ministr Cocarico „minimalizuje“ pochod, stále více národů se připojuje, protože boj je legitimní, je pro naši obranu a žádá dodržování práv domorodých národů.*“ Příspěvek poukazuje na to, že pochod má sílu a význam. Je tak jakýmsi pokusem odvrátit snahy vlády o snižování významu pochodu, tedy jeho minimalizaci. Zároveň takovýto příspěvek může přesvědčit další lidi, aby se přidali, neboť mobilizace není akcí izolované skupiny a více účastníků může jedinci pomoci překonat strach z participace. Například R. Salzman (2015: 75) zmiňuje, že informace poskytované na sociálních sítích mohou vyvolat vzrušení a toto vzrušení může následně motivovat další lidi k účasti. Především však sdílení informací o počtech účastníků, a potažmo síle protestu, může další jedince přesvědčit, že na protestu nebudou participovat sami.

#### **4.2.2. Peru**

Jakým způsobem organizace AIDSESEP, a především organizace ORPIO rámuji své požadavky, co považují za problémy, koho považují za jejich viníky a jaká navrhuje řešení problému? Odpovědi na tyto otázky jsou hledány v souvislosti s ropnou činností v Peru, která byla motivem pro zahájení analyzovaného protestu.

*"V posledních letech se domorodé komunity staly oběťmi „rozvoje“, který poškozuje Amazonku. Těžební činnosti ohrožují zdraví a život našich rodin, komunit a lesů; proto musíme spolupracovat a zastavit vše, co nás takto ovlivňuje. Domorodé národy jsou jednotné, pojďme bojovat za ochranu našich území...“* (Facebook AIDSESEP 16.7.) Jako oběti situace, respektive vývoje, jsou jasně identifikovány domorodé národy, které jsou negativně ovlivněny rozvojem, který je postaven na těžební činnosti. O těchto negativních dopadech svědčí právě i únik ropy, který má vliv na potravinovou bezpečnost v oblasti, neboť *„aktivity ropného průmyslu, které trvají už 50 let, jsou (podle domorodých obyvatel) zodpovědné za kontaminaci a porušování jejich práv, a proto svolávají ostatní k pomoci“.* (Facebook AIDSESEP 1.7.) Identifikace problému a potažmo závažnost

situace je tak v tomto příspěvku postavena na ohrožení samotné existence původních obyvatel kvůli kontaminaci vody a půdy, která je zdrojem jejich života, kultury a obživy. Závažnost dále vychází z porušování práv či zdůraznění, že situace trvá už 50 let. Zároveň s odkazem na rozvoj v uvozovkách také AIDSESEP zpochybňuje jeho současnou podobu. Jde o kapitalistický rozvoj, který je původními obyvateli vnímán spíše jako destrukce a je v opozici vůči jejich chápání pokroku a vůči rozvoji, který má být v souladu s přírodou. Současný rozvoj je postaven na ničení přírody, narušení domovů a tradic původních obyvatel, na zabírání území a na komodifikaci půdy, a proto zpochybňují, zda se v tomto smyslu vůbec jedná o rozvoj, o jaký stojí za to usilovat. Půda v rámci takové koncepce rozvoje je totiž chápána jako zdroj zisku. Tento pohled se však střetává s pohledem domorodého obyvatelstva, pro které nemá území jen ekonomickou funkci, ale především plní funkci sociální, neboť je předně zdrojem života a kultury.

Domorodí obyvatelé jsou navíc označováni za překážky současného kapitalistického rozvoje. Příkladem je příspěvek, který na svém facebookovém účtu AIDSESEP sice publikovala už 5.6., tedy ještě před samotným únikem, ale i tak dobře reflektuje situaci, se kterou se musí domorodí obyvatelé Peru potýkat: *„Nejsme důvodem pro zpomalení ekonomického růstu, ale ekonomickému růstu pomáháme. Politici by měli dělat rozhodnutí, která budou respektovat domorodé národy. Musíme chránit území, přírodu, vodu. Nyní se nás ale nikdo neptá, když se dělá rozhodnutí o těžbě a předchozí konzultace chybí.“* Jako překážky pro ekonomický růst označil domorodé obyvatelstvo už bývalý prezident Alan García, který prohlásil, že *„domorodé komunity vlastní 20 000 hektarů půdy na papíře, ale obhospodařují pouze 10 000. Zbytek je nevyužito, jeho obyvatelé žijí v extrémní chudobě a čekají na pomoc od státu, místo toho, aby začali pracovat na půdě, pronajali ji nebo ji prodali.“* Domorodé obyvatelstvo je tak peruánskými politiky viděno jako překážka na cestě k plnému využití zdrojů, které příroda a půda nabízí. Půda, která není využívána v jejich očích ztrácí hodnotu. Rozhodnutí vlády proto mnohdy neberou ohled na práva domorodých obyvatel a jejich tradice, čímž se dostáváme zpět ke zmiňovanému problému ohrožení života a přírody: *„Rozhodnutí, která jsou přijímána v pravomocích našeho státu, neovlivňují pouze biologickou rozmanitost, ale také ovlivňují naše životy.“*

*Amazonka není jen les, jsou tam také lidé, domorodá společenství a národy v dobrovolné izolaci. Proto chceme rozvoj, který zahrnuje také domorodá společenství, nejen velké kapitalisty.“* (Facebook AIDSESEP 14.6.) Diagnostický rámec je tak postaven na genocidě národů v důsledku těžby, na které závisí současný rozvoj. Velké firmy zkupují území původního obyvatelstva, případně území v jejich okolí, a tím ovlivňují jejich životy a rozmanitost přírody. Nutí je k odchodu, kontaminují vodu a půdu, která je základem pro jejich obživu. Životy jsou touto činností ohroženy a mnohdy i ztraceny.

Z tohoto důvodu AIDSESEP uvádí, že *„Územní práva jsou nezbytná pro udržitelný rozvoj.“* (Twitter AIDSESEP 22.6.) Koncepce udržitelného rozvoje je viděna jako řešení problému. Je postavena na ochraně životního prostředí, která je v souladu s konceptem ekonomického rozvoje původních obyvatel, ale jde proti kapitalistické podobě rozvoje. Pokud však budou dodržována práva původních obyvatel, pro které je ochrana přírody prioritou, trvale udržitelný rozvoj je možný, neboť za žádných okolností nepřipustí degradaci přírody a území. Zdroje, které příroda nabízí nebudou uzurpovány kapitalistickými společnostmi, ale bude s nimi nakládáno šetrně. Čerpání obnovitelných zdrojů bude odpovídat intenzitě jejich obnovy.

Koncept udržitelného rozvoje musí být přijat, neboť *„...hrozby pro území se každým dnem zvyšují změnou klimatu a jeho nezodpovědným využíváním společnostmi, které znečišťují a ničí les.“* (Facebook ORPIO 9.6.) Plány, politiky, programy a projekty proto musí respektovat práva domorodých obyvatel a jejich snahu o ochranu přírody. (Facebook ORPIO 28.6.) S odkazem na změny klimatu, jež aktivity těžebních společností přináší, se také rozšiřuje rámec na další potenciální účastníky protestu, neboť dopady klimatických změn mají globální důsledky.

Oběťmi současné situace jsou tak domorodí obyvatelé, potažmo celý svět trpící v důsledku klimatických změn. Jedinými, kdo má zisky z této situace, a tedy je jakýmsi vítězem, jsou kapitalisté, kteří podporují růst založený na těžbě a drancování přírody. Odpovědnost za tuto situaci však nese vláda: *Odmítáme roli peruánské vlády a nezodpovědnou ropnou aktivitu, která způsobuje mnoho*

*problémů kvůli únikům ropy.“ (Facebook AIDSESEP 28.6.)* Vláda je prezentována jako ta, která opustila domorodé národy a dala přednost zisku. Tento nezájem vlády o domorodé národy se pak jeví jako umocněný i tím, že zpočátku vláda neprojevila ochotu zúčastnit se jednání o úniku ropy. *„Každý ví, jak domorodé národy trpí úniky ropy v našich řekách. Trpíme kvůli opuštění státu. Trpíme kvůli nedbalosti ropných společností. Už dost! Chceme dosáhnout dohody!“ (Facebook ORPIO 15.7.)* Ono opuštění původních obyvatel ze strany státu je navíc uváděno hned několikrát, například neustálým zmiňováním neúčasti představitelů vlády na schůzkách o situaci úniku ropy, což zdůrazňuje závažnost situace: *„Více než dvě hodiny domorodí obyvatelé čekali na předsedu Rady ministrů Salvadora Del Solara, který se ale nezúčastnil schůzky pořádané národy zasaženými ropnou činností...“ (Facebook ORPIO 28.6.)* Těmito příspěvky tak poukazují na závažnost situace, na ignoraci vlády, na vládní nezájem o jejich problémy. Stejně motivy je pak možné najít v následujících příspěvcích: *"S cílem chránit posvátnou řeku před únikem ropy, nedbalostí a opuštěním úřadů se další komunity připojily ke stávce národů zasažených ropnou činností...“*, *„Organizace se rozhodla provést pokojnou stávku, dokud úřady vlády nebudou podporovat upřímný dialog, ve kterém se zaváží napravit a uspokojit potřeby domorodých obyvatel...“* (Facebook ORPIO 12.7.) Nepochota, ignorace a obecný nezájem vlády o problematiku se tak jeví v těchto příspěvcích jako motivační faktor, který vede k prodlužování stávky, která nebude ukončena do té doby, než se postoj vlády změní.

Co se týče prognostických rámců, ve kterých je zmíněn návrh na zlepšení situace, AIDSESEP a ORPIO uvádí především dosažení trvale udržitelného rozvoje. Zároveň, a to nejen s ohledem na ropnou aktivitu v oblasti, vidí jako možný způsob, jak současnou situaci vyřešit, zmiňované dodržování ústavou posvátného práva na předchozí konzultace. Řešení je tedy postaveno na respektu domorodých obyvatel, na respektu jejich hodnot, a především na dodržování ústavy a aplikaci práva. Například příspěvek z 5.7. odkazuje na tento návrh: *„Souhlasíme s rozvojem země, ale chceme, aby naše právo na předchozí konzultace bylo respektováno s vědomím, že dostáváme veškeré potřebné informace o dopadech, které můžeme utrpět.“* (Facebook AIDSESEP) či příspěvek z 9.7.: *„Domorodé obyvatelstvo*



*požaduje od orgánů skutečný závazek k předchozím konzultacím...“.* (FacebookAIDSESEP) Důraz je zde kladen i na to, aby dostali veškeré informace a mohli se správně rozhodovat. Tím odkazují na problém, že někdy jsou poskytované informace neúplné, případně jsou předkládány v odborném (technickém) jazyce, kterému třeba nemusí všichni dobře porozumět. To následně může mít dopad na samotný výsledek konzultace, který s neúplnými či nesrozumitelnými informacemi může být ve finále jiný. Na facebookové i twitterové stránce AIDSESEP uváděl jako příklad tohoto neuspokojivého informování nedostatek informací o zmiňovaném projektu Hidrovía Amazónica, kdy negativní aspekty projektu<sup>81</sup> nebyly vládou vůbec předloženy ke konzultaci. Absence konzultačních procesů či manipulace s nimi se tak kromě dopadů, které přináší těžba ropy, jeví jako další problém, který AIDSESEP identifikují.

Argumentační rámce se tak pohybují v jakémsi kruhu. Na jednu stranu jsou zde identifikované problémy a jejich viníci (diagnostický rámeček), tedy povolení ropné činnosti, která má negativní dopad na životy a prostředí, a za kterou je zodpovědná vláda svými kapitalistickými politikami. Na druhou stranu, argumentace o této situaci v sobě ukrývá motivační faktory související se závažností stavu či odkazem na jednotu a dlouhé roky porušování práv, které jsou oporou pro samotnou mobilizaci (mobilizační rámeček). Zároveň je pro řešení problému (prognostický rámeček) nutné zapojení původních obyvatel a respektování jejich práv/názorů, a to prostřednictvím předchozích konzultací. Bez těchto předchozích konzultací se totiž dostáváme zpět k problému, který spočívá v tomto případě na povolení ropné činnosti, která má negativní dopad na obyvatele v podobě kontaminace vody a půdy.

---

<sup>81</sup> Řeka je zdroj pro život a potravu, slouží pro ekonomiku i transport. Projekt ale usnadní plavbu velkých lodí, což přinese negativní dopady především kvůli bagrování řek pro plavbu velkých lodí. Analýza dopadů na životní prostředí je nejistá. Projekt ale může mít dopad i na potravu, neboť ovlivní například i reprodukční cyklus ryb. Životy, zdraví a potravu více jak 60 000 lidí je proto projektem ohrožena. (Facebook AIDSESEP 2.7.)

### 4.2.3. Ekvádor

V Ekvádoru organizace CONAIE a národ Waorani v souvislosti s protestem za eliminaci těžby ropy rámuji své požadavky následovně.

Za hlavní problémy považují ropnou činnost na jejich území (případně v jeho blízkosti), která má negativní dopad na jejich životy, přírodu, potravu i kulturu. Za viníky problémů jsou označovány ropné společnosti působící na tomto území, ale také vláda, která jejich činnost toleruje a povoluje. Navrhují proto jako řešení, poměrně radikálně, zastavení těžby ropy či dodržování řádných předchozích konzultací a respekt jejich výsledků. To je v analyzovaném případě pak odůvodněno především tím, že neproběhla řádná předchozí konzultace o těžbě ropy v bloku 22 a v minulosti to bylo také potvrzeno soudem.

Hlavní problém je možno popsat tímto příspěvkem, respektive úryvkem z článku E. Martíneze, který je národem Waorani hojně citován, a o který se opírá argumentace: *Zejména ve státech těžících nerostné suroviny se konzultace staly vulgárními. Ústava, zákony a předpisy se stávají jen dekoracemi, když a priori je již rozhodnuto těžít nerostné nebo uhlovodíkové zdroje. To byla charakteristika stavu během neoliberálních vlád, a to se děje i s novými vládami. Nejsou zde žádné rozdíly: vše je stejné.*“ (Twitter Waorani 25.5.) Dochází tak zde k jakémusi obviňování vlády, která měla přinést naději na zlepšení situace, ale ve skutečnosti oproti neoliberálním vládám nedošlo k žádnému pokroku. Ba naopak, nastává návrat starých praktik neoliberální politiky a návrat úsporných opatření. Za vším pak stojí vláda s prezidentem L. Morenou pocházejícím ze strany hlásící se k levicovým progresistům, což umocňuje paradox a křivdu celé situace. Těžba pokračuje, práva původních obyvatel jsou stále porušována a příroda ničena. Především je pak zmiňována kontaminace, kterou přináší právě ropná činnost v okolí. *„Náš život a naše okolí jsou ničeny, kontaminovány...my proto musíme ochránit Amazonii pro všechny.*“ (Facebook Waorani 24.6.) *„Vláda nerespektuje naše práva, mizí naše kultura a příroda je kontaminována...budeme dál bojovat, pro všechny, pro celý svět.*“ (Facebook Waorani 24.6.) V těchto příspěvcích je tak možné vidět, že politiky vlády nejsou chápány pouze jako ohrožení pro původní obyvatele, ale dochází k jakémusi rozšíření potenciálních obětí aktivit ekvádorské

vlády. Toto ohrožení vychází především z chápání půdy jako zdroje kultury a života, z pojetí Amazonie jako plic světa a domova statisíce živočišných druhů.

Zároveň Waorani také upozorňují (v tweetu z 25.5.) na další problém, na další diagnózu, a to, že konzultace nejsou dodržovány tak, jak by měly. Ostatně i proto se národ obrátil na soud, který je podpořil a rozhodl, že v bloku 22 k řádné konzultaci nedošlo. Konzultace tak sice na oko možná probíhají, ale nelze hovořit o naplnění jejich podstaty, což následně vede ke konfliktům a rozporům. Waorani na svých sociálních sítích několikrát upozorňovali na tuto problematiku: „12 komunit v rámci bloku 22 nerozumělo předchozí konzultaci ani použitým technickým slovům, protože tyto pojmy pro ně byly nové, což vedlo k tomu, že nerozuměli výhodám a nevýhodám projektu.“ (Twitter Waorani 29.5.) „Údajná konzultace byla provedena pouze za účelem splnění administrativního požadavku, bez ohledu na její podstatu...“ (Twitter Waorani 30.5.) Samotný proces konzultace, který proběhl, je tak chápán a vykládán jako podvod, neboť jeho cílem nebylo získat skutečný souhlas, o čemž také rozhodl v dubnu 2019 soud. V některých příspěvcích je navíc použita i poměrně radikální rétorika, kdy porušení práva na předchozí konzultace je označováno jako „*hanebný čin*“ a je upozorňováno na to, že „*v sázce jsou naše životy*“. (Twitter Waorani 21.6.) Rámování se tak především opírá o porušování ústavy, ke kterému dochází. Článek 57 totiž jasně zaručuje právo na „*svobodné, předchozí a informované konzultace, které mají proběhnout v přiměřené lhůtě, pokud existují plány nebo programy na průzkum, těžbu nebo prodej neobnovitelných zdrojů nacházejících se na území původních obyvatel, které by mohly mít dopad na životní prostředí nebo kulturu na něm.*“ S ohledem na porušování ústavy tak nedochází ke křivdám pouze na původních obyvatelích, ale na všech obyvatelích Ekvádoru, neboť ústava zaručuje práva všem a vláda se zavazuje k jejich dodržování. To opět rozšiřuje rámec o mobilizaci dalších potenciálních participantů, neboť je ohrožena vláda práva.

Za zodpovědnou za tento problém spočívající v ohrožení životů a přírody kvůli porušení práva na předchozí konzultace považují především vládu, která staví své zájmy, respektive vidinu zisku, nad zájmy a práva domorodého obyvatelstva. Takový výklad je možné vidět i v tomto příspěvku: „*Při výkonu našeho práva na sebeurčení a našich kolektivních práv žádáme vládu, aby nad naše území*

*a nad naše životy nestavěla priority ministerstva energetiky.“ (Twitter Waorani 26.5.)*

S ohledem na roli vlády je jako velký paradox také vykládáno, že ministerstvo životního prostředí, které má být zodpovědné za ochranu přírody, bylo orgánem, který se odvolal proti rozhodnutí soudu o zastavení těžby ropy v bloku 22: *„...je neslýchané že pouze ministerstvo životního prostředí podalo odvolání, které ohrožuje území Waorani a amazonský prales.“ (Facebook CONAIE 1.7.)* Příspěvky, ve kterých Waorani poukazují na tuto situaci, zároveň upozorňují na praktiky vlády, která porušuje základní práva domorodých obyvatel, jako je právě právo na předchozí konzultace či práva na území. Ostatně je to vyjádřeno v mnoha příspěvcích: *„Bojujte s námi za základní práva, zachování života a území.“ (Facebook Waorani 23.6.)* Tyto příspěvky tak v sobě ukrývají motivy, které mají upozornit na závažnost a naléhavost situace, která je vyjádřena postojem ministerstva životního prostředí, které svým způsobem nabízí přírodu k prodeji, místo toho, aby ji chránilo.

Co se týče samotné argumentace, národ Waorani i CONAIE mají svou rétoriku postavenou především na závažnosti, naléhavosti či ukázkách síly a jednoty, které mají motivovat k účasti na samotném protestu, k podpoře při odvolacím řízení, a především k podpisu petice pro zastavení těžby ropy. V případě jednoty je na obou profilech CONAIE téměř u každého příspěvku uveřejněn hashtag *„Jme CONAIE“ (Somos CONAIE)*. Stejně tak se objevují příspěvky motivačního rámování, které mají právě poukázat na sílu a jednotu, a tak tedy povzbudit k participaci. Například: *„V den odvolacího slyšení zůstáváme silní a jednotní.“ (Facebook Waorani 1.7.)* či *„Boj pokračuje, 1.července bude odvolání, cítíme se silní.“ (Facebook Waorani 7.6.)* *„Protože spolu jsme všichni silnější. Všichni chráníme Amazonku, život, vodu! (Twitter Waorani 7.6.)*

Zajímavý příspěvek, který má přesvědčit o závažnosti situace a motivovat k participaci však přidala CONAIE 31.5. na Facebooku: *„Bojíte se, protože vám došla data nebo nemáte Wi-Fi? Představte si, že žijete 20 let bez pitné vody a dýcháte toxické plyny 24/7. To se děje v ekvádorské Amazonii...“* Ačkoli byl tento příspěvek sdílen v souvislosti s jinou protestní událostí, problém,

proti kterému Waorani bojují, je zde vystihnout. Upozorňují na závažné dopady na jejich život a snaží se poukázat na to, že toto jsou ty hlavní otázky, kterými bychom se měly zabývat. Neboť „*díky Amazonii můžeme mít buď ropu nebo vzduch, ne obojí*“ (Facebook CONAIE 28.6.). Svou argumentaci tak mají Waorani zároveň postavenou na jakýchsi dvou pólech, kdy na jedné straně stojí těžba a zisky z ní plynoucí a na druhé straně naše zdraví a životy. „*BOJUJEME ZA ŽIVOT, CHRÁNÍME PACHAMAMU*<sup>82</sup>...“ (Facebook Waorani 24.6.) Vyzývají proto, abychom řekli „...*NE expanzi ropy a ANO životu.*“ (Facebook CONAIE 31.5.)

#### 4.2.4. Kolumbie

CRIC na svých sociálních sítích publikoval ve sledovaném období opravdu hodně příspěvků. Na některých z nich je pak možné vyčíst, jakým způsobem jsou rámovány požadavky a především problémy, jimž původní obyvatelé čelí. Většina příspěvků se však týká výzev k respektu práv původních obyvatel a výzev prezidentovi, aby navštívil region. Právě okolo prezidenta a jeho slibované návštěvy v regionu a jeho postoji k uzavřeným dohodám se točí hlavní argumentace CRIC.

Situaci, která vedla k mobilizaci mingy je možné popsat následovně: „*Zdá se, že národní vláda a kolumbijský stát v době míru odmítají naslouchat a plnit své sociální a ekonomické povinnosti a porušují dohody, které byly podepsány již několikrát.*“ (Twitter CRIC 27.2.) Například v jednom z příspěvků CRIC uvádí, že „*za posledních 30 let existuje asi 1350 nenaplněných dohod podepsaných s vládami.*“ (Facebook CRIC 28.3.) Důsledkem porušování dohod pak je, že „*neexistuje respekt k sociální mobilizaci a právům – ekonomickým, sociálním, kulturním, občanským, polickým, kolektivním a environmentálním...*“, a proto je „...*mír v ohrožení.*“ (Twitter CRIC 2.3.) Nedodržování dohod a neexistující respekt k právům domorodého obyvatelstva je vnímáno

---

<sup>82</sup> Pachamama je v Andách označení pro Matku zemi. Je uctívána jako bohyně plodnosti, jako duch, který má moc udržet nebo zničit život na zemi. Přináší déšť, sníh, zemětřesení i úrodu.

jako problém, který vede obyvatele Caucy k zahájení míry. Viníkem této situace je vláda a oběťmi domorodé obyvatelstvo. Vzhledem k tomu, že vláda ale nedodržuje dohody, ke kterým se zavázala, rozšiřuje se rámec potenciálních obětí i na další sektory mimo původní obyvatelstvo, neboť vláda, která neplní své povinnosti, destabilizuje politický systém země jako takový.

Zmiňované porušování dohod má za následek především vyvlastňování přírodních zdrojů, neboť neoliberalní politiky současné vlády podporují udělování koncesí těžbařským společnostem, čímž také „*umožňují zločiny v oblasti životního prostředí.*“ (Twitter CRIC 19.3.) Těžba je zároveň CRIC připodobňována ke kriminálnímu činu, protože zabíjí nejen kulturu a přírodu, ale také lidi, kteří na území žijí. CRIC tak upozorňuje na to, že území, respektive půda, je ničeno těžbařskými megaprojekty, které domorodé obyvatele nutí k vystěhování, mnohdy navíc za použití násilí. Obrovské zisky těžba přináší pouze nadnárodním společnostem a vládním činitelům. Nic přitom není konzultováno a veškerá rozhodnutí jsou činěna předem. Pro domorodé obyvatele z Caucy je však „*nepřijatelné, že národní vláda vytváří politiky a vydává standardy, které narušují a podkopávají autonomii domorodých obyvatel na jejich území, protože jsou v rozporu s tím, co bylo řečeno předky a komunitami prostřednictvím jejich legitimních mandátů.*“ (Twitter CRIC 17.3.) Tato nepřijatelnost vyplývá především ze zmiňovaného nedodržení dohod, ale také z podstaty chápání teritoria, které je bráno jako místo, které jim dává život, je spojeno s jejich identitou, předky, kulturou a jednotou. (např. Hristov 2005: 97)

Jako další problém, kromě porušování dohod a dopadu těžbařských aktivit na život obyvatel, je diagnostikováno popírání práva na život a svobodu. Podle CRIC je spravedlnost v Kolumbii pouhá fraška, neboť dochází k útokům na rolníky z Caucy a především na jejich sociální vůdce, protože každý, „*...kdo odmítne Duqueovu politiku, je označen za vojenský cíl.*“ (Twitter CRIC 14.3.) Není zde prostor pro odlišné názory a názory, které vybočují ze směru, který určuje vláda, jakožto autor celé situace, jsou trestány represí. Na svých sociálních sítích CRIC několikrát upozorňuje na praktiky, které vláda používá nejen k potlačení mobilizace: „*Kolumbijské státní veřejné síly pomocí smrtelných zbraní zraňují členy komunity a útočí na humanitární misi, dochází*

*k nepřiměřenému použití síly.*“ (Twitter CRIC 14.3.), *„Vláda používá zbraně, které zanechaly do této chvíle 10 zraněných. Útoky jsou porušením lidských práv.“* (Twitter CRIC 14.3.) *„Kolumbijská policie napadla několik lidí slzným plynem vrženým přímo do obličeje...“*. (Twitter CRIC 15.3.) Vláda, která využívá státní ozbrojené síly k útokům na občany státu, je tak zodpovědná za tuto nespravedlnost, za smrt a ohrožení domorodých komunit. Porušuje navíc článek 3 Všeobecné deklarace lidských práv, který říká, že *„každý má právo na život, svobodu a osobní bezpečnost“*. Zároveň CRIC také upozorňuje na to, že jsou používány prostředky, které zbytečně způsobují zranění a útoky jsou navíc mířeny i proti členům humanitárních misí. Takové jednání se jeví jako nepřijatelné a s ohledem na porušení základních práv rozšiřuje rámec potenciálních obětí a potažmo účastníků mobilizace.

Zároveň jsou zdůrazňovány snahy vlády o demobilizaci mingy, což je připodobňováno k psychologické válce, která má za cíl právě delegitimizaci a demobilizaci mingy. Mezi tyto snahy je možné zařadit i projev senátora Carlose F. Mejíu, který mingueros označuje za zločince, obviňuje je z používání výbušnin a celou mingu spojuje s činností FARC. V tomto vyjádření je ale možné vidět tzv. interpretativní války mezi oběma stranami sporu (vládou a CRIC), kdy vláda situaci interpretuje zcela jinak. Za viníky a zločince považuje mingueros, kteří navíc spolupracují s teroristickou organizací FARC a používají výbušniny. Upozorněním na tyto skutečnosti se pak snaží legitimizovat svou politiku, získat podporu veřejnosti pro svá jednání a delegitimizovat své oponenty, tedy původní obyvatele. CRIC však reaguje na vládní rámce, snaží se je odrážet a neutralizovat. Slova senátora považují za *„nepodložené a urážlivé komentáře“*. (Twitter CRIC 17.3.) Pozornost se také snaží obrátit jiným směrem, když uvádí, že minga vyžaduje přítomnost prezidenta Duqueho, který, jak se zdá, nejeví zájem o řešení situace.

Jak již bylo zmíněno, právě na prezidenta Duqueho je často v příspěvcích odkazováno jako na viníka nespravedlnosti i samotné mobilizace. Prezident totiž stojí v čele vlády, která je zodpovědná za všechny nespravedlnosti a v jeho moci je situaci změnit. Prezident je proto tím, od koho žádají jeho přítomnost v regionu a *„Chtějí mluvit s kolumbijským prezidentem, protože právě on musí dodržovat dohodnuté dohody.“* (Twitter CRIC 11.3.) Vláda v čele s prezidentem

je zodpovědná ze plnění dohod, jejichž porušování bylo identifikováno jako jeden z problémů. Proto CRIC žádá, aby „...vláda v čele s Ivánem Duquem dodržovala dohody.“ (Twitter CRIC 27.2.) Zároveň jako poměrně paradoxní k celé situaci uvádí prezidentovo angažmá ve Venezuele. „Zatímco prezident Duque se před světem prezentuje jako obhájce demokracie, který požaduje, aby sesterská republika Venezuela uznala samozvaného prezidenta a kritizuje represi a násilí státu, ten samý prezident odmítá dialog s domorodými národy a sociálními organizacemi na jihu Kolumbie, které požadují dodržování povinností uložených politickou ústavou...také nechápeme, proč je pro prezidenta Duqueho sociální protest, který se koná ve Venezuele legitimní, zatímco sociální a pokojné protesty, které vedou jeho spoluobčané jsou nezákonné a zasluhují si násilné a smrtící potlačení vojenskými silami.“<sup>83</sup> (Twitter CRIC 13.3.) Požadavky na dodržování dohod, které byly podepsány a stvrzeny v průběhu minulých let, jsou CRIC vnímány jako legitimní. Stejně tak je za legitimní považováno zahájit sociální protest v případě, že stát omezuje či popírá práva (domorodého) obyvatelstva. Na prezidenta je pak z tohoto pohledu nahlíženo jako na pokrytce, který sociální protest, který se odehrává za hranicemi jeho státu považuje za legitimní, ale na vlastním území svou kritiku nepřipouští. Naopak ji násilnými prostředky potlačuje. Zároveň prezident raději řeší záležitosti jiného státu a určitým způsobem tak zasahuje do jeho vnitřních záležitostí, ale problémy, které se dějí na jeho území není ochoten řešit, o čemž svědčí i jeho nepřítomnost na dialogu s vůdci mingy.

Stejně tak se v této souvislosti na Twitteru i Facebooku objevilo několikrát video (např. Twitter CRIC 17.3.), ve kterém stojí muž otočený zády a křičí na někoho v dáli: „Řekni Duquemu, ať přijde do Caucy“ Video pokračuje odpovědí: „Nemůže (prezident), je zaneprázdněn, je s Guaidem...“, na což muž odpovídá: „A kdo je sakra Guaidó?“<sup>84</sup> Toto video tak má podtrhovat jakýsi

---

<sup>83</sup> Vzhledem k délce tohoto příspěvku a omezenému počtu znaků, které je možné vložit do jednoho tweetu, nebyl tento příspěvek publikován přímo na Twitteru, ale na Twitteru byl na něj uveden odkaz. Stejně jako na mnohé další dlouhé příspěvky.

<sup>84</sup> Juan Guaidó je venezuelský opoziční politik, který se 23.1. 2019 prohlásil za prezidenta. Tento akt následně uznalo hned několik desítek zemí, což však přineslo do Venezuely další krizi týkající se otázky, kdo je legitimním prezidentem – zda Nicolas Maduro či „samozvaný“ Juan Guaidó, který získal podporu od okolních států. Zároveň vypuklo několik protestů na podporu



nezájem ze strany prezidenta, který upřednostňuje řešení problému v jiné zemi a během celé mobilizace není schopen, respektive ochoten, do Caucy přijet a začít s vůdci mingy vyjednávat o problémech, které se týkají jeho vlastní země. O tom svědčí i další příspěvky, ve kterých je zmíněno, že „*prezident neprojevuje vůli k dialogu.*“ (Twitter CRIC 17.3.) či „*K dnešnímu dni prezident nevykazuje známky, že by se chtěl setkat s domorodými, rolnickými, ekologickými a dalšími sociálními organizacemi, které se mobilizují...*“ (Twitter CRIC 14.3.) A právě tento „*nedostatek vůle vlády k dialogu o nesplněných požadavcích a dohodách...*“, který je vnímán jako zásadní diagnóza situace daná neochotou prezidenta řešit problémy jeho vlastní země, „*...vede k mobilizaci.*“ (Facebook CRIC 14.3.)

Motivační rámce, které mají posílit přítomnost na mobilizaci, je možné najít v příspěvku z 11.3., kdy CRIC zmiňuje, že „*jednota nám umožňuje budovat území a plán života...*“ Dále CRIC vybízí k tomu, aby domorodí obyvatelé byli „*připraveni a pevní v boji, neboť problémy, které má Cauca jsou stejné jako ve všech regionech.*“, (Twitter CRIC 11.3.), čímž upozorňuje na to, že neoliberální politiky mající dopad na ekosystémy, mír či konzultace se netýkají pouze oblasti Caucy, a tudíž zapojení do mingy není omezeno pouze na její obyvatele.

Na druhou stranu z hlediska rámování na sociálních sítích je v poměru k ostatním rámcům velice slabé rámování prognostické, ve kterém by bylo navrženo konkrétní řešení problému. CRIC pouze několikrát opakuje, že bojuje za obranu života, území, za spravedlnost a mír, a že žádá dodržování dohod a přítomnost prezidenta. Pouze ve třech příspěvcích z více jak 960 explicitně uvádí nutnost dodržování práva na předchozí konzultace jako jakýsi způsob řešení problémů.

---

J. Guaidó, na které právě naráží CRIC ve svých příspěvcích, neboť tyto protesty jsou vnímány prezidentem Kolumbie jako legitimní, ale protesty na jeho vlastním území nikoli.

#### 4.2.5. Chile

Neoliberální politika vlády, stavby silnic, vodních elektráren, odlesňování a další aktivity na území Mapučů jsou vnímány jako ohrožující jejich život a kulturu. A právě „*vzhledem k tomu, že národní a nadnárodní společnosti ohrožují život a kulturu domorodých obyvatel...*“ (Resistencia Siempre 9.3.), jsou Mapučové nuceni mobilizovat se. Za diagnózu, která Mapuče vede k mobilizaci je tak identifikováno ohrožení kultury a života domorodých obyvatel v důsledku neoliberálních politik vlády. Vláda je proto viníkem této situace, neboť ona schvaluje aktivity národních a nadnárodních společností na území Mapučů.

Aktivity národních a nadnárodních společností jsou Mapuči považovány za hrozbu, protože *tyto společnosti kontaminují půdu, kde jsou jejich zvířata a farmy, mají vliv na mutaci ryb a karcinogenní choroby.* (Resistencia Siempre 2.4.) V důsledku toho je ohrožen život Mapučů, který je neoddelitelně spjat s půdou jakožto zdrojem života, kultury, identity a obživy. Kvůli aktivitám těchto společností tak dochází de facto k umírání živočichů, ale i lidí. Jako příklad je Mapuči uváděna řeka Petrohué, která je znečištěna právě aktivitou společností v oblasti. Na profilu Autonomía y libredeterminación Mapučové upozorňují na to, že aktivita těchto společností může vést ke „*zvýšení vrstvy řas, které spotřebovávají kyslík ve vodě, takže fauna v řece začíná umírat.*“ (Autonomía y libredeterminación 25.3.) Vzhledem k tomu, že rybolov je zdrojem obživy pro mnohé z Mapučů, jejich život je vystaven nejistotě.

Argumentace je tedy postavena především na hrozbách pro přírodu a život, které vláda způsobuje svými neuváženými neoliberálními politikami. Motivační rámce, které mají poukázat na závažnost situace a důležitost mobilizace, jsou umocněny příspěvky jako je tento: „*Žádná částka zlata nebo peněz není víc než voda, včely nebo stromy.*“ (Autonomía y libredeterminación 27.3.) Těmito příspěvky se tak Mapučové snaží apelovat na to, že zisky, které těžba v oblasti přináší, nemohou být generovány na úkor životů. Navíc voda, včely a stromy nejsou důležité pouze pro Mapuče, ale pro celé Chile a respektive celý svět. Pokud Chile bude pokračovat v politikách, které například vedou k nadměrnému rybolovu, dopady budou dalekosáhlejší. Rámování je tak zde rozšířeno i na další aktéry.

Na stromy je pak v tomto zmíněném příspěvku kladen důraz především kvůli lesnickému průmyslu, kdy dochází k vysazování rychle rostoucího eukalyptu a borovic a jejich následnému kácení či zapalování. Mapučové to nazývají jako „obchod s ohněm“, neboť právě požáry v lesích umožňují společností „získávat peníze z pojištění“. (Resistencia Siempre 10.3.) Mapučové se pak snaží také zviditelnit dopady této aktivity, „jako je uhynutí plodin a zvířat v důsledku sucha, riziko, že rodiny Mapučů přijdou o svůj majetek, a dokonce i blízké kvůli požárům v lesních monokulturách či militarizace oblasti, která dále prohlubuje konflikt.“ (Resistencia Siempre 12.3.) Opět je tak zde vidět rámování, které je zahaleno do otázky hrozby, kterou národní a nadnárodní společnosti přináší – tedy ohrožení života, ale také hrozba militarizace, která je brána jako obtěžování Mapučů na jejich území. Za touto militarizací stojí především právě zmiňované požáry na území, kdy pod záminkou ochrany území přijíždí do oblasti ozbrojené síly. Mapučové však připomínají, že „milují a respektují území. Nikdy ho nebudou zapalovat nebo ničit. Jsou strážci přírody“. (Resistencia Siempre 21.2.) Příroda je nedílnou součástí života a kultury Mapučů a žádného Mapuče by proto nenapadlo ničit přírodu ohněm, tak jak uvádí vláda, která Mapuče obviňuje ze zakládání ohňů v oblasti a také Mapuče označuje za teroristy.

Objevují se tak zde interpretativní války, kdy na jedné straně vláda rámuje aktivity Mapučů na území jako diagnózu, obviňuje je z páchání terorismu a řešení vidí právě v militarizaci území. Na druhé straně však Mapučové na tyto vládní rámce reagují, snaží se je odrážet a neutralizovat, a proto uvádí, že „skuteční teroristé jsou kapitalisté, kteří ničí ekosystém a vytvářejí zisk na úkor znehodnocení.“ (Resistencia Siempre 23.2.) Aktivity kapitalistů, které ničí přírodu jsou identifikovány jako diagnóza, stejně jako militarizace. Právě aktivita kapitalistů, jak Mapučové říkají, přináší „vodní elektrárny, lesnictví, těžbu, vodní cesty; ponechává nás v procesu nerovnováhy vůči našemu území, a tváří v tvář tomuto scénáři říkáme, že jsme ve stavu okupace, vyvlastňování, nuceného ochuzování, duchovního i socioekonomického...Zbývá nám pouze sjednotit se, abychom se bránili, nárokovali si naše území, abychom zůstali silní a odolávali hrozbám extrakčních a genocidních investic v každém z prostorů.“ (Resistencia Siempre 20.2.) Diagnóza je tak zesílena v tomto rámci přirovnáním kapitalistických

aktivit ke genocidě, zločinům proti lidskosti, úmyslnému ničení, a proto bychom se měli sjednotit. Toto sjednocení je bráno jako obrana, neboť *„pokud jsme utlačováni a jsou porušována naše práva, máme nejlegitimnější právo bouřit se proti této realitě.“* (Resistencia Siempre 25.2.) Mobilizace je kvůli porušování práv viděna jako legitimní nástroj. Rezistence je zároveň řešením situace, a proto se i název facebookového profilu jeví jako příhodný: Resistencia Siempre – rezistence napořád, napořád, dokud hrozby nepominou a práva přestanou být porušována.

Tato práva jsou porušována například i tím, že je stavěna *„infrastruktura, aby usnadnila, zesílila, zefektivnila a zřetězila rabování přírodních zdrojů“* národními a nadnárodními společnostmi. Ovšem za touto aktivitou společností stojí samotný stát a jeho politiky. Tyto politiky jsou opět Mapuči nazývány genocidou, a to právě kvůli ohrožení životů. Diagnostický rámec genocidy se tak opakuje, čímž se umocňuje pocit křivdy. *„Genocida jako činy nebo útoky, které jsou spáchány obecně nebo systematicky proti civilnímu obyvatelstvu. Jde o úmyslné ochuzení způsobené uzurpací území předků Mapučů, kterého se dopustily oba státy (Chile a Argentina). Oba státy způsobily „etnické čistky“ kvůli nucené migraci více než půl milionu Mapučů do městských center. Tento jev byl úmyslně organizován oběma státy, aby způsobil kulturní asimilaci a s tím úplné zničení předkolumbovského lidu.“* Za genocidu je tedy odpovědná vláda, vláda Chile i Argentiny, na jejichž území Mapučové žijí. Vláda, která zabírá území předků Mapučů a nutí Mapuče ke stěhování. A právě na odpovědnosti těchto vlád za úmyslné útoky postavili chilští i argentinští Mapučové svou argumentaci pro podání obvinění k Mezinárodnímu trestnímu soudu v únoru 2019. Od tohoto soudu Mapučové žádali, aby přijal opatření proti genocidním politikám prezidentů Piñery a Macriho.

Stejně tak jsou do spojitosti s genocidou dávány i aktivity související s militarizací území Mapučů v letošním roce (2019). *Vláda vyhlásila 5. února v Araucanía „stav nouze“, aby tak ospravedlnila vojenské rozmístění na území Mapučů. Silnice jsou blokovány a chodci jsou neustále obtěžováni policií a armádou, která s válečnými zbraněmi obtěžuje komunity pod záminkou hašení neexistujících požárů v jejich oblasti...“* (Resistencia Siempre 1.3.) Genocida je tak

jakýmsi faktorem, který žene Mapuče k žádání státu o nápravu. Touto genocidou je myšleno jednak umírání Mapučů, ale vláda však nese odpovědnost i za další aktivity, které záměrně útočí na Mapuče jako jsou krádeže, přivlastňování majetku a území, mučení, znásilňování, invaze či manipulace s historií.

### **4.3. Souvislosti mezi využitím sociálních sítí a protestními událostmi**

Třetím cílem této práce je analýza toho, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá do reálných protestů, tedy jaký je vztah mezi mobilizací v tzv. online prostoru a jejím přenesením do offline, reálného, prostoru. Analýza bude provedena na základě srovnání indikátorů odrážejících využívání sociálních sítí jednotlivými sociálními hnutími a indikátorů samotných protestů. Na základě této analýzy bude následně možné odhalit, jak se od sebe jednotlivé případy lišily, případně v čem byly shodné.

Data pro indikátory vychází z analýzy využívání sociálních sítí jednotlivými hnutími – z intenzity a způsobů jejich využívání a z diskurzivních strategií, kterými hnutí rámuje své požadavky a cíle. Data pro indikátory protestů vychází z internetových médií (například Nodal, El mostrador, El universo či RPP Noticias), tedy z informací, jak se o jednotlivých protestech psalo.

Intenzita a způsoby využívání sociálních sítí nejsou v tomto případě rozlišovány podle toho, zda byl příspěvek přidán na Twitter či Facebook, ale je brán jejich celkový počet. Předpokladem totiž je, že obě dvě sociální platformy spolu vytváří jakýsi celek pro oslovení sympatizantů sociálních hnutí. O tom ostatně svědčí i zmiňované propojení mezi oběma platformami, kdy například na Twitter, který umožňuje vkládání pouze omezeného počtu znaků, byly přidávány odkazy na Facebook – na celý, delší, příspěvek. Zároveň zde nedochází k oddělování dat pro regionální a zastřešující organizace. V případě zastřešující organizace jsou však do celkového počtu přičteny pouze příspěvky týkající se analyzovaného protestu.

Z celkového počtu příspěvků na všech analyzovaných profilech je následně vypočítáván průměrný počet příspěvků na den ve sledovaném období, neboť celkový počet příspěvků nelze vzhledem k odlišné délce protestů považovat za komparovatelný.

Následující tabulka č. 6 stručně shrnuje indikátory pro jednotlivé případy.

	<b>Bolívie</b>	<b>Peru</b>	<b>Ekvádor</b>	<b>Kolumbie</b>	<b>Chile</b>
<b>Využívání sociálních sítí</b>					
Průměrný počet příspěvků za den	0,7	1,96	10,3	17,5	4,7
Způsoby využití soc. sítí	<u>Koordinace</u> 62 % <u>Obecné cíle a prohlášení</u> 27 % <u>Výzvy</u> 4 %	<u>Koordinace</u> 30 % <u>Obecné cíle a prohlášení</u> 35 % <u>Výzvy</u> 2 %	<u>Koordinace</u> 31 % <u>Obecné cíle a prohlášení</u> 32 % <u>Výzvy</u> 23 %	<u>Koordinace</u> 36 % <u>Obecné cíle a prohlášení</u> 35 % <u>Výzvy</u> 14 %	<u>Koordinace</u> 17 % <u>Obecné cíle a prohlášení</u> 47 % <u>Výzvy</u> 4 %
<b>Úspěšnost rámování</b>					
Všechny typy rámců	Ano, ale prognost. rámování slabé	Ano	Ano	Ano, ale důraz především na diagnost. rámování	Ano, ale motivační rámování slabé
Umocnění křivdy	Ano, opakování křivdy „domorodého“ prezidenta	Ano – opuštění vlády	Ano – prezident pocházející z tábor levicovýcg progresistů se vrací k neolib. politikám	Ano – nezájem prezidenta, vlády, nedodržené dohody	Ano – nezájem ze strany vlády, která se navíc dopouští genocidy – nejvíce závažné
Rozšíření potenciálních adresátů	Ano – respekt k lidským právům	Ano – klimatické změny, dopad na	Ano – ochrana Amazonie pro všechny	Ano – vláda neplní své závazky, porušování	Ano – drancování přírody může mít

	a ústavě, pro všechny <u>domorodé</u> <u>národy</u>	<u>všechny lidi</u> <u>na světě</u>	(plíce světa, biodiverzita), porušení ústavy – <u>pro</u> <u>všechny</u> <u>v Ekvádoru</u>	LP – <u>všichni</u> <u>Kolumbijci</u>	globální dopady – adresáty jsou <u>všichni</u> <u>lidé</u>
Srozumitelný. slovník	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
Přítomnost návrhů na řešení a jejich realizovatelnost	Konzultace X závislost na exportu plynu	Koncepce udržitelného rozvoje, konzultace	Řádné konzultace a jejich dodržování X zastavení těžby ropy a závislost na ropě	Konzultace a dodržování dohod, prognost. rámování zmiňováno ale velmi málo	Resistencia siempre X nekončící boj, škody na majetku a smrt
X	X	X	X	X	X
<b>Velikost protestu</b>	Stovky účastníků	Stovky účastníků	Desítky účastníků/ 122 000 podpisů petice	Na 20 000 účastníků	Na tisíc účastníků
<b>Doba trvání protestu</b>	45 dní	16 dní	7 dní	27 dní	15 dní
<b>Násilí</b>	Ne	Ne	Ne	Ano	Ano

Tabulka č. 6: Stručný přehled indikátorů srovnání

Z porovnání indikátorů vyplývá následující:

Z hlediska vztahu mezi četností využití sociálních sítí a následnou velikostí protestů je možné vypočítat jakousi souvislost mezi průměrným počtem přidávaných příspěvků za den a velikostí protestu. Ve dvou případech s nejmenší intenzitou příspěvků, tedy u Bolívie a Peru, vidíme počet účastníků pouze v řádu stovek, oproti případům jako je Kolumbie s 20 000 účastníky. Jako určitá výjimka se zde jeví Ekvádor, který i přes svou velkou intenzitu měřenou průměrným počtem přidávaných příspěvků za den přilákal na protest pouze okolo 30 účastníků. Nicméně v případě Ekvádoru se využití sociálních sítí jeví pro protestní aktivitu

také jako významné, vzhledem k tomu, že sociální sítě byly využity jako prostředek pro získání podpisů petice za zastavení těžby ropy. Pokud tak budeme brát jako účast na protestní události i podepsání petice,<sup>85</sup> která byla předložena u odvolacího řízení 1.7. 2019, je možné i v tomto případě vyzorovat vztah mezi četností příspěvků a následnou velikostí samotného protestu.

Zároveň je možné si všimnout, že u Kolumbie a Ekvádoru, které dosahovaly největší intenzity přidaných příspěvků za den, byl identifikován největší poměr příspěvků, které obsahovaly explicitní výzvy k participaci ve sledovaných případech. Nejvíce příspěvků v této kategorii explicitních výzev k participaci je navíc možné identifikovat u Ekvádoru, kdy národ Waorani využil i dalších možností, které komunikační technologie přináší, a to tím, že umožnil podepisovat petici online a sdílel odkaz na formulář přímo na sociálních sítích.

Z hlediska vztahu k násilí je také možné vyzorovat určitý vztah, kdy účinnost použitých rámců se do jisté míry mezi případy liší a projevuje se následně v tom, zda byl protest násilný. Případy, ve kterých bylo identifikováno použití násilí byly dva – Kolumbie a Chile. Zároveň se jedná o případy, ve kterých diskurzivní strategie používané na sociálních sítích byly široce zaměřeny na násilnost, kterých se dopouští vlády Kolumbie a Chile vůči obyvatelům Caucy a vůči Mapučům, a to nejen v průběhu mobilizace. V případě Kolumbie bylo například upozorňováno na to, že vláda nasazuje proti obyvatelům Caucy ozbrojené síly a používá střelné zbraně. U Chile byl kladen důraz na genocidní praktiky vlády a militarizaci území. Na sociálních sítích se následně Mapučové netajili tím, že používali během protestů násilné prostředky také. Byla například sdílena videa, ve kterých Mapučové hází na členy ozbrojených sil nějaké předměty či dokonce sdíleli video, kde napadají policistu. Ve zbylých třech nenásilných případech pak lze samozřejmě také identifikovat hrozby, které vláda přináší. Tyto hrozby jsou ale spíše nepřímé, a to v tom smyslu, že jednání vlády, jako udělování koncesí na těžbu ropy, přináší smrt do regionu.

---

<sup>85</sup> I samotná definice protestu Ondřeje Císaře, ze které tato práce vychází, zmiňuje petice: „skutečné shromáždění nejméně tří lidí, kteří se sejdou na veřejném místě, aby vznášeli požadavky, které se dotýkají zájmů nějakého institucionálního nebo kolektivního aktéra, **nebo kteří sepsali petici adresovanou takovému aktérovi.**“ (Císař 2008: 19-20)



Délka protestu se naopak jeví jako nepodstatná ve vztahu ke způsobům či intenzitě využívání sociálních sítí. Nicméně je možné vysledovat nějaké společné rysy, které souvisí se samotným průběhem protestu, případně s jeho zahájením. Například u Bolívie, Kolumbie a Ekvádoru se zvýšila intenzita příspěvků se začátkem pochodu. V případě Peru sice takto významné změny zaznamenat nelze, ale například na facebookové stránce ORPIO je možné vidět větší pravidelnost přidávání příspěvků. Stejně tak nelze zaznamenat měnící se intenzitu v případě Chile, a však nejvíce příspěvků bylo na její sociální síti přidáno v den druhého pokusu o protest. Při analýze jednotlivých kategorií příspěvků je také možné pozorovat jejich měnící se charakter, kdy se začátkem protestů začaly být příspěvky logicky více orientované na samotný průběh protestu a jeho koordinaci. Před samotným protestem se proto příspěvky řadily většinou do kategorie obecných cílů a prohlášení, případně do kategorie „nelze zařadit, neboť referovaly například o jiné události. S příchodem protestu se pak ukázala jako významná kategorie koordinace akce a informování o jejím průběhu a zároveň také explicitní výzvy k participaci na mobilizaci. To se jeví jako důležité při určování vzájemného vztahu mezi způsoby využití sociálních sítí a dynamikou protestu.

Co se týče dalších indikátorů protestu, hodnoty jsou ve své podstatě ve všech analyzovaných případech stejné. Například na všech profilech byl používán srozumitelný slovník, tj. jazyk bez technických a odborných výrazů. Z hlediska úspěšného rámování se to jeví jako podstatné, nicméně je to podstatné i pro samotné využívání sociálních sítí kvůli omezené délce příspěvků, a to na Twitteru ale i Facebooku. Na Facebook je sice možné nahrát podstatně delší příspěvky, nicméně se zobrazuje pouze jejich část, a pokud chceme vidět příspěvek celý, musíme ho rozkliknout. I z tohoto důvodu se tak zdá důležité volit srozumitelné a jasné věty, které vyjadřují podstatu problému, a které především zaujmou.

Všechna sociální hnutí také zarámovala svůj problém jako přesahující jejich sektor/region. Toto rámování bylo postaveno především na odkazu na lidská práva či na ochraně přírody, které jsou důležité pro život všech obyvatel státu v případě flagrantního porušování ústavou zaručených práv či dokonce nás všech jako obyvatel planety v případě ohrožení Amazonie nebo změn klimatu. Obzvláště úspěšné se jeví toto rámování v případě ekvádorského hnutí,

kteře svůj problém zarámovalo jako ohrožení bohaté biodiverzity, která se v Amazonii nachází. Na podporu národa Waorani se navíc postavili i některé známé osobnosti, jako například Leonardo DiCaprio či herec Mark Ruffalo známý jako Hulk, což na důležitosti problému, jeho věrohodnosti a dosahu ještě přidává. Zároveň použití známých, populárních, tváří může samo o sobě přilákat další sympatizanty. Právě u Ekvádoru je tak s ohledem na toto zarámování možné pozorovat mnohem větší velikost samotného protestu, pokud přihlédneme k celkovému počtu nasbíraných podpisů petice.

Při rámování problému všechna hnutí navíc odkazovala na podobné problémy spojené s neoliberalními politikami vlád, které upřednostňují své zájmy na úkor ochrany přírody. Stejně tak hnutí upozorňovala na nedodržování dohod, ke kterým se vláda zavázala, jako například nedodržování práva na předchozí konzultace, které není naplňováno a domorodí obyvatelé jsou z hlediska rozhodování odsouváni na okraj. Porušování práv je navíc viděno jako legitimní důvod pro mobilizaci. Zároveň, křivdy, kterých se místní vlády dopouští, byly několikrát opakovány. V případě Ekvádoru byl například také často opakován rámec vyjadřující jednotu, a to formou poměrně jednoduchého hashtagu „Jsmo CONAIE“ (Somos CONAIE). Cílem tohoto hashtagu bylo poukázat na sílu a jednotu, což následně může povzbudit k samotné participaci. To se pak s ohledem na celkový počet podpisů jeví opět jako poměrně zdařilé. V případě Chile však opakující se křivdy ze strany vlády byly mnohem závažnější a chilská vláda nebyla obviněna pouze z nedodržování dohod a popírání práv domorodého obyvatelstva, ale byla obviněna ze zločinů genocidy vůči Mapučům.

Snow a Benford zmiňují, že pro úspěšné rámování je také potřeba zahrnutí všech tří typů rámců – diagnostických, ve kterých je vymezen problém a jeho viníci, prognostických, které navrhuji řešení problému a motivačních, které mají povzbudit k samotné mobilizaci. Podmínka rovnoměrného zahrnutí všech tří typů rámců se však nezdá být na zkoumaných sociálních sítích naplněna. V případě Bolívie se prognostické rámování zdá být slabé, stejně jako v případě Kolumbie, kdy prognostické, a navíc i motivační rámce jsou upozaděny na úkor rámců diagnostických. Stejně tak byl identifikován slabý podíl motivačních rámců v případě Mapučů, kteří také pozornost soustředili spíše na hrozby a křivdy

ze strany chilské vlády. Vzhledem k dynamice protestů měřené počtem účastníků se však toto upozadění jeví jako nepodstatné, a to i přesto, že právě motivační rámce by měly předně vyzývat k samotné mobilizaci. Důvodem však může být i to, že sociální hnutí nerámují své požadavky pouze na Facebooku a Twitteru a toto motivační rámování může být zastoupeno skrz jiné komunikační kanály.

Zároveň Snow a Benford uvádí, že úskalím pro motivování účastníků ke kolektivní akci může být upozadění prognostického rámce na úkor rámce diagnostického, případně pokud je situace rámována jako beznadějná a není uveden žádný návrh na její zlepšení. V tomto bodě lze podotknout, že všechna hnutí zmiňovala řádné fungování procesu předchozích konzultací jako možný způsob, jak současnou situaci zlepšit. Spíše než fungování předchozích konzultací lze však zmínit poněkud obecnější zapojení domorodých obyvatel do procesu rozhodování, zlepšení přístupu k informacím, tak aby přestali být odsouváni na okraj společnosti či ochotu začít s původními obyvateli jednat, a ne je ignorovat. Otázkou však zůstává, zda řádné konzultování komunit dokáže situaci zlepšit, pokud stát nadále bude chtít pokračovat v neoliberalních politikách a domorodí obyvatelé budou aktivity společností na území nadále vnímat jako ohrožující a snažit se o jejich zastavení. Například vzhledem k ekonomické závislosti Bolívie na exportu zemního plynu, který tvoří přes 31 % všech exportů z Bolívie, se národem Qhara Qhara požadované zastavení těžby a navrácení území do rukou původních obyvatel jeví jako poněkud problematické. A to i s ohledem na objem těžby druhé a třetí nejvíce vyvážené komodity z Bolívie – zinku, který tvoří téměř 17 % všech vývozu z Bolívie a zlata, které tvoří 13 %. (OEC N.D. a) Stejně tak se zdá obtížné zastavení těžby ropy v oblasti Amazonie požadované ekvádorským národem Waorani v globální petici, neboť těžba ropy v tomto státě tvoří 29 % všech vývozu. (OEC N.D. b) Nicméně na rozdíl od Bolívie je však těžba ropy v „exportním koši“ následována vývozem komodit jako jsou banány (18 %), koryši (16 %) nebo řezané květiny (4,5 %). A i když pěstování banánů a květin v sobě nese ohrožení pro přírodu jako je snížení druhové rozmanitosti v oblasti, a především používání pesticidů či umělých hnojiv, dopady na přírodu nemohou být srovnávány s drancováním přírody v důsledku těžby ropy.

Dále, kromě řádného vedení předchozích konzultací, a tedy zapojení původního obyvatelstva do procesu rozhodování, byl v případě Peru identifikován nejvíce konkrétní a jasný návrh řešení situace. Ten je postavený na koncepci udržitelného rozvoje zahrnující ochranu životního prostředí, která je v souladu s konceptem ekonomického rozvoje původních obyvatel. Ti za žádných okolností nepřipustí degradaci přírody. Přírodní zdroje nebudou uzurpovány kapitalistickými společnostmi, ale bude s nimi nakládáno šetrně a intenzita jejich čerpání bude odpovídat intenzitě jejich obnovy. Nenavrhují tak radikální zastavení veškeré těžby, ale naopak navrhuji cestu jakéhosi kompromisu spočívajícím na zapojení domorodých obyvatel do procesu rozhodování, a především do ochrany přírody a potažmo ochrany života nás všech. Na druhou stranu navrhované řešení Mapučů evokuje jistým způsobem beznaděj. Mapučové totiž zmiňují strategie pro vypořádání se s jejich problémy a uvádí, že kvůli problémům je potřeba pokračovat v odporu, pokračovat v rezistenci, a to neustále. Neustálý boj je sice chápán jako legitimní obrana vzhledem k praktikám vlády vůči nim, nicméně může ale přinést spíše další vyčerpání a smrt než nápravu celé situace. Vzhledem k dynamice protestu měřené násilím a počtem účastníků mobilizace se však nezdá, že by tento typ prognostického rámování nebo jeho upozadění mělo negativní dopad na samotnou participaci. Potvrzuje to svým způsobem i případ Kolumbie,<sup>86</sup> kde prognostické i motivační rámování bylo upozaděno na úkor rámování diagnostického a protest dosáhl 20 000 účastníků. Naopak v Peru, kde bylo prognostické rámování postaveno na konkrétním návrhu, na protestu participovalo pouze několik stovek účastníků.

Základní předpoklad cyber-optimistů, ze kterého tato práce vychází, tedy že sociální média podněcují a doplňují aktivismus v ulicích, se zdá být částečně naplněn. Sociální hnutí využívají sociální média ke sdílení výzev k participaci a o jejím průběhu, čímž aktivismus v ulicích podněcují a také

---

<sup>86</sup> Hodnocení realizovatelnosti návrhu řešení problémů je v případě Kolumbie problematické kvůli velice malému počtu příspěvků zapadajících do prognostického rámování. CRIC pouze několikrát opakuje požadavky, za které bojuje a v několika málo příspěvcích explicitně uvádí nutnost dodržování práva na předchozí konzultace jako jakýsi způsob řešení problémů, což však zapadá do touhy zapojit se do procesu rozhodování zmiňované v ostatních analyzovaných případech.

aktivismus doplňují novými formami mobilizace, které tyto technologie přináší. Například výzvami k tzv. Twitteratonu či Twittazu, kterými chtějí docílit většího tlaku na vládní činitele či zvýšení povědomí o problematice, za kterou bojují. Na druhou stranu před samotným počátkem akce nebyla vyzorována výrazná snaha o přímou motivaci k mobilizaci, a navíc vzhledem k nízké intenzitě využití se například v Bolívii sociální sítě nejeví jako tradiční repertoár pro mobilizaci sociálního hnutí.

## 5. Závěr

Od svého zavedení přilákaly sociální sítě jako je Facebook, Twitter či Instagram miliony uživatelů. Jejich používání se stalo každodenní záležitostí, a dokonce i mnozí politici začali využívat sociální sítě jako mocný prostředek, kterým mohou ovlivnit své voliče. Díky rychlosti přenášení informací začaly být sociální platformy navíc využívány i během protestních událostí. Sociální média se stala nástrojem pro participaci na protestních akcích a také pro jejich koordinaci. Především během událostí Arabského jara byl zpopularizován předpoklad, že využití sociálních sítí je pozitivně spojeno s protestním chováním.

S ohledem na tyto charakteristiky sociálních sítí a rozšíření jejich uživatelů a s přihlédnutím k roli, jež sehraávají sociální hnutí v Latinské Americe, se tato práce soustředila na využití sociálních sítí (Twitteru a Facebooku) ze strany vybraných organizací sociálních hnutí v regionu. Konkrétně byla pozornost zaměřena na CONAMAQ a národ Qhara Qhara, AIDSESEP a její regionální organizaci ORPIO, CONAIE a národ Waorani, CRIC a v neposlední řadě na domorodý národ Mapučů. Hlavním cílem této práce bylo zanalyzovat využití sociálních sítí v protestních mobilizacích ze strany těchto indigenních hnutí v Andských státech, přičemž základním předpokladem vycházejícím z přístupu tzv. cyber-optimistů bylo, že způsoby a intenzita využití sociálních sítí k mobilizaci mají vliv na následné protestní akce, a tedy že sociální média podněcují a doplňují aktivismus v ulicích.

V rámci prvního cíle bylo zjišťováno, jak jsou dvě nejvídnější sociální sítě – Facebook a Twitter využívány v protestní mobilizaci ze strany jednotlivých hnutí. Bylo zjišťováno, jaká je intenzita využití těchto dvou sociálních sítí a jaké jsou způsoby tohoto využití u jednotlivých případů, a který z těchto způsobů je nejčastější.

První analyzovanou zemí byla Bolívie. Intenzita měřená průměrným počtem příspěvků na den se v tomto případě ukázala jako velmi nízká (0,7 příspěvků na den). Stejně tak na rozdíl od jiných případů národ Qhara Qhara využívá pouze oficiální facebookové stránky a na Twitteru ve sledovaném období

nepřidal žádný příspěvek. Nicméně se zahájením pochodu se intenzita, respektive četnost příspěvků na Facebooku zvýšila. Z hlediska způsobů využití byly identifikovány všechny tři definované kategorie – explicitní výzvy k účasti, informace o průběhu a koordinaci protestu a sdílení informací o obecných cílech hnutí a prohlášení. Nejčastějším typem příspěvků byly právě informace o průběhu a koordinaci akce, tedy příspěvky přímo související s protestem.

Druhou analyzovanou zemí bylo Peru, kde pozornost byla soustředěna na lokální organizaci ORPIO a její zastřešující organizaci AIDSESEP. V tomto případě byla nejdříve data pro regionální i lokální organizaci srovnána mezi sebou a následně pro docílení komparovatelných výsledků byla data AIDSESEP, která přímo souvisela s analyzovaným protestem sloučena s daty organizace ORPIO. Intenzita v tomto případě byla 1,96 příspěvků na den. Byly identifikovány všechny tři kategorie způsobů využití. Nejčastějším způsobem využití sociálních sítí se tentokrát ukázaly být informace o obecných cílech hnutí a prohlášení. Na druhou stranu, příspěvků, ve kterých AIDSESEP nebo ORPIO explicitně vybízely k protestní akci, byly pouhé 2 %.

V případě Ekvádoru byla vzhledem k regionálnímu charakteru protestu zaměřena pozornost na národ Waorani a zastřešující organizaci CONAIE. Postup srovnání dat byl stejný jako v případě Peru. Intenzita příspěvků v tomto analyzovaném případě byla 10,3 příspěvků na den. Velký podíl na takto vysokém počtu příspěvků za den mělo časté sdílení výzev k podpisu petice a sdílení odkazu, na kterém bylo tuto petici možné podepsat. Celkově explicitních výzev k participaci bylo identifikováno 23 %, což je nejvíce ze sledovaných případů. Nejčastější formou využití sociálních sítí však stejně jako v případě Peru bylo sdílení informací o obecných cílech hnutí a prohlášení. V případě Ekvádoru bylo však jasně vidět, že sociální sítě jsou hojně využívaným nástrojem pro mobilizaci sociálních hnutí. Byly použity například k tzv. twittazu a dále pro získání online podpisů petice. Zároveň zde byla jasně patrná zvyšující se intenzita přidávání příspěvků v průběhu samotného protestu.

Nejvyšší intenzita příspěvků byla zaznamenána během analýzy využití sociálních sítí organizací CRIC v Kolumbii. Intenzita dosáhla průměrně 17,5

příspěvků na den a nejčastější formou využití bylo sdílení příspěvků týkajících se koordinace a průběhu akce. Bylo zde také možné vysledovat nárůst příspěvků související s průběhem protestu a využití nových možností mobilizace, které sociální sítě nabízejí – např. výzvy k tzv. twitteratonu.

Poslední analyzovanou zemí bylo Chile a využití sociálních sítí Mapuči. Vzhledem k absenci profilu na Twitteru a množství profilů na Facebooku byla aktivita zkoumána na dvou facebookových stránkách. Intenzita příspěvků dosáhla průměrné výše 4,7 příspěvků na den a nejčastějším způsobem využití bylo sdílení informací o obecných cílech hnutí a prohlášení. Na rozdíl od jiných případů však nebyla vysledována zvyšující se intenzita související se začátkem / průběhem mobilizace.

Druhým cílem této práce bylo prozkoumání diskurzivních strategií používaných vybranými sociálními hnutími na Facebooku a Twitteru. Tato část práce byla založena na předpokladu, že úspěšné rámování je důležité pro následný úspěch mobilizace. Určení podmínek úspěšného rámování vycházelo z konceptualizace rámování D. Snowa a Roberta Benforda, kteří mimo jiné zmiňují, že je důležitá přítomnost všech tří typů rámců či použití srozumitelného slovníku. Ve všech analyzovaných případech použití srozumitelného slovníku bez odborných a technických výrazů bylo potvrzeno. Identifikovány pak byly všechny tři typy rámců, nicméně v případě Chile a Kolumbie byly motivační a prognostické rámce upozaděny na úkor rámců diagnostických. Stejně tak poněkud slabé prognostické rámování bylo identifikováno v Bolívii.

V případě Bolívie jako hlavní problém národ Qhara Qhara označuje diskriminaci ze strany „indigenní“ vlády, která na úkor práv domorodého obyvatelstva dává přednost ekonomickým ziskům a politickým zájmům a rozděluje území původního obyvatelstva za účelem těžby na tomto území. Návrh konkrétního řešení, kromě vedení řádných předchozích konzultací, však v případě Bolívie nešlo identifikovat. Argumentace tak byla postavena spíše na zdůrazňování křivd.

Poškozování přírody kvůli aktivitám ropného průmyslu bylo identifikováno jako diagnóza v případě Peru. Viníkem této situace je vláda, která tyto aktivity povoluje a jako oběti byli označeni všichni lidé, neboť důsledky klimatických změn



spojené s ropnou činností budou citelné pro všechny. V případě Peru se tak poměrně úspěšně podařilo rozšířit rámování o další potenciální adresáty rámování dané křivdy. Jako návrh řešení situace byla zmíněna koncepce udržitelného rozvoje.

Podobná diagnóza spočívající na dopadech ropné činnosti pro domorodé obyvatelstvo a potažmo celý svět byla identifikována i v případě Ekvádoru. Viníkem této situace je opět vláda, a to i kvůli porušení principů předchozí konzultace, ke kterým se dokonce zavázala v ústavě. Tyto konzultace však nejsou řádně vedeny a vláda staví své zájmy, respektive vidinu zisku, nad zájmy a práva domorodého obyvatelstva. Kromě poměrně radikálního návrhu na zastavení těžby ropy proto navrhuji i vedení řádných předchozích konzultací.

V případě Kolumbie z hlediska rámování jsou upozaděny rámce prognostické a motivační. CRIC svou argumentaci staví spíše na diagnostickém rámování a na neustálém opakování křivd a na upozorňování na negativní a životy domorodých obyvatel ohrožujícím chování vlády, která místo zájmu o řešení situace vysílá do oblasti drony a helikoptéry, zastrašuje obyvatele Caucy a raději řeší problémy sousední země než své vlastní. S ohledem na velikost a intenzitu protestu se však toto neidentifikování prognostického a motivačního rámce nezdá býti důležité.

Mapučové diagnostické rámování staví především na hrozbách, se kterými se musí potýkat kvůli vládě, která povoluje aktivity národních a nadnárodních společností na jejich území, které poškozují přírodu a jsou hrozbou pro jejich životy. Dále je také upozorňováno na militarizaci území Mapučů a argumentace je tak postavena především na hrozbách pro život. Závažnost těchto hrozeb je pak dána přirovnáním aktivit vlády vůči Mapučům ke genocidě.

Třetím cílem práce byla analýza toho, jak se mobilizace na sociálních sítích promítá v reálných protestech a zjištění, zda existuje nějaký vztah mezi četností a způsoby využití sociálních sítí a následnou velikostí či intenzitou protestů. Odpověď na tuto otázku byla hledána za použití indikátorů odrážejících využívání sociálních sítí jednotlivými sociálními hnutími a indikátorů samotných protestů. Na základě srovnání těchto indikátorů byl následně vyzorován určitý vztah

mezi počtem přidaných příspěvků za den a velikostí protestu, kdy případy s nejmenší intenzitou příspěvků za den (Bolívie a Peru) dosahovaly nejmenší velikosti protestu a případy s největší intenzitou dosahovaly největších protestů měřených počtem participantů (Ekvádor, Kolumbie). Zároveň případy s největší intenzitou (měřeno průměrným počtem přidaných příspěvků za den) obsahovaly také největší poměr explicitních výzev k účasti. Při srovnání diskurzivních strategií bylo také možné identifikovat jistou souvislost vycházející z diagnostického rámování postaveného na přímé hrozbě a následným použitím násilí v protestu (Kolumbie a Chile) a naopak diagnostického rámování s nepřímými hrozbami, které vláda přináší a následnou absencí násilí v protestu (Bolívie, Peru, Ekvádor). Indikátory úspěšnosti rámování se ve všech případech ukázaly býti stejné, s výjimkou zmiňovaného důrazu na diagnostické rámování v případě Chile a Kolumbie a poměrně slabého prognostického rámování v případě Bolívie. Vzhledem k dynamice protestu měřené násilím a počtem účastníků mobilizace se však nezdá, že by upozadění prognostického rámování mělo negativní dopad na samotnou participaci.

Na základě výše uvedených závěrů pro jednotlivé cíle práce se zdá, že základní předpoklad cyber-optimistů o tom, že sociální média podněcují a doplňují aktivismus v ulicích, byl naplněn. Kromě pár nedostatků jako je například nízká intenzita příspěvků v případě bolivijského hnutí či nesouvislost intenzity příspěvků se samotným protestem v případě Chile, lze celkově říci, že sociální média se stávají součástí mobilizačních nástrojů sociálních hnutí. Sociální hnutí využívají sociální média ke sdílení výzev k participaci a pro informování o jejím průběhu, čímž aktivismus v ulicích nejen podněcují, ale také ho doplňují novými formami mobilizace, které tyto technologie přináší. Například výzvami k tzv. twitteratonu, kterým chtějí docílit většího tlaku na vládní činitele či snadnějším a mnohem rychlejším zvyšováním povědomí o problematice, za kterou bojují.

S rostoucím počtem uživatelů sociálních sítí a se snadnějším přístupem k nim se jeví i do budoucna zajímavé nadále zkoumat, jak sociální hnutí budou využívat tyto nové prostředky. Velkou výhodou těchto platforem a technologií se totiž ukázal být rychlý přenos informací na obrovskou vzdálenost, blízkost

potenciálním participantům a jakési propojení lidí bez ohledu na onu vzdálenost. Sociální sítě navíc mohou fungovat jako dobrý zdroj zpráv a díky těmto charakteristikám mohou proto sehrát významnou roli při upozorňování na problematiku i při sdílení aktuálních informací. Právě s ohledem na aktuálnost informací se jako určitý limit této práce ukázalo být dodatečné dohledávání příspěvků na Facebooku, ale i Twitteru. Vzhledem k obrovskému množství příspěvků není snadné se dostat ke starším záznamům. Ostatně to bylo i důvodem pro omezení období prováděné analýzy. Zobrazené záznamy na sociálních sítích navíc nemusí být načteny všechny kvůli velkému množství dat na dané stránce a kvůli nedostatečné hardwarové konfiguraci zařízení, na kterém jsou příspěvky zobrazovány.

Nejen kvůli tomu, že se sociální sítě stávají jakýmsi prostředkem, díky kterému můžeme být neustále v obraze, ale právě i kvůli zmiňovanému limitu, bude zajímavé pozorovat aktivitu sociálních hnutí na sociálních sítích během samotného protestu, tedy v jeho aktuálním čase. Přínosné toto pozorování může být i kvůli snadnější dostupnosti dat a možná i jejich většímu objemu. Navíc v takových případech je možné využít i dalších platforem jako je Whatsapp, který byl například během Arabského jara využíván jako zdroj informací a prostředek koordinace a také v Latinské Americe se těší velké popularitě.

## 6. Literatura a prameny

### 6.1. Prameny

- AHLGREN, Matt. 40+ TWITTER STATISTICS & FACTS FOR 2019. In: Websitehostingrating.com [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.websitehostingrating.com/twitter-statistics/>
- ACHTENBERG, Emily a Rebel CURRENTS. Bolivia: TIPNIS Marchers Reach La Paz, Following Police Strike and Coup Allegations. In: Nacla.org [online]. 2012 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://nacla.org/blog/2012/7/2/bolivia-tipnis-marchers-reach-la-paz-following-police-strike-and-coup-allegations>
- CÁRDENAS, Gerardo. Tensión en la selva: Las claves de la protesta indígena por los derrames de petróleo. In: RPP noticias [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://rpp.pe/peru/actualidad/tension-en-la-selva-las-claves-de-la-protesta-indigena-por-los-derrames-de-petroleo-noticia-1208325>
- DICKEY, Megan Rose. The 22 Key Turning Points In The History Of YouTube. In: Business Insider [online]. 2013 Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/key-turning-points-history-of-youtube-2013-2?op=1>
- DORADO, Fernando. La minga indígena del Cauca: antecedentes y posibles desenlaces. In: Razonpublica.com [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.razonpublica.com/index.php/econom-y-sociedad-temas-29/11856-la-minga-indigena-del-cauca-antecedentes-y-posibles-desenlaces.html>
- DUDENHOEFER, David. Amazonian Indigenous Protest Provokes Peruvian Government Reprisals. In: Common Dreams [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://www.commondreams.org/news/2009/05/27/amazonian-indigenous-protest-provokes-peruvian-government-reprisals>

- FOLIL. Who are the Mapuche?. In: Mapuche.nl [online]. [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <http://www.mapuche.nl/english/mapuche.html>
- FRASER, Barbara. Perú: derrames de petróleo exponen el abandono de las comunidades indígenas. In: Mongabay [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://es.mongabay.com/2019/08/peru-derrames-de-petroleo-comunidades-indigenas/>
- GALLEGO SUÁREZ, Samuel Augusto. Colombia: Why do the indigenous people of Cauca protest?. In: Latinamericanpost.com [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://latinamericanpost.com/27098-colombia-why-do-the-indigenous-people-of-cauca-protest>
- GARCÍA, Javiera. Marcha mapuche no autorizada deja 23 detenidos y 10 carabineros lesionados. In: Araucaniadiario.cl [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://araucaniadiario.cl/noticia/902/marcha-mapuche-no-autorizada-deja-23-detenidos-y-10-carabineros-lesionados>
- HENDRICKS, Drew. Complete History of Social Media: Then And Now. In: Small Business Trends [online]. 2013 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://smallbiztrends.com/2013/05/the-complete-history-of-social-media-infographic.html>
- KENNER, Dario. SECOND TIPNIS MARCH ARRIVES IN LA PAZ. In: Boliviadiary.wordpress.com [online]. 2012 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://boliviadiary.wordpress.com/2012/06/28/second-tipnis-march-arrives-in-la-paz/>
- MAMANI, Martha Irene. Los intereses políticos y económicos en la distribución de las tierras fiscales. In: Ftierra.org [online]. 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: [http://www.ftierra.org/index.php/opinion-y-analisis/835-los-intereses-politicos-y-economicos-en-la-distribucion-de-las-tierras-fiscales?fbclid=IwAR0KrxU8FP3jIGgenKdVqX8BllGA-5SBTApoVJfr7r20Aa-qGQD\\_K\\_C4LmM](http://www.ftierra.org/index.php/opinion-y-analisis/835-los-intereses-politicos-y-economicos-en-la-distribucion-de-las-tierras-fiscales?fbclid=IwAR0KrxU8FP3jIGgenKdVqX8BllGA-5SBTApoVJfr7r20Aa-qGQD_K_C4LmM)
- MCNAIR, Corey. Social Network Users in Latin America 2018: Instagram Growing Quickly in Brazil and Mexico. In: EMarketer

- [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.emarketer.com/content/social-network-users-in-latin-america-2018>
- MediaPowerMonitor. The Twitter Savvy News Media in Latin America. In: Medium [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://medium.com/mediapowermonitor/the-twitter-savvy-news-media-in-latin-america-e8a79bec3f64>
  - MURPHY, Julia a Max ROSER. Internet. In: Our World in Data [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/internet>
  - NOYES, Dan. The Top 20 Valuable Facebook Statistics – Updated July 2019. In: Zephoria [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://zephoria.com/top-15-valuable-facebook-statistics/>
  - OEC. Bolivia. In: Oec.world [online]. N.D. A [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <https://oec.world/en/profile/country/bol/>
  - OEC. Ecuador. In: Oec.world [online]. N.D. B [cit. 2019-12-01]. Dostupné z: <https://oec.world/en/profile/country/ecu/>
  - O'NEIL, Shannon K. Latin America's Growing Social Network. In: Council on foreign relations [online]. 2012 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/blog/latin-americas-growing-social-network>
  - Peoples Dispatch A. Colombian police attack protesters on Pan-American highway. In: Peoplesdispatch.org [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://peoplesdispatch.org/2019/03/15/colombian-police-attack-protesters-on-pan-american-highway/>
  - Peoples Dispatch B. Colombian state intensifies repression while mobilizations across the country grow. In: Peoplesdispatch.org [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://peoplesdispatch.org/2019/04/04/colombian-state-intensifies-repression-while-mobilizations-across-the-country-grow/>

- PHILLIPS, Sarah. A brief history of Facebook. In: Guardian.co.uk [online]. 2007 Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/technology/2007/jul/25/media.newmedia>
- SONNELAND, Holly K. Weekly Chart: Where Latin Americans Are on Social Media. In: AS COA [online]. 2017 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.as-coa.org/articles/weekly-chart-where-latin-americans-are-social-media>
- TAMBURINI, Leonardo. BOLIVIA IW 2019. In: iwgia.org [online]. 2019 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: <https://www.iwgia.org/en/bolivia/3389-iw2019-bolivia>
- TERRELL, Keith. The History of Social Media: Social Networking Evolution!. In: History Cooperative [online]. [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://historycooperative.org/the-history-of-social-media/>
- TORREZ, Paloma. Bolivia: La Marcha por el TIPNIS, una reflexión urgente. In: Servindi.org [online]. [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.servindi.org/actualidad/63710>
- TERRY, Kyilah. Understanding the Mapuche struggle. In: UCLA international institute [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://international.ucla.edu/Institute/article/200601>
- UCCELLO, Gabriel. Estadísticas Globales de Twitter 2018. In: Flimper [online]. 2018 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.flimper.com/blog/es/estadisticas-globales-de-twitter-2018->
- VALDEZ, Juan. THE PRICE OF AUTONOMY – CRIC IN COLOMBIA. In: Culturalsurvival.org [online]. 1985 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/price-autonomy-cric-colombia>
- WADHWA, Tanya. Social Minga condemns Ivan’s Duque’s refusal to meet communities [online]. In: peoplesdispatch.org [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://peoplesdispatch.org/2019/04/16/social-minga-condemns-ivans-duques-refusal-to-meet-communities/>

- YOUKEE, Mat. 'We are hostages': indigenous Mapuche accuse Chile and Argentina of genocide. In: The Guardian [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2019/apr/12/indigenous-mapuche-accuse-chile-brazil-genocide>
- Bolívie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. In: Businessinfo.cz [online]. 2019 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/bolivie-zakladni-charakteristika-teritoria-18878.html>
- Colombia: la minga indígena, una pelea histórica por las tierras del Cauca. In: Nodal.am [online]. 2019 A [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.nodal.am/2019/04/la-minga-indigena-una-pelea-historica-por-las-tierras-del-cauca/>
- Consejo Regional Indígena del Cauca CRIC. In: Asociacionminga.org [online]. 2015 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://www.asociacionminga.org/index.php/minga-y-la-region/cauca/781-consejo-regional-indigena-del-cauca-cric>
- Detienen a 15 personas en Temuco en marcha mapuche no autorizada. In: Elmostrador [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://www.elmostrador.cl/noticias/pais/2019/03/20/detienen-a-15-personas-en-temuco-en-marcha-mapuche-no-autorizada/>
- Ecuador: comunidades amazónicas entregan más de 122 mil firmas al gobierno de Moreno contra la explotación petrolera. In: Nodal.am [online]. 2019 B [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://www.nodal.am/2019/06/ecuador-comunidades-amazonicas-entregan-mas-de-122-mil-firmas-al-gobierno-de-moreno-contrala-explotacion-petrolera/>
- Ecuador: Minorities and indigenous peoples. In: Minorityrights.org [online]. 2018 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://minorityrights.org/country/ecuador/>



- Estructura Organizativa. In: Cric-colombia.org [online]. N.D. [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <https://www.cric-colombia.org/portal/estructura-organizativa/>
- Indígenas waorani protestaron en defensa de fallo que veta ingreso de petroleras. In: Eluniverso.com [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://www.eluniverso.com/noticias/2019/06/25/nota/7394766/indigenas-waorani-protestaron-defensa-fallo-que-veta-ingreso>
- Internet usage in Latin America - Statistics & Facts. In: Statista [online]. 2019 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/2432/internet-usage-in-latin-america/>
- Mapuches marchan este miércoles por el fin de la militarización. In: DiarioUchile [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <https://radio.uchile.cl/2019/03/19/mapuches-marchan-este-miercoles-por-el-fin-de-la-militarizacion/>
- Marcha de Qhara Qhara a La Paz cumple un mes. In: Correodelsur.com [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: [https://correodelsur.com/politica/20190311\\_marcha-de-qhara-qhara-a-la-paz-cumple-un-mes.html](https://correodelsur.com/politica/20190311_marcha-de-qhara-qhara-a-la-paz-cumple-un-mes.html)
- MISIÓN. In: Conamaq.org [online]. N.D. b [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <http://www.conamaq.org/mision/>
- Mobilizing in Times of Social Media. In: Netzpolitik.org [online]. 2016 [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <https://netzpolitik.org/2016/mobilizing-in-times-of-social-media/>
- Movilización Mapuche en Temuco el 03 de abril de 2019 [Videos]. In: PiensaChile.com [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <http://piensachile.com/2019/04/movilizacion-mapuche-en-temuco-el-03-de-abril-de-2019-videos/>
- Nuestra Historia. In: aidesep.org [online]. N.D. a [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <http://www.aidesep.org.pe/nuestra-historia-interno>
- Quienes Somos. In: aidesep.org [online]. N.D. b [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <http://www.aidesep.org.pe/quienes-somos-interno>

- QUIENES SOMOS. In: Conaie.org [online]. N.D. [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <https://conaie.org/quienes-somos/>
- QUIENES SOMOS. In: Conamaq.org [online]. N.D. a [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <http://www.conamaq.org/quienes-somos/>
- Temuco: Brutal represión en marcha por la “paz y desmilitarización”. In: Laizquierdadiario.cl [online]. 2019 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: <http://piensachile.com/2019/04/movilizacion-mapuche-en-temuco-el-03-de-abril-de-2019-videos/>
- Tras 39 días de caminata, marcha Qhara Qhara alista su ingreso este lunes a La Paz. In: Eju.tv [online]. 2019 [cit. 2019-09-15]. Dostupné z: <https://eju.tv/2019/03/tras-39-dias-de-caminata-marcha-qhara-qhara-alista-su-ingreso-este-lunes-a-la-paz/>
- Web 2.0. In: Institut politického marketingu [online]. [cit. 2019-07-23]. Dostupné z: <http://politickymarketing.com/glossary/web-2-0>

## 6.2. Literatura

- ALCÁNTARA, Javier Contreras. # YoSoy132, Social Media, and Political Organization. In: Oxford Research Encyclopedia of Latin American History. 2017.
- ALTMANN, Philipp. "Una breve historia de las organizaciones del Movimiento Indígena del Ecuador." *Antropología Cuadernos de investigación* 12 (2017): 105-121.
- AYHAN, Cise. The role of social media on social movements: Examining the case of Gezi Park protests. 2013
- BALCI, Şükrü; GÖLCÜ, Abdulkadir. The Role and Impacts of Social Media in Social Movements: “Example of the Arab Spring”. In: The Asian Conference on the Social Sciences. 2013. p. 269-281.
- BENFORD, Robert D. An insider's critique of the social movement framing perspective. *Sociological inquiry*, 1997, 67.4: 409-430.

- BENFORD, Robert D.; SNOW, David A. Framing processes and social movements: An overview and assessment. *Annual review of sociology*, 2000, 26.1: 611-639.
- BIEKART, Kees. Seven Theses on Latin American Social Movements and Political Change: A Tribute to Andr<sup>v</sup>© Gunder Frank (1929-2005). *European Review of Latin American and Caribbean Studies/Revista Europea de Estudios Latinoamericanos y del Caribe*, 2005, 79: 85-94.
- BLÁBOLIL, Roman. 2013. Marketing na sociálních sítích.
- BOYD, Danah M.; ELLISON, Nicole B. Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of computer-mediated Communication*, 2007, 13.1: 210-230.
- BREUER, Anita. The role of social media in mobilizing political protest: Evidence from the Tunisian revolution. *German Development Institute Discussion Paper*, 2012, 10: 1860-0441
- BRUCKMANN, Monica. *Civilización y modernidad: el movimiento indígena en america latina*. 2009.
- CÍSAŘ, Ondřej. *Politický aktivismus v České republice: Sociální hnutí a občanská společnost v období transformace a evropeizace*. Brno, Czech Republic: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008.
- DAŞLI, Yılmaz. Use of Social Media as a Tool for Political Communication in the Field of Politics. *Sosyal Bilimler Arastirmalari Dergisi*, 2019, 9.1.
- DIANI, Mario. The concept of social movement. *The sociological review*, 1992, 40.1: 1-25.
- ELLISON, Nicole B.; STEINFELD, Charles; LAMPE, Cliff. The benefits of Facebook “friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of computer-mediated communication*, 2007, 12.4: 1143-1168.
- ENJOLRAS, Bernard; STEEN-JOHNSEN, Kari; WOLLEBAEK, Dag. Social media and mobilization to offline demonstrations: Transcending participatory divides?. *New media & society*, 2013, 15.6: 890-908.

- ESTRADA SAAVEDRA, Marco. Sistema de protesta: política, medios y el# YoSoy 132. *Sociológica* (México), 2014, 29.82: 83-123.
- GIDDENS, Anthony; SUTTON, Philip W. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999.
- HARLOW, Summer. Social change and social media: Latin American activists' use of digital tools in the face of the digital divide. In: *The 2012 Congress of the Latin American Studies Association*, San Francisco, California. 2012a.
- HARLOW, Summer. Social media and social movements: Facebook and an online Guatemalan justice movement that moved offline. *New Media & Society*, 2012b, 14.2: 225-243.
- HRISTOV, JASMIN. Indigenous Struggles for Land and Culture in Cauca, Colombia. *The Journal of Peasant Studies*, 2005, 32.1: 88-117.
- HRUBEŠ, Milan. Proces konstruování rámců v interakci s ostatními účastníky diskursu: Analýza rámcování vstupu ČR do EU. 2016. PhD Thesis. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
- CHIRIBOGA, Manuel. "Desigualdad, exclusión étnica y participación política: el caso de Conaie y Pachacutik en Ecuador." *Alteridades* 14, no. 28, 2004: 51-64.
- CHU, Donna SC. Media Use and Protest Mobilization: A Case Study of Umbrella Movement Within Hong Kong Schools. *Social Media+ Society*, 2018, 4.1: 2056305118763350.
- JANSEN, Harold. Is the Internet Politics as Usual or Democracy's Future? Candidate Campaign Web Sites in the 2001 Alberta and British Columbia Provincial Elections. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 2004, 9.2: 1-22
- JOSEPH, Sarah. 2012. Social Media, Political Change, and Human Rights. *Boston College International & Comparative Law Review*, 2012, 35: 45
- KIDD, Dustin; MCINTOSH, Keith. Social media and social movements. *Sociology Compass*, 2016, 10.9: 785-794

- KLEIN, Fernando, et al. Los movimientos de resistencia indígena. El caso mapuche. 2008.
- KRATOCHVÍL, Petr; NOVÁK, Ondřej; POJEROVÁ, Petra. EU jako aktér: analýza „rámování“ jako součásti aktérství Evropské unie. *Současná Evropa*, 2011, 16: 3-16.
- KWAK, Haewoon, et al. What is Twitter, a social network or a news media?. In: *Proceedings of the 19th international conference on World wide web*. AcM, 2010. p. 591-600.
- LA ROSA, Amaro. Movimientos sociales, redes sociales y recursos simbólicos. *Correspondencias & análisis*, 2016, 6: 47-60.
- MAHMOOD, Qasim; FIRDOS, Amira Sariyati Binti; ADNAN, Hamedí Bin Mohd. Social Media and Protest Behavior. *PUTAJ-Humanities and Social Sciences*, 2016, 23.2: 201-214.
- MCGILLIVRAY, David. Digital cultures, acceleration and mega sporting event narratives. *Leisure Studies*, 2014, 33.1: 96-109.
- MOURÃO, Rachel, et al. Support for Protests in Latin America: Classifications and the Role of Online Networking. *Social Sciences*, 2016, 5.4: 58.
- MUNDT, Marcia; ROSS, Karen; BURNETT, Charla M. Scaling social movements through social media: The case of black lives matter. *Social Media+ Society*, 2018, 4.4: 2056305118807911.
- NADKARNI, Ashwini; HOFMANN, Stefan G. Why do people use Facebook?. *Personality and individual differences*, 2012, 52.3: 243-249.
- OLIVER, Pamela E.; CADENA-ROA, Jorge; STRAWN, Kelley D. Emerging trends in the study of protest and social movements. *Research in political sociology*, 2003.
- POLLET, Thomas V.; ROBERTS, Sam GB; DUNBAR, Robin IM. Use of social network sites and instant messaging does not lead to increased offline social network size, or to emotionally closer relationships with offline network members. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 2011, 14.4: 253-258.

- SALZMAN, Ryan. Exploring social media use and protest participation in Latin America. *Journal of Latin American Communication Research*, 2015, 5.2: 72-85.
- SCHERMAN, Andrés; ARRIAGADA, Arturo; VALENZUELA, Sebastián. La protesta en la era de las redes sociales: el caso chileno. *Intermedios. Medios de comunicación y democracia en Chile*, 2013, 1: 179-197.
- SNOW, David A., et al. (ed.). *The Blackwell companion to social movements*. Oxford: Blackwell, 2004.
- SNOW, David A.; BENFORD, Robert D. Ideology, Frame Resonance and Participant Mobilization. S. 197–218 in: Bert Klandermans, Hanspeter Kriesi und Sidney Tarrow (Hg.), *From Structure to Action: Comparing Social Movement Across Cultures*. 1988.
- SORIANO, Manuel R. Torres. Internet as a driver of political change: cyber-pessimists and cyber-optimists. *Journal of the Spanish Institute of Strategic Studies*, 2013, 1.1: 332-352
- STORCK, Madeline. *The role of social media in political mobilisation: a case study of the January 2011 Egyptian uprising*. University of St Andrews, Scotland, 2011, 20.
- ŠILHÁNOVÁ, Jana. Analýza rámců Ervinga Goffmana. *Soudobá sociologie II: Teorie sociálního jednání a sociální struktury*, 2008, 76-101.
- VALENZUELA, Sebastián. Unpacking the use of social media for protest behavior: The roles of information, opinion expression, and activism. *American Behavioral Scientist*, 2013, 57.7: 920-942.
- VAN DE DONK, Wim, et al. *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. Routledge, 2004
- VAN LAER, Jeroen; VAN AELST, Peter. Cyber-protest and civil society: the Internet and action repertoires in social movements. *Handbook on internet crime*, 2009, 230254.

- VELTMEYER, Henry. Resistance, class struggle and social movements in Latin America: contemporary dynamics. *The Journal of Peasant Studies*, 2018, 1-22.
- ZNEBEJÁNEK, František. Sociální hnutí: teorie, koncepce, představitelé. Sociologické nakl., 1997.